

**T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİ
(GÖLCÜK KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HARUN MIHÇI

**ANABİLİM DALI : SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ
PROGRAMI : YÖNETİM BİLİMLERİ**

KOCAELİ- 2010

**T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİ
(GÖLCÜK KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HARUN MIHÇI

**ANABİLİM DALI : SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ
PROGRAMI : YÖNETİM BİLİMLERİ**

DANIŞMAN: DOÇ. DR. RAMAZAN ŞENGÜL

KOCAELİ- 2010

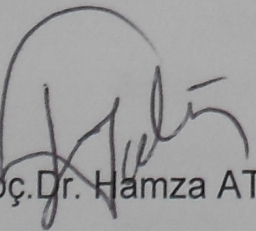
T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

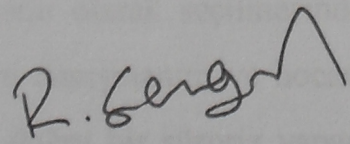
YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİ (GÖLCÜK KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ
ÖRNEĞİ)

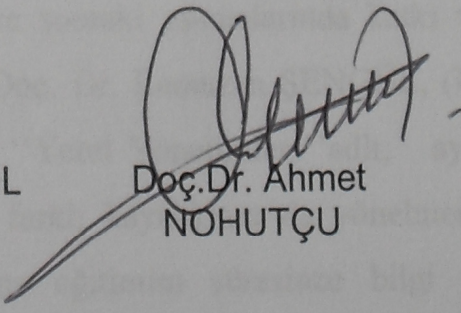
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: HARUN MIHÇI

Tezi Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Tarihi ve No : 16.06.2010/2010/06

Doç. Dr. Hamza ATEŞ

Doç. Dr. Ramazan ŞENGÜL

Doç. Dr. Ahmet
NOHUTÇU

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti anayasalarında yerel yönetimler il özel idareleri, belediyeler ve köyler olarak şekillenmiştir. Yerel yönetim birimleri yasalarla çerçevesi çizilmiş ve kendilerine verilmiş olan hizmetleri yerine getirebilmek için bir araya gelerek birlikler kurmuşlardır. Ülkemizde yerel yönetim birliklerinin hukuki mevzuatı 1930 tarih ve 1580 sayılı belediye kanunu ile birlikte yani 80 yılı aşkın süredir, bir şekilde anayasalarda kendine yer edinmiştir. Günümüzde -çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde ayrıntılı olarak anlatılacağı gibi- hem yerel yönetimler, hem de yerel yönetim birlikleri dünya genelinde bir çok ülkede, kendilerine çok farklı misyonlar yüklenmiş birimler olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Yerel yönetim birlikleri tanım ve uygulamada ülkeden ülkeye farklılıklar gösterse de genel olarak; farklı veya aynı statülere sahip iki veya daha fazla yerel yönetim biriminin, yerine getirmekle yükümlü oldukları hizmetlerden bir kısmını birlikte yerine getirmek amacıyla imkan ve olanaklarını bir araya getirerek oluşturdukları kamu tüzel kişiliğine sahip örgütlenmelerdir. Yerel yönetim birliklerine yönelik çalışmalar 1990'lı yılların sonlarına kadar çok sınırlı sayıda olmasına rağmen 2000 yılından itibaren özellikle yüksek lisans ve doktora çapında bir çok çalışma yapıldığına araştırmalarımız sırasında şahit olunmuştur. Özellikle uygulama örneklerinin ilgili yerel birimlere yararlı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmamızın konu olarak seçilmesinde ve sonraki aşamalarında katkı ve desteklerini esirgemeyen danışmanım ve hocam Doç. Dr. Ramazan ŞENGÜL, (ki, çalışmamızın sonlarına doğru bir sürpriz yaparak ‘‘Yerel Yönetimler’’adlı, aynı paralelde yazmış olduğu kitabını yayınlayarak farklı kaynaklara da yönelmemi sağlamıştır.) başta olmak üzere yüksek lisans eğitimim süresince bilgi ve birikimlerini esirgemeyen Doç. Dr. Hamza ATEŞ, Doç. Dr. Ahmet NOHUTÇU’ ya, çalışma arkadaşlarıma, tezin dizgi ve düzenlenmesinde en az benim kadar emek sarf eden çok değerli arkadaşım ve meslekdaşım Ahmet KARABUDAK’a ve bu yoğun süreçte beni destekleyen ve katlanan sevgili eşime ve oğluma ne kadar teşekkür etsem azdır.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER

1. TEMEL KAVRAMLAR	
A. Merkezden Yönetim ve Yerinden Yönetim Ayrımı.....	5
1. Merkezden Yönetim	5
2. Yerinden Yönetim.....	6
B. Mahalli İdare Kavramı	8
2. TÜRKİYE’DE MAHALLİ İDARELERİN TARİHSEL ARKA PLANI	
A. Tanzimat Dönemi Öncesi Türkiye’de Mahalli İdareler.....	10
B- Tanzimat Dönemi Ve Sonrası Türkiye’de Mahalli İdareler.....	12
3. BATI ÜLKELERİ’NDE MAHALLİ İDARELERE GENEL BİR BAKIŞ	
A. Bazı Batı Ülkeleri’nde Yerel Yönetimler.....	15
B. Türkiye’de Yerel Yönetimler	24
1. İl Özel İdaresi (Kuruluşu Ve Görevleri).....	26
2. Belediye/B.Şehir Belediye Yönetimi (Kuruluşu Ve Görevleri).....	28
3.Köy/Mahalle Yönetim (Kuruluşu Ve Görevleri).....	38

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİ

1. YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNİN ORTAYA ÇIKIŞ NEDENLERİ	43
2. BİRLİK TÜRLERİ.....	47
3. YYB’NİN ULUSLARARASI DÜZEYDE İNCELENMESİ.....	52
Farklı Ülkelerde Yerel Yönetim Birlikleri	56
4. TÜRKİYE’DE YYB’NİN YAPI VE İŞLEYİŞLERİ.....	64
A.Birliklerin Dayandığı Hukuki Dayanaklar.....	64
B.Birliklerin Örgütsel Yapıları.....	71

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

“GÖLCÜK İLÇESİ KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ (GÖLCÜKBİR) UYGULAMASI ADI ALTINDA” KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN GÖLCÜK’TEKİ YEREL HİZMETLERE KATKISI

1. KÖY BİRLİKLERİNİN ZAMAN İÇİNDE GELİŞİMİ	82
2.GÖLCÜK İLÇESİ KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ (GÖLCÜKBİR) UYGULAMASI.....	83
3. GÖLCÜKBİR’İN ÖRGÜTSEL YAPISININ BİRLİK TÜZÜĞÜNE GÖRE İNCELENMESİ.....	86
4. GÖLCÜKBİR’İN KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE FAALİYETLERİNİN (2005-2010) FAALİYET RAPORLARINA GÖRE İNCELENMESİ.....	95
5.ARAŞTIRMA BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	101
SONUÇ.....	103
KAYNAKÇA.....	105
EK-1 GÖLCÜK İLÇESİ KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ BAŞKANI VE ÜYE KÖY MUHTARLARINA YÖNELİK GÖRÜŞME FORMLARI.....	111
EK-2 17.10.2005 TARİHLİ VE 2005/9532 SAYILI KARARNAME.....	112
EK-3 GÖLCÜK KÖYLERİNE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ 2010 YILI BÜTÇE KARARNAMESİ.....	113
EK-4 KOCAELİ İLİ GÖLCÜK İLÇESİ KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ 2010 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI.....	115
EK-5 GÖLCÜKBİR 2010 YILI YATIRIM PLANI	117
ÖZGEÇMİŞ.....	130

ÖZET

Türkiye’de yerel yönetimler il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve köyler şeklinde örgütlenmiş durumdadır. Yerel yönetim birimlerimiz, kanunlarla kendilerine verilen görev ve sorumlulukları yine kanunlarla düzenlenmiş sınırlı gelir kaynaklarını kullanarak yerine getirmeye çalışmakta, zaman zaman da, özellikle köy yönetimlerinde olduğu gibi kendilerine verilen görevlerin bir bölümünü yerine getirememektedir. Bu ve bunun gibi nedenlerle yerel yönetimlerimiz, dünyanın bir çok ülkesinde olduğu gibi kendi aralarında birlikler kurarak güçlerini ve olanaklarını arttırmaktadırlar.

Ülkemizde 1960’lı yıllardan itibaren, özellikle 1990-2000 yılları arası sayıları hızla artan yerel yönetim birliklerinin 2005 yılına kadar düzenleyici bir kanuna sahip olmaması, hem yerel yönetim birliklerinin denetlenmesi hem de ülke genelinde koordinasyonu ve yönlendirilebilmesi açısından büyük bir eksiklik olmuştur. 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 2005 yılında yürürlüğe girmesi ile birlikte ilk defa yerel yönetimlerimiz, müstakil; kendilerine yönelik bir kanunla düzenlenmiş ve bir takım eleştirilere rağmen kayda değer bir konuma kavuşmuştur.

Türkiye’de 2010 yılı itibarı ile 5355 sayılı Kanuna göre düzenlenen birliklerin sayısı 1549 adettir. Bu 1549 yerel yönetim birliğinden 875 adedi Köylere Hizmet Götürme Birlikleri adıyla kurulmuş ve birlik başkanları zorunlu olarak merkez ilçelerde vali veya görevlendireceği vali yardımcısı, diğer ilçelerde ise kaymakamlardır. 5355 sayılı Kanunda köylere hizmet götürme birlikleri, Sulama birlikleri , Turizm alt yapı hizmet birlikleri ayrı ayrı maddelerde belirtilerek düzenlenmiştir.

Sonuç olarak, yerel yönetim birlikleri yerel yönetim birimlerinin verdikleri hizmetlerin gerek daha verimli, ekonomik ve hızlı olması açısından gerekse, hizmet verilen yerin ekonomik refahı ve gelişimi açısından göz ardı edilemez bir katkı sağlar. Yine birlikler yerel halkın yönetime katılmasını sağlayarak yerel demokrasinin geliştirilmesi, yerel yöneticilerin gelişimi ve eğitimi açısından da yararlı oldukları söylenebilir.

ABSTRACT

In Turkey, Local Administration's special provincial administrations are organized like, metropolitan municipalities, municipalities and villages. Local administration units are trying to fulfill their duties and responsibilities which are given by the laws with limited sources of income, which are also designed by the laws, from time to time, they fail to carry out some part of their tasks, especially like in village administrations. For reasons such as these, our local administrations, increase their power and possibilities by syndicating unities between themselves, such as in many countries of the world.

After 1960 in our country, the number of rapidly growing local administration unions, especially between 1990-2000, have not regulatory provision until 2005, which has been a deficiency for both auditing of local administration unions and country-wide coordination and direction. In 2005, with the enactment of unions of local self-government act No.5355, our local administrations become detached, regulated by a law for themselves and despite of some criticism, has reached a remarkable position for the first time.

As from 2010, according to act No.5355, the number of unions are 1549 in Turkey. 875 of these 1549 local administration unions, were founded and named as Village Service Unions and, presidents of these unions are required to be governor in the central districts or deputy governor assigned by the governor, and caimacam in the other districts. Village Service Unions, Irrigation Unions and Tourism Infrastructure Service Unions are enacted one by one in the act No.5355.

As a result, local administration unions provide nonignorable contribution to the services of local administration units, in terms of to be more efficiently, economic, quickness and economic welfare and development of the service area. Once more, unions ensure to participate local community in management and contribute to development of local democracy, and may be said to be useful in terms of development and education of local administrators.

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AİD	: Amme İdaresi Dergisi
a.g.e.	: Adı geçen eser
bkz.	: Bakınız
BMI	: Beklenen Mahalli İdareler Dergisi
C.	: Cilt
YYD	: Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
IULA	: Uluslar arası Yerel Yönetimler Birliği
KHGB	: Köylere Hizmet Götürme Birliği
MİGM	: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
MİBK	: Mahalli İdare Birlikleri Kanunu
R:G	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
SBD	: Sosyal Bilimler Dergisi
SD	: Sayıştay Dergisi
SBF	: Siyasal Bilgiler Fakültesi
TBB	: Türkiye Belediyeler Birliği
TBD	: Türk Belediyecilik Derneği
TİD	: Türk İdare Dergisi
TODAİE	: Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
YYB	: Yerel Yönetim Birlikleri

GİRİŞ

Yerel yönetim birimlerinin vermekle yükümlü oldukları hizmetlerin hepsini, tek başına yerine getirebilmeleri, gerek ekonomik ve coğrafi şartlar, gerekse sosyal ve yasal bir takım ihtiyaç ve zorunluluklar nedeniyle olanaksızdır. Birimlerin tek başlarına yerine getiremedikleri bu hizmetleri yerine getirebilmek için güçlerini bir araya getirerek kurdukları kamu tüzel kişiliğine sahip kurumlara yerel yönetim birlikleri denilir.

Bu bir araya gelerek birlik kurma uygulamalarına dünya ölçeğinde göz atıldığında ana hedef “güç birliği” saklı kalmak koşuluyla çok değişik uygulamaların olduğu gözlenmektedir. Bu yöntem farklılığındaki nedenlerin büyük ölçüde o ülkeye has anayasal düzenlemelerden kaynaklandığı açıktır. Kimi ülkelerdeki özerk kuruluşlar ve limited şirketlerin birliklere katılabilmesi gibi örnekler verilebilir. Yerel yönetimler arası işbirliği dünyanın bir çok ülkesinde, özellikle Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinde çok yaygın ve 1800’lü yıllara kadar uzanan geçmişe sahiptir. Dünyada demokrasinin gelişmiş olduğu ülkelerde, yerel yönetimlere ve yerel yönetim birliklerine demokrasinin teminatı olarak bakıldığı görülmektedir.

Türkiye’de yerel yönetim birimleri; il özel idareleri, belediyeler ve köylerdir. Her ne kadar ülkemizde en etkin ve bilinen yerel birim belediyeler olsa da, söz konusu yerel yönetim birlikleri olunca köylere hizmet götürme birlikleri sayısal olarak, toplam birliklerin yarısından çoğuna sahip olarak öne çıkmaktadırlar. Bunun nedeni olarak; köy yönetimlerinin ve yasasının geri kalmışlığı, ekonomik olarak zayıflığı ve buna zıt olarak görev yoğunluğu gibi nedenler sayılabilir. İl özel idareleri tarihsel süreçte, ülkemizde tanınma problemi yaşamış ve daha çok merkezi yönetimin bir kolu olarak algılanmıştır. Belediyeler ise yerel yönetim denilince akla gelen ilk birim olarak gelişimlerini sürdürmüş ve zaman içerisinde Büyükşehir belediyesi ayrımına kadar giden bir süreçte Türk yerel yönetim sisteminde yerini almıştır. Belediyelerin bu denli gelişiminde ve ön planda olmasında Türkiye nüfusunun çoğunluğunun belediye sınırları içerisinde yaşamasının etkisinin olduğu da söylenebilir.

Dünyanın çeşitli ülkelerinde demokrasinin gelişmesinden ve bu yörüngede yasal düzenlemelerin yapılarak, yurttaş odaklı ve halkın, yönetimin bir çok kademesinde hesap sorma ve katılma konumuna geldiği günümüz dünyasından Türkiye'nin de etkilenmemesi düşünülemezdi. Son beş yılda çıkarılan kanunlar tamamen demokratik ve halk yörüngeli olmasa da, yerel yönetimlerimizin gelişimi ve halkın yönetime katılımı açısından büyük bir yol kat edildiği de bir gerçektir. 2005 yılına kadar şahısların ve kurumların şahsi çaba ve gayretleriyle kurulan ve bir kısmı yasa dışı olarak faaliyette bulunan yerel yönetim birlikleri 5355 Sayılı Mahalli idare birlikleri Kanununun yürürlüğe girmesi ile birlikte yasal bir zeminde faaliyet göstermeye başlamıştır. Yine aynı dönemde çıkarılan Belediye Kanunu, İl özel idaresi Kanunu, Büyükşehir belediye Kanunu'nda birlik kurma ve birliklere üye olma gibi konulara değinilmiştir.

Burada şunu da belirtmek gerekir ki, yerel yönetim birlikleri yerel hizmetlerin görülmesinde asıl sorumluluğa sahip bir kuruluş olarak değil de, asıl sorumlu olan il özel idare, belediye ve köylerin vermekte oldukları hizmetlerde yetersiz oldukları noktalarda; bu hizmet açıklarını kapatmak ve hizmet maliyetlerini daha ekonomik hale getirmek gibi nedenlerden varlıklarına ihtiyaç duyulmuş bir kuruluş niteliğindedirler. Kimi yazarlarca dile getirilen, “yerel yönetim birliklerinin ülkemizde dördüncü bir yerel yönetim birimi olarak görülmesi” kanatimizce birliklerin kuruluş amacını aşan ve birliklerin asıl hayat bulma nedenleriyle çelişen bir yaklaşımdır. Birlikler daha önce de belirtildiği gibi asıl sorumlu olan yerel yönetim kuruluşlarının yetersiz kaldıkları veya tek başlarına üstesinden gelemeyecekleri durumlarda gerçek işlevini gerçekleştirecek bir yerel yönetim kuruluşu konumunda olmalıdırlar.

Çalışmamızın birinci bölümünde genel anlamda merkezden yönetim-yerel yönetim ayrımı, yerel yönetimler ve yerel yönetimlerin tarihine yer verilmiş ve yerel yönetimlerin kendi içinde ayrıldığı alanlara değinilerek kavramsal bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır. Yine birinci bölümde Türkiye'de mahalli idarelerin tarihsel arka planına yer verilerek yerel yönetimlerin ülkemizde geçirmiş olduğu aşamalardan ve tarihi geçmişinden bahsedilmiştir.

Yerel yönetim sistemlerimiz genel olarak batı ülkelerinden esinlenerek oluşturulduğu için başlıca batı ülkelerindeki yerel yönetimlere de kısaca değinilerek bahse konu ülkelerdeki yerel yönetim yapıları hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde son olarak Türkiye’de yerel yönetimlerin anlatılmasıyla bölüm sona erdirilmiştir.

İkinci bölümde bir yandan yerel yönetim birliklerine neden ihtiyaç duyulduğu ve nasıl ortaya çıktıkları alt başlıklar halinde anlatılarak birliklerin genel durumu göz önüne serilmek istenmiş, devamında ülkemizdeki birlik türleri amaçlarına, sürelerine ve coğrafi yapılarına göre alt başlıklar halinde ele alınmıştır. Yine ikinci bölümde hem yerel yönetim birliklerinin uluslararası seviyedeki konumu incelenerek fikir ve kıyaslama açısından ele alınmış hem de farklı ülkelerde ki yerel yönetim birlikleri anlatılarak incelenmiştir. Son olarak Türkiye’de yerel yönetim birlikleri dayandığı hukuki temeller; dayandığı anayasal ve yasal dayanaklar ve örgütsel yapıları ayrıntılı bir şekilde ele alınarak üzerinde çalışılmış, birlik tüzüğü muhteviyatı incelenerek ikinci bölüme son verilmiştir.

“Gölcük İlçesi Köylere Hizmet Götürme Birliği (GÖLCÜKBİR) uygulamasının incelenmesi” başlığı altında Köylere hizmet götürme birliklerinin Kocaeli-Gölcük ilçesindeki yerel hizmetlere katkısı üçüncü bölümün başlığı olarak incelenmeye başlanmış ve köy birliklerinin zaman içinde gelişimi, GÖLCÜKBİR uygulamasının ayrıntılı olarak anlatılması ve istatiki bilgilerin verilmesiyle üçüncü bölüm ele alınmaya başlanılmıştır. Yine üçüncü bölümde GÖLCÜKBİR’in örgütsel yapısı birlik tüzüğüne göre incelenerek araştırmamız biraz daha derinleştirilmiş, GÖLCÜKBİR’in kuruluş tarihinden günümüze kadar yapmış olduğu faaliyetler faaliyet raporlarına göre incelenerek tasnif edilmiştir.

Çalışmamızda, ülkemiz köylerinin gelişiminde ve alt yapı sorunlarının giderilmesinde son yıllarda ortaya çıkan ve etkin bir rol üstlenen Köylerin Altyapısının Desteklenmesi (KÖYDES) projelerine değinilmemiştir. Bilindiği üzere İstanbul ve Kocaeli illerinin Büyükşehir belediye kanunundaki özel mülki yetki durumundan ötürü bahse konu iki ilimiz KÖYDES projeleri kapsamında tutulmuştur. Dolayısıyla çalışmamızda uygulama örneği olarak Kocaeli- Gölcük ilçesinin

Köylere Hizmet Götürme Birliği (GÖLCÜKBİR)' nin seçilmesi yani KÖYDES kapsamı daşında bir KHGB'nin seçilmesi İstanbul ve Kocaeli illeri açısından ayrı bir anlam kazanabilir ve bahse konu illerdeki KHGB 'nin incelenmeleri kapsamında bir çalışma olarak değerlendirilebilir ama ülkemiz çapında bir genelleme yapılamaması yönünden de çalışmamızın bir eksikliği olarak da görülebilir.

“Gölcük Köylere Hizmet Götürme Birliği” uygulama örneği adı altında; “yerel yönetim birlikleri üye yerel yönetim birimlerinin gelişmesine ve yerel kalkınmanın sağlanmasına güçlü katkılar sağlar” varsayımı ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma yöntemi olarak literatür taraması ve mülakat yöntemi uygulanarak GÖLCÜKBİR'ne üye olan köylerin muhtarlarıyla yüzyüze ve telefon görüşmeleri yapılarak edinilen bilgiler neticesinde varsayımın ispatı yoluna gidilmiştir. Literatür araştırmalarımız esnasında zamanımızın büyük bir kısmı ülkemizin değişik şehirlerindeki kütüphanelerinde ve çağımızın en süratli araştırma yöntemi olan internet üzerinden araştırmalarda geçti. Çalışmamızın sonunda genel bir değerlendirme yapılarak çalışma sona ermektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER

Mahalli İdare kavramına girmeden önce, merkezi yönetim- yerinden yönetim ayrımı gibi kavramlara genel olarak bir göz atmanın konunun anlaşılmasını kolaylaştıracağını düşünüyorum.

I. TEMEL KAVRAMLAR

A. MERKEZİ YÖNETİM-YERİNDEN YÖNETİM AYRIMI

1. Merkezden Yönetim

Bir devletin ülkesi içindeki tüm kamu hizmetlerinin tek elden, devlet tüzel kişiliğinde toplanmasına merkezden yönetim ilkesi denilir. Merkezden yönetim ilkesinin yumuşatılmış şekline de ‘yetki genişliği’ denir. Yetki genişliği ile merkez, taşradaki kuruluşlarına, belli konularda kendiliğinden karar alma yetkisi verir¹. Yani her işin merkezden yürütülmesi bazı önemli ve acele işlerde gecikmeler yaşanmasına sebep olabilir. Bu durumun önüne geçebilmek için merkez kendi memurlarına, örneğin vali’ye veya kaymakam’a, yürütmeye ait bazı hususlarda merkeze sormaksızın karar alma yetkisini verir, vali’nin yetkisini genişletir. Yine de vali, genişletilen bu yetkiyi merkez yönetim adına kullanır, yani özerk bir durum söz konusu değildir².

Merkezi yönetimin, yerinden yönetime göre ilk akla gelen üstünlüğü, hizmette standartlaşmayı sağlamasıdır. Kaynakların daha akıllıca ve tek elden kullanılması, yerel yönetimler arası eylem ve işlemlerin eş güdüm içerisinde yapılabilmesi için merkez yönetimce gözden geçirilmesi ve kullanılan yöntemler birliğinin sağlanması da, merkezi yönetimin başka bir üstünlüğüdür³.

Merkezden yönetim ve yerinden yönetim, birbirlerinin karşıtı olan yönetimler olsa da, aynı zamanda birbirlerinin güçsüz yanlarını tamamlamayı amaçlayan yönetim biçimleridir. Her ikisinin de üstün ve zayıf yanları vardır. Birinin zayıf yanı

¹ Gözübüyük (A.Şeref), Yönetim Hukuku, Turhan Kitapevi, 2000, s.35.

² Nadaroğlu (H.), Mahalli İdareler, Beta Basım (7.Bs.), 2001, s.22.

³ Keleş (R.), Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınevi, 2009, s.26.

diğerinin üstün yönünü oluşturur. Bu nedenle ülkeler her iki yönetim biçimini de kullanarak ideal yönetim seviyesine ulaşmaya çalışır⁴.

2. Yerinden Yönetim

Kamu hizmetlerinin belli bölümlerinin devletin dışında, başka kamu kuruluşları aracılığıyla icra edilmesine yerinden yönetim ilkesi denilir.⁵ Bu uygulamada yürütmeye ilişkin bir kısım yetkiler, artık merkeze değil de, seçimle işbaşına gelmiş bazı mahalli organlara aittir⁶. Yerellik ilkesi ise, yetkinin yerine getirilmesi gereken kamusal ihtiyaca en yakın yönetimce kullanılması, alt birimin yetkisini üst birime ancak mutlak gerekli olduğunda ve hizmetin daha iyi görülmesi gerektiğinde devretmesi olarak tanımlanmaktadır⁷. Yerinden yönetim, siyasi ve idari olmak üzere ikiye ayrılır. Buna bağlı olarak da farklı idari ve siyasi yapılar meydana gelir.

2.1. Siyasi Yerinden Yönetim

Siyasi yerinden yönetim, siyasi gücün merkezi idare ile mahalli yönetim birimleri arasında paylaşımıdır. Bu sistemde merkezi otorite merkezde toplanmamış; çeşitli birimler arasında paylaştırılmıştır. Siyasi yerinden yönetim, federal devlet sisteminin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Federalizm, üniter devlet sisteminden farklı ve onun zıddı bir siyasi sistemi temsil eder. Mahalli yönetim ünitelerine yasama ve yürütme konularında kısmi bir bağımsızlık verilmektedir. Ancak bunlar ulusal hükümet karşısında ikinci derecedeki egemen kuruluşlardır. Bu mahalli yönetim birimlerinin yetkileri federal anayasa tarafından düzenlenmektedir. Üniter devlette ise vatandaşlar ile ulusal hükümet arasında egemenlik gücüne sahip başka yönetim birimleri yoktur⁸.

Üniter devlet sisteminde örgütlenme, merkezi idare ve mahalli idare olmak üzere iki şekilde görülür. Federal sistemde ise merkezi idare ile mahalli idareler arasında bir başka yönetim kademesi daha bulunur, o da eyalet yönetimidir. Federalizmin örgütsel karşılığı çok merkezliktir. Eyaletler de merkezi hükümet gibi

⁴ Keleş (R.), Yerinden Yönetim ve Siyaset... 2009, s.25.

⁵ Gözübüyük (A.Şeref), Yönetim Hukuku 2000, s.35.

⁶ Nadaroğlu (H.), Mahalli İdareler, 2001, s.22.

⁷ Özer (M.Akif), Avrupa Birliği Yolunda Türk Kamu Yönetimi, Barış Kitap Bas.ve Yay., 2006, s.243.

⁸ Eryılmaz (B.), Kamu Yönetimi, 2003, s.67.

otoritesini doğrudan halktan alır ve yapısal olarak merkezi hükümetin müdahalesine karşı korunmuşlardır⁹.

2.2. İdari Yerinden Yönetim

İdari yerinde yönetim her ülkede yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Burada amaç aşırı merkeziyetçiliğin sakıncalarını ortadan kaldırmak, halkın yönetime katılmasını sağlamak, yerel ihtiyaçlarla mahalli hizmetler arasında denge kurmak ve kamu hizmetlerindeki verimi arttırmaktır. İdari yerinden yönetim ilkesiyle ortaya çıkan kuruluşlar özerk bir statüye sahiptir ama bu özerklik, kendi kendine yeterli ve yönetimde serbestlik demektir. Yoksa özerklik bağımsızlık ve dokunulmazlık değildir¹⁰.

Türkiye, siyasi ve hukuki bütünlük içinde idari yerinden yönetim ilkesine göre teşkilatlanmış bir ülkedir¹¹. Merkezden yönetimde, hizmetten yararlananlar, hizmete ilişkin konulardaki kararlara katılmadıkları ve daha çok pasif bir konumda oldukları halde, idari yerinden yönetimde aktif ve katılımcı bir konuma geçmektedirler¹². Yerinden yönetim kamu hukukunda uygulama alanı olarak ikiye ayrılır:

2.2.1. Hizmet Yerinden Yönetim

Hizmet yerinden yönetimin temeli, belli bir kamu hizmetinin merkezin dışında, bağımsız bir örgüte bırakılmasıdır. Merkezi hiyerarşiye tabi bulunmayan bu örgüt, kendisine verilen hizmetle ilgili konularda yürütme ile ilgili kararlar almakta serbesttir¹³. Bu gibi kuruluşlarla bir takım hizmetler tüzel kişilik kazanmış olur¹⁴. Türkiye'deki üniversiteler, ticaret odaları, gibi kuruluşlar bu sınıflamaya girmektedir.

2.2.2. Mahalli Yerinden Yönetim

Mahalli yerinden yönetimin temeli, bir bölgenin halkına, o bölgedeki topluluğun ortak ve genel menfaatlerini yeterince koruyabilmek için, bahse konu menfaatleri kendi organları vasıtasıyla saptaması ve gereğini yerine getirmesi

⁹ Eryılmaz (B.), Kamu Yönetimi , 2003, s.68.

¹⁰ Eryılmaz (B.), Kamu Yönetimi , 2003, s.69.

¹¹ Ulusoy, Ahmet, Akdemir, Tekin, Mahalli İdareler Maliyesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2002,s.27.

¹² Eryılmaz (B.), Kamu Yönetimi , 2003, s.69.

¹³ Nadaroğlu (H.), Mahalli İdareler, 2001, s.24.

¹⁴ Gözübüyük(A.Şeref), Kamu Yönetimi Hukuku, Sevinç Matbaası,1976, s.77.

konusunda özerklik verilmesidir. Türkiye’de belediyeler ve köyler mahalli yerinden yönetimin tipik bir örneğidirler.¹⁵ Bu tür birimler, merkezi yönetimden ayrı malvarlığına, bağımsız gelir kaynaklarına ve özel bütçelere de sahiptirler¹⁶. Bu iki çeşit yerinden yönetim, ilkesel olarak birbirine benzemekteyse de aralarında önemli bir fark vardır. Mahalli yerinden yönetimde organlar, hizmetle ilgili kişilerce seçilirken, hizmetçe yerinden yönetimde hizmeti sunanlar tarafından oluşturulmaktadır¹⁷.

Mahalli idarelere idari denetim (vesayet) ancak anayasa ve yasalarda belirtilen durumlarda ve yöntemlerle uygulanabilir. İdari denetim, hukuka uygunluğun sağlanmasından başka bir amaç güdülerek yapılamaz ve seviyesi bu denetim ile sağlanmak istenen yararların önemi ile orantılı olmalıdır¹⁸.

B. MAHALLİ İDARE KAVRAMI

Mahalli idare, tüm ülke düzeyinde yürütülmesi gereken milli kamu hizmetlerinin yanında¹⁹, bir bölgenin veya yöre halkının ortak yerel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla meydana getirilen, yöre halkının kendi iradesiyle seçtiği organlarca yönetilen bir mahalli kamu idaresidir²⁰. Diğer bir ifade ile mahalli idare ise, merkezi yönetim dışında, yerel bir topluluğun ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan, seçimle işbaşına gelen bir yönetimi olan özerk bir kamusal örgütlenmedir²¹. Günümüzde bu tanıma, “yönetim kademesinin demokratik” olması da eklenmiş ve önemli bir değer haline gelmiştir²².

Genel olarak mahalli idareler, Avrupa tarihinin ortaya çıkardığı kurumlar olarak bilinmektedir. Bu nedenle Avrupa’ya has tarihsel sürecin sonlarına doğru ortaya çıkan mahalli idare olgusuna veya benzerine aynı dönemlerde Akdeniz’in

¹⁵ Gözübüyük (A.Şeref), Türkiye’nin İdari Yapısı, Sevinç Matbaası,1976,s.117.

¹⁶ Keleş (R.), Yerinden Yönetim ve Siyaset... 2009, s.23.

¹⁷ Sencer (M.), Türkiye’nin Yönetim Yapısı, Alan Yayıncılık,1986, s.35.

¹⁸Keleş (R),Uluslararası Yerel Yönetimler Semineri, “Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma”, T.B.D.,s.31.

¹⁹ Günday (M.), İdare Hukuku, İmaj Yayıncılık, 1999, s.8.

²⁰ Göymen (K.), Türkiye’de Kent Yönetimi, Boyut Matbaacılık,1997, s.15.

²¹ Tortop, Nuri vd., Mahalli İdareler, Nobel Yayıncılık,2006, s. 2.

²² Tortop, Nuri, vd., Mahalli İdareler,...., s.16.

doğusunda ve orta doğusunda yer alan, gelişmiş medeniyet kentlerinde rastlanmamaktadır²³.

Günümüzde mahalli idarelerin temel değerlerine bakıldığında; hizmetlerde etkinlik, demokrasi, özgürlük, özerklik ve yeniden paylaşım olmak üzere beş ana değerden oluşmaktadır. Doğal olarak bu değerlerin, ülkeden ülkeye ve ülkelerdeki hâkim siyasi yapıya göre önem dereceleri birbirlerine üstün gelebilmektedir²⁴. Mahalli idarelerin gelişimi ülkemizde-ileride kapsamlı olarak bahsedileceği gibi-batılılaşma süreci ile at başı bir seyir takip etmiştir ve ülkemiz batılı anlamda bir mahalli idare geleneğine sahip değildir. Batı demokrasilerinde mahalli idareler onikinci yüzyıldan günümüze kadar uzanan tarihi bir gelişmenin ürünüdür²⁵.

Mahalli idarelere ihtiyaç olup olmadığı yönünde bir soru ile mahalli idare kavramını sorgulayan Nadaroğlu, “devlet gibi son derece gelişmiş, kurumsallaşmış, siyasal nitelikteki bir örgütün yanında mahalli idare birimlerine gerek var mıdır” sorusunu sorar ve devamında; “her ne kadar devlet, her yöreye ait görevleri teorik olarak, merkezi idarenin kolları olan alt birimleri aracılığıyla, merkezi idare olarak yerine getirebilir görünse bile, tarihsel süreç içerisinde hukuki, siyasal ve ekonomik bir takım nedenlerden ötürü; bölgesel niteliklere haiz ortak ihtiyaçları karşılama görevi merkezi idare yerine mahalli bir takım idarelere bırakmıştır” demektedir²⁶.

Günümüzde mahalli idarelere olan ihtiyacın çok ekonomik ve demokratik sebeplerden olduğu ve özellikle demokratikleşme sürecine katkı sağlama niteliği veya görevi olduğu kimi yazarlarca dile getirilmiştir²⁷. Diğer bir görüşe göre, demokrasi anlayışının gelişmesi ve demokratik bilincin kökleşmesine paralel olarak, yerel yönetimlerin de önemi artmıştır²⁸ denilmekte hatta; yerel yönetimler 21. yüzyılda demokrasinin hayata geçirilebileceği en uygun kuruluşlar olarak görülmektedir²⁹. Mahalli idarelerde yaşayan halkı ilgilendiren işler yapıldığı zaman oranın halkı çıkar sağlayacaktır. Örnek verecek olursak, halkın posta hizmetleri ile

²³ Coşkun (B.) ve Uzun (T.), Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Gelişimi, Niteliği ve Muğla ili Yerel Yönetimlerinin Uygulamada Karşılaştıkları Sorunlar, Muğla Üniversitesi Matbaası, 1999, s.4.

²⁴ Tuzcuoğlu (F.), Metropolitan Yönetim, Sakarya Kitabevi, 2003, s.110.

²⁵ Eryılmaz (B.), Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanması, İstanbul, Birleşik Yayıncılık, 1997, s.31.

²⁶ Nadaroğlu (H.), Mahalli İdareler, ...,s.15,19.

²⁷ Sezer (B.Uysal), Yerel Yönetimin Çevresi-Halkla İlişkiler ve Kanaat Araştırmaları, Amme İdaresi Dergisi, TODAİE, Mart 1987,s.15.

²⁸ Coşkun (A.Vahap), Yerel Yönetimler ve Demokrasi, Türk İdare Dergisi, Mart 1999, sayı.422.

²⁹ Postu (Y.), Yerel Yönetimler ve Demokrasi, Sayıştay Dergisi, Nisan-Haziran 2005, Sayı:57, s.131.

olan ilişkileri ulusal düzeydedir. Buna karşılık içme suyu veya temizlik ihtiyaçları ile ilgisi yerel düzeydedir. Bu ihtiyaçlar sebebi ile yöre halkı yerel seviyede dayanışma içindedir ve mahalli seviyede örgütlenme ihtiyacını duymaktadır³⁰.

2. TÜRKİYE’DE MAHALLİ İDARELERİN TARİHSEL ARKA PLANI

A. TANZİMAT DÖNEMİ ÖNCESİ TÜRKİYE’DE MAHALLİ İDARELER

Osmanlı Devleti’nin mülki taksimatı, “eyalet”,”sancak”, “kaza” ve köy esasına dayanmaktaydı. Eyalet ve sancak daha çok askeri birimlerdi Eyaletin ve Sancağın başındaki yöneticiler kendi topraklarında emniyeti sağlamak ve askerlerin yönetimi ile ilgilenmek zorundaydılar³¹. Osmanlı sultanları, bir bölgeyi yönetmek için ilk dönemlerden itibaren hep iki yetkili atamışlardı; biri askeri sınıftan gelen ve sultanın yürütme gücünü temsil eden bey, diğeri de ulema kökenli ve sultanın yasal yetkisini temsil eden kadıdır. Bey, kadının hükmü olmadan hiçbir ceza veremez, kadı da hiçbir kararını kendi icra edemezdi. Kadı kararlarında şeriat ve kanunu uygulamada beyden bağımsızdı. Emirleri doğrudan doğruya sultandan alır ve doğrudan sultana dilekçe verirdi. Eyalet yönetimindeki bu güçler ayrımını, Osmanlılar adil bir yönetimin temeli sayarlardı³².

Klasik dönem Osmanlı devletinde kadı, bulunduğu şehrin ve civarındaki köy ve nahiyelerin mülki amiri idi ve merkezi yönetimin bir temsilcisi olarak, tayin edildiği bölgede yargının, kolluk işlerinin, mali işlerin ve şehir yönetiminin sorumlusuydu³³.

Şehir yönetimi ise en yüksek otorite olarak kadının idaresindeydi. Hukuki ve adli konularda, şehir ve kasabaların güvenlik, asayiş ve belediye hizmetlerini kadılar yürütmekteydi. Kaza, yargı ve idare bakımından belirli büyüklükte bir yerleşim birimiydi ve kendine bağlı kasaba ve köylerden oluşurdu. Kazanın başında bulunan kadı hem yargı sisteminin başı, hem belediye başkanı, hem de merkezi yönetimin temsilcisiydi. Kadının dairesi mahkeme binası olarak kullanılmasının yanında aynı zamanda belediye binasıydı. Şehir yönetiminde, adli, mülki ve beledi işler

³⁰ Tortop (N.), Yerel Yönetimler Maliyesi, TODAİE, 1996,s.2.

³¹ Eryılmaz (B.), Yerel Yönetimlerin ..., s.33.

³² İnalçık (H.), Osmanlı imparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600), Yapı Kredi Yayınları, 2007, s.108.

³³ Ortaylı (İ.), Osmanlı’da Değişim ve Anayasal Rejim Sorunu, İş Bankası Yayınları, 2008 s.266-267.

birbirinden ayrılmamıştı. Bu işleri yürüten kadının subaşı, naib, imam, muhtesip, çöplük subaşısı, mimar başı gibi yardımcıları vardı. Yani kadılık kurumu Osmanlı devlet yönetiminde taşra yönetiminin temeliydi³⁴. Biraz daha geriye gittiğimizde Anadolu Selçuklu devlet’inde de tamamen aynı olmasa da benzeri kurumlara rastlanır³⁵. Bu da yakın kültür ve devlet yönetimi geleneğinden gelen iki Türk devleti için normal olsa gerektir.

Günümüzde de yapılan bazı değişikliklerle varlığını devam ettiren muhtarlık müessesesi kuruluncaya kadar Osmanlı devletinde kendilerine “kethüda”, “ihtiyar”, ve “muhtar” denilen kimselerin buldukları köylerde, köy halkını temsilen bazı görevler yaptığını, şehirlerde ise mahalle düzeyinde aynı görevleri imamların yaptığı bilinmektedir. Muhtarlık kurumu ilk olarak başkent İstanbul’da olmak üzere 1829-1836 yılları arasında hayata geçmeye başlamıştır³⁶.

Osmanlı Türklerinin Tanzimattan önceki belediye sistemi kendine has özelliklere sahip olup, benzeri başka yerlerde bulunmayacak bir yapıdadır ve ikilik göstermektedir. Yani Tanzimat öncesi Türk hükümeti, belediye işlerini kendi üzerine almamış, vatandaşını bu işleri görmekte serbest bırakmış, ama onları “Müslüman olan” ve “Müslüman olmayan” diye ikiye ayırıp Müslümanların belediye işlerini ferde, Müslüman olmayanlarınkini cemaate gördürmüştür³⁷. Modern anlamda genel olarak yerel yönetimin, özelde ise belediyeciliğin ortaya çıkışı, Tanzimat dönemi ortalarına, yani 1855^(*) yılına dayanmaktadır³⁸, ve bu modernleşme amaçlı Tanzimat dönemi aydınlarının yaklaşımı devleti ve sosyal hayatı modernleştirirken mevcut kurumların düzeltilmesi yerine bu kurumları batıdan aynen aktarma olmuş³⁹ ve doğal

³⁴Eryılmaz (B.), Yerel Yönetimlerin ..., s.33.

³⁵Ortaylı (İ.), Türkiye İdare Tarihine Giriş, Turhan Kitapevi, 1996, s.161.

³⁶Çadırcı (M.), a.g.e. s.32, * Bahse konu görevliler ve kavramlar hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşmak için bkz. Musa Çadırlı’nın aynı eserinde 40-45 ‘inci sayfalar ve İlber Ortaylı’ nın , Gelenekten Geleceğe, Timaş Yayınları,2008, 141-146’nci sayfalara ve Ergin,Osman Nuri,Türk Belediyecilik ve Şehircilik Tarihi Üstüne Seçmeler, Bileşim Reklam, 1987, 209-218’nci sayfalara bakılabilir.

³⁷Ergin (O.Nuri), Türk Belediyecilik ve Şehircilik Tarihi Üstüne Seçmeler, Bileşim Reklam, 1987, s.108.

^(*) Bazı kaynaklarda bu tarih 1854 olarak da geçebilmektedir, bkz. Ortaylı, İlber, Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi, 2.b., Cedit Neşriyat, 2008; s.436. , Karpat Kemal H., Osmanlı’da Değişim, Modernleşme ve Uluslaşma, İmge Kitapevi, 2006, s.515.

³⁸Kırmızı (A.), “19.Yüzyılda Osmanlı Taşra İdaresi”, Selçuklu’dan Cumhuriyet’e Şehir Yönetimi (içinde)...s.301.

³⁹Bilgiç (Veysel K.), Kamu Yönetimi Yazıları, Nobel Yayın Dağıtım, 2007, s.100.

olarak burada yaşanan doku uyumsuzluğu sonraki dönemlere de yansiyarak günümüze kadar uzanmıştır.

Genel olarak ve kısaca diyebiliriz ki; Tanzimat dönemine kadar Osmanlı Devleti'nde şehir ve eyalet idaresinden, sosyal kuruluşlardan(vakıflar ve loncalar vs.), cemaat örgütlerinde söz edilebilir ama mahalli idare gibi bir kavram ve kurumdan veya idareye yardımcı olan devamlılık statüsüne sahip mahalli kurumlardan bile bahsetmek mümkün değildir⁴⁰. O halde Türkiye'de modern anlamda mahalli idare kurumunun başlangıç süreci olarak Tanzimat dönemi gösterilebilir.

B- TANZİMAT DÖNEMİ VE SONRASI TÜRKİYE'DE MAHALLİ İDARELER

Osmanlı İmparatorluğu'nda devletin normal faaliyetleri; savunma, asayiş ve adalet dağıtma gibi işlerden oluşurdu. Devletin bunların dışındaki görevleri asil görevlerinden olmayıp iradi idi. Örneğin; bayındırlık ve eğitim hizmetleri doğrudan devlet eliyle değil, yerel halk ve vakıflar aracılığıyla yürütülürdü⁴¹. Bütün Osmanlı kurumlarında olduğu gibi taşra ve şehir şekillenmesinde de en etkin değişim 19. yy da meydana gelmiştir⁴². 19. yüzyıla kadar Osmanlı yönetim sisteminde, mülki amirler (saray ve enderun) taşradaki halkın devlet yönetimine katılmalarını sağlamak için hiçbir kurumun özerkleşmesini istememişlerdir, aksine bu gibi özerkleşme isteklerini; isyan ve kendilerine karşı ayaklanma gibi niteleyerek, bastırmaya çalışmışlardır⁴³. Tanzimat ve Islahat Fermanlarından sonra Osmanlı Devletinin hem merkezi yönetim, hem de taşra yönetimine ilişkin temel tercihleri değişim geçirmiş ve devlet yönetiminin tüm alanlarında, özellikle Fransa alıntılı anayasal, yasal ve kurumsal boyutlarda temelden bir yeniden oluşum süreci yaşanmıştır⁴⁴.

Ancak belediye açısından bu oluşum sürecinde amaç, sadece modern, düzenli şehirlere sahip olmak içindi, yoksa toplumsal bir özerklik söz konusu bile

⁴⁰Ortaylı (İ.), Osmanlı'da Değişim ve Anayasal Rejim Sorunu, İş Bankası Yay.,2008 s.267.

⁴¹Tamer (M.), İl Özel İdaresi, Tamer Matbaacılık, 2003, s.5.

⁴²Kırmızı (A.), Selçuklu'dan Cumhuriyet'e ..., s.300.

⁴³Ekinci (Y.), Türkiye'de Yerel Yönetim Olayı ve Demokratik Kurumların Yapısı, Belediye Dünyası, Ocak 2002, s.37.

⁴⁴Parlak (B.), "Osmanlı Modernleşmesinde (1789-1839) Yönetimsel Reformların Merkez-Taşra Ekseninde Değerlendirilmesi", Akademik araştırmalar dergisi, yıl 8, s. Kasım 2006-Ocak 2007,s.113.

edilmemiştir⁴⁵. Belediye idareleri, İstanbul'dan sonra öncelikle liman şehirleri ve önemli ulaşım merkezlerinde kuruldu. Bu özelliğin sebebi de, mahalli grupların, tüccarların şehir yönetiminde düzenlilik ve modern belediye hizmetlerine duydukları ihtiyaçtan kaynaklanmaktaydı⁴⁶.

Taşra yönetiminde ise yenileşme süreci 1860'larda başlamıştır. Özellikle 1864 ve 1871 Nizamnameleri ile şekil olarak da idarede bir takım değişikliklere gidilmiştir. Mesela "Nahiye" 1871 Nizamnamesinin getirdiği yeni bir birim olarak Osmanlı yönetim sisteminde yerini almıştır⁴⁷. Modern anlamda taşra kentlerinde beledi örgütlenmeye de yine 1864 Nizamnamesi ile başlanıldığı bilinmektedir⁴⁸.

Lakin belediye örgütlenmesi imparatorluğun tüm kentlerinde aynı anda oluşturulamadığı gibi, birçok kentte de belediyeler bazı vergileri toplayan birer kuruluş olarak kaldılar⁴⁹.

Bunun en önemli nedeni ise, Niyazi Berkes'in belirttiği gibi, "Tanzimat'ın asıl amacı, yönetenle yönetilen arasındaki bağları kurmaktan çok, hükümdarın mutlak yetkisinin halk ya da onun temsilcileri karşısında değil, hükümet karşısında kısıtlanmasıdır"⁵⁰. Yani amaç mahalli idarelerin özerklik kazanması ve demokratik bir idare değil de, meşrutiyet hükümetinin hükümdar karşısında bağımsızlığını arttırmaktır.

1908 devriminden sonra İstanbul'da demokratik belediye kurumlarının geliştirilmesi için çalışmalar yapılmış, 1876 Dersaadet Belediye Kanunu bazı değişikliklerle yeniden hayata geçirilmiş ama yürütmeye başarılı olunamamıştır. 1912 yılında çıkarılan geçici bir kanunla bu sistem tamamen ortadan kaldırılmış onun yerine her biri bir hükümet memuru tarafından yönetilen tek bir İstanbul şehremaneti yani belediyesi kuruldu. Yeni yönetim, demokrasinin tüm şekillerini terk etmemekle

⁴⁵Ortaylı (İ.), Türkiye Teşkilat ve ...,s 435.

⁴⁶Ortaylı (İ.), Tanzimat'tan Sonra Mahalli İdareler (1840-1878), Sevinç Matb.; 1974, s 163.

⁴⁷Kırmızı (A.), Abdülhamit'in Valileri, "Osmanlı Vilayet İdaresi 1805-1908", Elma Basım, 2007, s. 25,31.

⁴⁸Ortaylı (İ.), Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi, s. 438.

⁴⁹Çadircı (M.), age s 277.

⁵⁰Berkes (N.), Türkiye'de Çağdaşlaşma, Yapı Kredi Yayınları, 2003, s. 215.

beraber, daha merkezi bir idare sistemine dönüyordu. Bu sistem Cumhuriyet'in ilk yıllarında da geçerli oldu⁵¹.

Cumhuriyet hükümetinin ilk beledi tasarrufu, Ankara'da yirmi dört üyeli bir "Umumi Meclis" ile bir şehremaneti kuran 1924 tarihli kanundu. Bu kanunda maliye ve güvenlik konularında belediyenin özerkliği kısıtlandı ve daha sıkı bir şekilde İçişleri Bakanlığı denetimi altına alındı. 1930'da o zamanın yeni belediye kanunu kabul edildi. Şehremini ve Şehremaneti adları kaldırılıp onların yerini belediye ve belediye reisi isimleri aldı⁵².

Bahse konu 1580 sayılı belediye kanunu 74 yıl boyunca üzerinde yapılan değişiklikler ve eklemelerle Türk Yerel Yönetim geleneğindeki yerini almış ve 2004 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.

3. BATI ÜLKELERİ'NDE MAHALLİ İDARELERE GENEL BİR BAKIŞ

⁵¹ Lewis (B.), Modern Türkiye'nin Doğuşu, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1996,s 395.

⁵² Lewis (B.), a.g.e., s. 395.

Mahalli İdareleri incelerken Avrupa ülkelerindeki mahalli idarelerden de temel olarak ve kısaca bahsetmek uygun olur. Bunun nedeni de, bu kısma kadar birçok bölümde dile getirildiği üzere, genelde kamu yönetimi, özelde ise yerel yönetimle ilgili birçok şeyi batı (Avrupa) ülkelerinden örnek almamızdır. Çalışmamızın kapsamını çok fazla aşmamak için diğer kıta ve ada ülkelerindeki sistemler incelenmedi^o.

A. BATI ÜLKELERİ'NDE MAHALLİ İDARELER

Belediyeler batı toplumlarında -ülkemizdeki belediye sisteminin aksine- birer sivil toplum kuruluşu olarak gelişmişlerdir. Bu yönden batının belediye olgusunu bir sivil toplum kurumu olarak yorumlama geleneği vardır. Onu merkezi idareden ayıran özelliklerin arkasında bu geleneğin etkileri gözlenir. Batı için belediye kurumu sadece bir kentte yaşayan kişilerin müşterek ihtiyaçlarının etkin bir şekilde sağlanmasının yolu değil, merkezi devlet anlayışına karşı sivil toplum geleneğinin sürdürülmesi anlamına gelmektedir⁵³.

Avrupa Birliği'nin yerel yönetimlere bakışına kısaca göz attığımızda, "kararların olabildiğince vatandaşa yakın alındığı" bir birlik olarak tanımlandığı* göz önüne alınarak, AB vatandaşlarına yakın olmalarından dolayı yerel ve bölgesel yönetimler, AB kurumları ve Avrupa vatandaşları arasında daha yakın bağlar kurulmasında ve entegrasyon sürecindeki politikaların başarılı olmasında anahtar kurumlar ve temel bağlayıcılar olarak görülmektedir. Yerel ve bölgesel yönetimler, bir araya gelme sürecinde iki açıdan önemli role sahiptirler. İlk olarak, yerel ve bölgesel yönetimlerin halka yakın olmaları, AB'nin demokratikleşme sürecini hızlandırmaktadır. İkinci olarak ta, AB ülkeleri içinde kamu yönetimleri tarafından yerine getirilen hizmetlerin önemli bir kısmının sorumluluğu yerel ve bölgesel yönetimlere aittir⁵⁴.

Bu bölümde kimi Avrupa ülkelerindeki Amerika Birleşik Devletleri'ndeki mahalli idare kavramlarına özet olarak değinilerek Türkiye'deki mahalli idare

^o Kaynakçada vermiş olduğum eserlere bakılarak farklı ülkelerdeki yerel yönetim yapıları hakkında da bilgi sahibi olunabilir.

⁵³Tekeli (İ.), Belediyecilik Yazıları, Kent Basımevi, 1992, s.7.

* Masstrich Antlaşması'nın tanımı.

⁵⁴Kösecik (M.), Avrupa Birliği'ne Hazırlık Sürecinde Yerel Yönetimler, Çizgi Kitabevi, 2003, s.149.

olgununun daha iyi anlaşılması-ki daha önceki bölümlerde ülkemizdeki mahalli idare yapısının batıdan özellikle Fransa'dan alındığına değinildi- amacı güdülmüştür.

1. Fransa'da Yerel Yönetimler:

Fransa üniter bir devlet yapısına sahiptir. Ancak, 1982 yılından sonra yaşanan değişimler ile yerinden yönetim (desantralizasyon) anlayışı anayasal sistemde etkili olmuştur. Bu değişimde, valilerin yerel yönetimler üzerindeki vesayetinin kaldırılması temel bir örnek olmuştur. Ayrıca, 2003 yılında Anayasa'nın 1. maddesinde üniter devlet yapısına eklenen desantralizasyon tanımı ile yasal dayanak da sağlanmıştır. Bunların yanında tüm siyasi, kamu ve özel sektör çalışma pozisyonları için kadın ve erkeklere eşit fırsatlar sağlanması Anayasa'ya 2008 yılında dahil edilmiştir⁵⁵.

Fransa'da başlıca mahalli idareler belediyeler, il yerel yönetimi ve bölge yerel yönetimidir⁵⁶. Fransız Anayasası'nda mahalli idarelere ilişkin dört madde bulunmaktadır. Bu maddelerle Cumhuriyetin yerel yönetimlerinin belediyeler, vilayetler ve deniz aşırı topraklar olduğu, diğer her türlü yerel yönetimin kanunla oluşturulabileceği, hükümet temsilcilerinin yerel yönetimlerde, ulusal menfaatleri, idari kontrolü ve yasalara uyulmasını sağlamakla yükümlü oldukları belirtilmekte, deniz aşırı toprakların idaresine yönelik hükümler getirilmektedir. Belediyeleri ilgilendiren yasal düzenlemeler, 1884'ten beri süregelen yasalardan oluşan belediye yasası ile yapılmıştır⁵⁷.

Fransa'da anayasalar tarafından mahalli idarelerin tümüne eşit bir statü tanınmıştır⁵⁸. Fransız mahalli idare sisteminde mahalli idarelerin; belediye başkanlığı, belediye meclisi ve il genel meclisi gibi görevlerle milletvekilliği bir kişide toplanabilir. Bu da merkezi yönetim üzerinde fiilen etkili olabilecek bir konuma

⁵⁵ Toksöz (F.), Özgür (A. Ercan), vd. , Yerel Yönetim Sistemleri, TESEV Yay., 2009, s. 58.

⁵⁶ Şengül (R.), Fransa'da Bölge Yerel Yönetimlerinin İdari Sistem İçindeki Yeri, TİD, Sayı:445, 2005, s.61.

⁵⁷ Ünüsan (T.), Avrupa'da Yerel Yönetimler, Kent Matbaacılık, 1996, s. 3.

⁵⁸ Pirlar (O.) vd. , İl Düzeyinde Merkezi İdare-Mahalli İdare Görev Bölüşümü, Türk Belediyecilik Derneği, 1997, s.74.

sahip olma anlamı taşır⁵⁹. Fransa’da mahalli anlamda, 96 il (departement) ve 1982 yılında yapılan düzenlemeye göre 22 bölge bulunmaktadır⁶⁰.

2. İtalya’da Yerel Yönetimler:

İtalya’da yerel yönetimlerin geçmişi 12.yy’a kadar uzanmaktadır. Ancak merkezi yönetimle yerel yönetimi belirleyen olgu 1802’den 1814’e kadar süren Napolyon egemenliği döneminde kurulan Bonapartist idari yapılanmadır. Fransızlar İtalya’da güçlü bir merkezi yönetim kurmuşlardır. Bu yapı genel hatlarıyla İkinci Dünya Savaşı sonuna kadar sürmüştür. 1948 Anayasası ile beş tane özel statülü bölge, on beş tane de normal bölge planlanmıştır. Ancak, bu on beş normal bölgenin oluşturulması ancak 1970’lerden sonra mümkün olmuştur. Şimdiki bölge sistemi ise üniter devlet yapısından bir sapma olduğunu göstermektedir. Ancak, hala bölgeler finansman açısından merkeze bağlıdır ve merkezi hükümetin bölgedeki temsilcisinin bölge kararlarına karşı veto hakkı bulunmaktadır⁶¹.

İtalya’da mahalli idareler, bölgeler, iller ve metropoliten şehirler ve belediyelerden meydana gelmektedir. İtalya’da birden fazla bölgenin bir bölge haline getirilmesi veya yeni bölgelerin kurulması anayasal özellikli kanunla olur ve bölge meclislerinin ve bölge halkının onayını yani oyunu alma zorunluluğu vardır⁶². İtalyan anayasasının V.Bölüm, 114-130’ncu maddelerinde mahalli idareler düzenlenmiştir⁶³.

Mahalli idarelerin anayasa ile teminat altına alındığı İtalya’da Anayasa mahalli idarelerin tümüne eşit statü tanımış ve devletin yerinden yönetimi özendirceği, hizmetleri olabildiğince özelleştireceği hüküm altına alınmıştır. İtalya’da 1982’de çıkarılan Mahalli İdareler Yasası ile belediyeler ve iller daha güçlü hale getirilmiş, iller, belediye ve bölge yönetimleri arasında bir köprü konumuna getirilmiştir. Belediyelere yeni görev ve yetkiler verilmiş ve öz kaynak imkanı sağlanmıştır. Yine belediyelere kitle taşımacılığı, çevre koruma, fiziksel planlama, ekonomik ve toplumsal kalkınma görevleri verilmiştir⁶⁴.

⁵⁹ Ünüsan (T.), a.g.e. s. 19.

⁶⁰ Fransa, Dost Kitapevi, 2004, s.16.

⁶¹ Toksöz (F.), Özgür (A.Ercan) vd., a.g.e. ,s. 97.

⁶² Ünüsan (T.), a.g.e. s. 19.

⁶³ Ünüsan (T.), a.g.e. s. 3.

⁶⁴ Ulusoy (A.) ve Akdemir (T.), Mahalli İdareler, Seçkin Yayıncılık, 2005,s.125.

3. İspanya'da Yerel Yönetimler:

İspanya'da özerk bölge il ve belediye olmak üzere üç tip mahalli idare türü mevcuttur⁶⁵. İspanya anayasası 137. maddeye göre başlıca mahalli idareler; otonom topluluklar, iller ve belediyeler olarak sınıflandırılmıştır. İspanyol parlamentosu anayasalarının 144. maddesine göre ulusal yararlar sebebi ile kanun ile otonom bir statü verebilme yetkisine sahip olmasına rağmen yine anayasanın 145. maddesi otonom toplulukların bir federasyon halinde örgütlenmelerini yasaklamaktadır. Bununla beraber bazı otonom yönetimler istisnai durum arz edebilmektedir⁶⁶.

Otonom topluluk alanında hükümetin temsilcisi olan şahıs, Devlet Yönetiminin o bölge içindeki kurumlarını yönetmek ve halk teşkilatı ile koordinasyon sağlamakla görevlidir⁶⁷. İspanya'da il ve belediyeler devlet yönetiminin birer ünitesidirler ve bu yönleri ile askere alma, genel seçimler gibi merkezi yönetime ait bazı hizmetleri gerçekleştirmektedirler⁶⁸.

İllerin genel yapısı, hem il düzeyinde belediye hizmetlerini izlemek hem de merkezi idare ile mahalli idareler arasında gerekli koordinasyonu sağlamaktır. Görev açısından ise mahalli idarelerin temel mantığı; ulusal, bölgesel veya yerel en büyük yarar hangi birimde sağlanıyorsa o yetki o yerel yönetim birimine verilmektedir⁶⁹. Belediyeler ise İspanya'da çeşitlilik göstermektedir. Normal belediyelerin yanında özel statülü belediyeler ve büyükşehir belediyeleri bulunmaktadır⁷⁰.

4. Almanya'da Yerel Yönetimler:

Alman anayasasına göre eyaletlerin (Lander) anayasal rejimleri devletin; cumhuriyetçi, demokratik ve sosyal ilkelerine uygun olmak zorundadır. Bölgelerde, ilçelerde ve belediyelerde halkın serbest, eşit ve gizli doğrudan seçilmiş temsilcileri bulunur. Belediyelerin hukuka uygunluk çerçevesinde, tüm mahalli işlerini kendi sorumlulukları altında yapma hakları vardır. Hükümet yukarıda belirtilen hususlara ve temel haklara uyulmasına kontrol eder. Bahse konu kanunlara ilave olarak

⁶⁵ Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 81.

⁶⁶ Ünüsan (T.), a.g.e. s. 21.

⁶⁷ Ünüsan (T.), a.g.e. s. 21.

⁶⁸ Ünüsan (T.), a.g.e. s. 23.

⁶⁹ Pirlar (O.) vd., a.g.e. s. 79.

⁷⁰ Toksöz (F.), Özgür (A. Ercan), vd., a.g.e. s. 78.

bölgeler kendi anayasalarına da sahiptir ve bu anayasalar yerel gücün kapsam ve formatını kesin olarak belirlemektedir⁷¹ .

Almanya'da yerel yönetim birimlerinin türleri ve bu türlerin yapıları; görev, yetki gibi konularda Türkiye'dekinin aksine bir örneklikten uzaktır. Belediyeler bakımından bile değişik eyaletlerde üç değişik model vardır⁷². Eyaletlerde alt yerel yönetim birimleri olarak belediyeler ve belediyelerin üstünde kırsal alanı içine alan ilçeler vardır⁷³. Belediyeler kendi sınırları dahilinde, kamusal içerikli bütün hizmetlerden sorumludur. İlçe yerel yönetimlerinin ise, belediyelerin görevlerini tamamlayıcı ve uzlaştırıcı rolleri vardır. İlçe sınırları içerisinde bulunan belediyelerin gücünü aşan kamusal nitelikli tüm hizmetleri görebilirler ve kırsal alana yönelik hizmetleri de yerine getirirler⁷⁴.

Mahalli idarelerin yapısını veya sınırlarının değiştirilmesine dair hükümler bütün eyaletlerin anayasalarında benzerlikler göstermektedir. Belediyelerin kurulması, ortadan kaldırılması, sınırlarının değiştirilmesinde kamu yararı ilkesi esas alınır. Ayrıca bölge halkının görüşlerinin alınması zorunluluğu vardır^{75 (**)}.

5- İngiltere'de Yerel Yönetimler:

İngiltere'de yerel yönetimlerin günümüzdeki mevcut yapısı 1972'de yapılan ve 1974'den itibaren yürürlüğe konulan Yerel Yönetimler Yasası ile, 1986 yılında oluşturulan düzenlemelerden meydana getirilmiştir. 1974 'den itibaren yürürlüğe konulan Yerel Yönetimler Yasası ile yerel yönetimler, nüfus yoğunluğu ve sosyo-ekonomik durumlarına göre yeniden düzenlenmiş ve nihayetinde mevcut olan yerel yönetim birimlerinin sayısı azaltılarak, üç sınıflı bir sistem oluşturulmuştur⁷⁶.

İngiltere'de mahalli idare sistemi, kontluk (il, county) ve belediye (district) olmak üzere iki basamaktan oluşmaktadır⁷⁷ . İngiltere'de mahalli idareler, anayasal

⁷¹ Ünüsan (T.), a.g.e. , s. 7.

⁷² Yalçındağ (S.), F.Almanya'da ve Türkiye'de Yerel Yönetimler, TODAİE, 1992, s. 4.

⁷³ Ünüsan (T.), a.g.e. , s. 25.

⁷⁴ Pirlar (O.) vd. , a.g.e. s. 77.

⁷⁵ Ünüsan (T.), a.g.e. , s. 27.

(**) Berlin, Bremen ve Hamburg eyaletleri bu sınıflamaya dahil değildir. Bahse konu eyaletler şehir eyaleti olarak adlandırılmaktadır.

⁷⁶ İnaç (H.), ve Ünal (F.), İngiltere'de Yerel Yönetimler, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık 2006, sayı:16.

⁷⁷ Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 81.

bir konuma sahip değildir, yani kuruluşları parlamento iradesiyle olur. Merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde bir denetim uygulaması ve merkezi yönetim taşra birimleriyle mahalli idareler arasında görev veya yetki kaosu yoktur. Aksine merkezi idare mahalli idarelerden tamamen ayrı bir kişilik olarak kalmaya özen gösterir. Devletle mahalli idareler arasındaki ilişkiler yatay niteliktedir. Dikey ilişkiler dar sayıdaki hizmet kesimi ile sınırlıdır. Mahalli idareler günlük faaliyetlerinde oldukça geniş bir özerklikten yararlanırlar⁷⁸.

İngiltere’de, ülke çapında yürütülen elektrik, gaz, demiryolu gibi bazı hizmetler kamu sermayeli kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Bunun yanında sağlık gibi bazı hizmet alanlarında da özerk kuruluşlar ülke ve bölge çapında teşkilatlanmışlardır. Ayrıca özerk nitelikli yarı kamusal kuruluşlar da birçok hizmetin verilmesinde söz sahibidirler. Su sağlanması ve su dağıtımı gibi bazı hizmet alanları ise tamamen özelleştirilmiştir⁷⁹. Bütün bunların yanı sıra merkezi idare 1994’te ulaşım, ticaret, endüstri, istihdam ve çevre konularında çalışmalar yapmak üzere merkezi idareye bağlı on bölgesel otorite kurmuştur ve mahalli idareler üzerindeki idari, finansal kontrol ve denetim arttırılmıştır. Yapılan bu değişikliklerden sonra İngiltere’de mahalli idarelerin etkinliğinin dikkate değer ölçüde azaldığı düşünülmektedir⁸⁰.

6- Belçika’da Yerel Yönetimler:

Belçika’da mahalli idareler açısından bir sınıflandırma yapılacak olursa;

Üst düzeyde; Devlet, cemaatler ve bölgeler,

Ara düzeyde; İller

Alt düzeyde; Belediyeler ve sosyal yardım merkezleri bulunmaktadır⁸¹.

Belçika Anayasasının belediyelerle ilgili 4. maddesine göre “Belçika, konuşulan dillere göre 4 bölgeye ayrılır: Fransızca, Hollanda dili, Almanca konuşulan bölgeler ve her dilin konuşulduğu Başkent (Brüksel) bölgeleri. Krallığa bağlı olan her topluluk bu bölgelerden birine bağlıdır.”

⁷⁸ Keleş (R.), Yerinden Yönetim... , s. 70.

⁷⁹ Canpolat (H.), “İngiltere’de Mahalli İdareler” , Dünyada Mahalli İdareler (içinde)...s.319.

⁸⁰ Canpolat (H.), a.g.e. , s. 321.

⁸¹ Ünüsan, Teoman, a.g.e. , s.30.

Yine diğ er bir maddeye göre(162) “Kamu birimleri kanunla kurulur.” Belediyelere uygulanacak prensipleri de kanun tespit eder. Bu prensipler kısaca; mahalli idareler meclisleri üyelerinin doğ rudan seçilmesi, mahalli meclislerin mahalli menfaatlerle ilgili her konuda söz söyleme hakkının bulunması, yetkilerin mahalli idarelere ş artsız olarak (kanunun belirlediğ i sınırlar dahilinde) aktarılması ve meclis toplantılarının halka açık olması, bütçe ve hesapların ş effaflığ ının sağ lanması gibi prensiplerdir⁸².

Belçika’da özellikle belediyeye ait iş llerde belediye meclisleri, Anayasa ilkelere uygun olarak düzenleme yapma yetkileri vardır. Söz konusu yetki illerde ise il meclislerine aittir⁸³.

7- Danimarka’da Yerel Yönetimler:

Danimarka’da mahalli idarenin yapısı, iller ve belediyeler olmak üzere iki düzeyli bir sistemden oluş maktadır. Kopenhag ve Frederiksberg ise hem belediye hem de il özelliklerine sahip ayrıcalıklı bir statüdedir⁸⁴. Sistemde üst düzeyde kontluklar, alt düzeyde ise belediyeler vardır.Ülke 14 kontluk ve 275 belediyeden oluş maktadır⁸⁵.

Danimarka Anayasası’nın 82. maddesi yerel özerklik prensibini uygun görmüştür. Maddede belediyelerin yasayla belirtilen şekilde devletin kontrolü altında bağımsız olarak kendi iş lerini yürütme hakkı olduğu belirtilmiştir⁸⁶. Danimarka’da bölge seviyesinde illerin alanlarını kapsayan 14 valilik vardır ve il valiliğ i, mahalli idarelerin sosyal meselelerle alakalı kararlarına karşı ilk başvuru yeri olan kurula sekreterlik hizmeti vermektedir⁸⁷.

8- Amerika Birleş ik Devletleri’nde Yerel Yönetimler :

Amerika Birleş ik Devletleri, çoğ ulcu demokrasiye dayalı, başkanlık sistemiyle yönetilen federal bir cumhuriyettir. A.B.D.’nin federal yapısının belirleyici özelliğ ini, “adem-i merkezîyet” anlayış ının bütün yönetim mekanizmalarına hakim

⁸²“Belçika’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler (içinde), s.113.

⁸³ Ünüsan, Teoman, a.g.e. , s 9.

⁸⁴“Danimarka’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler (içinde), s.205.

⁸⁵ Ünüsan (T.), a.g.e. , s. 38.

⁸⁶ Ünüsan (T.), a.g.e. , s. 13.

⁸⁷“Danimarka’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler (içinde), 1999, s. 207.

kılınması oluşturmaktadır. İdari sistemi üç kademeli bir yapı etrafında şekillenen bu ülkede federal devlet ilk düzey yönetim birimini, eyaletler ise ikinci düzey yönetim birimlerini meydana getirmektedir. Eyaletlerin alt düzey yönetim birimleri olan yerel yönetimler ise, sayıları, nitelikleri ve yapıları açısından çok zengin bir çeşitliliğe sahiptirler⁸⁸.

A.B.D.'inde mahalli idareler arasında bizdekine benzer bir kademelenme yoktur. Aynı alanda birden çok mahalli idare birimi kurulup çeşitli işlevler görebilmektedir. Amerikan mahalli idareleri, eyaletten eyalete çok farklı özellikler göstermektedir. Bu nedenle mahalli idare türleri bakımından A.B.D.'nin tamamında geçerli standart bir yapılanma bulunmamaktadır. Genel olarak yerel yönetimler için Counties, Municipalities, Townships, School Districts, Special Districts şeklinde bir sınıflandırma yapılmaktadır⁸⁹.

A.B.D.'nde yerel yönetimler köken olarak İngiliz tarzındadır. Dolayısıyla bu yerel yönetim birimleri, İngiltere'deki benzerleri ile önemli oranda örtüşmektedir. Ancak 1985 tarihli Avrupa Yerel Yönetimler Şartı dikkate alındığında, özellikle özerk yönetim anlayışı, yerel yönetimlerin sorumlulukları, denetimi, mali kaynakları, yerel makamların birlik kurma ve birliklere katılma hakkı gibi unsurları incelendiğinde, A.B.D. yerel yönetimlerinin, bir çok Avrupa ülkesindeki benzerlerinden yerel demokrasi anlamında çok daha ileri seviyede olduğu değerlendirilmektedir⁹⁰.

A.B.D.'inde yaklaşık 89000 adetten fazla mahalli idare mevcut olup bunların; 3043 adedi İl Özel İdaresi, 19000 adedi Belediye Yönetimi, 8 adedi Büyükşehir Yönetimi, 17000 adedi Kasaba Yönetimi ve 50000 adedi Özel Amaçlı Bölgesel Yönetimdir. Bunlardan Özel Amaçlı Bölgesel Yönetim, özel amaçlı, diğerleri ise genel amaçlı mahalli idare birimleridir. Özel Amaçlı Bölgesel yönetimler, okul,

⁸⁸ Ayhan (U.), Amerika Birleşik Devletlerinde Yerel Yönetimler, Sayıştay dergisi, Temmuz-Eylül 2008, sayı:70, s. 104.

⁸⁹ Yılmaz (R.), Amerika Birleşik Devletlerinde Belediye Hizmetlerine İki Örnek, Türk İdare Dergisi, Mart 2009, Sayı.462.

⁹⁰ Yılmaz (R.), Amerika Birleşik Devletlerinde Belediye Hizmetlerine İki Örnek, Türk İdare Dergisi, Mart 2009, Sayı.462.

sağlık,hastane,su ve kanalizasyon, havaalanı idaresi gibi özel nitelikli belli bir amacı hedefleyen hizmetler için kurulmuştur⁹¹.

9 İsveç'te Yerel Yönetimler :

İsveç'te yönetim ulusal düzeyde parlamento, bölgesel düzeyde şehir meclisi ve yerelde de belediye meclisi ile yürütülür. Devlet her üç düzeyde de temsil edilir. Şehir meclisi bölgesel ve yerel düzeyde temsil edilirken belediyelerin yükümlülükleri sadece yerel seviyededir. İsveç, 21 il ve 289 belediyeye ayrılmış durumdadır. Yerel yönetim sınırları, daha doğrusu sınır tanımları 1952 ve 1962 yıllarında yapılan reformlarla değişerek günümüzdeki modern yapısını kazanmıştır⁹².

İsveç yerel yönetimlerinde belediyelerin karar organları meclislerdir. Belediyelerde ve şehir meclislerinde karar verme yetkileri seçilmiş meclisler ve konseyler tarafından kullanılmaktadır. Meclisler, belediye veya il meclisi yönetiminin öncelikli veya çok önemli konularıyla ilgili kararlar verirler.Yerel yönetimler yasası dışında pek çok özel yasa iller ve belediyelere geniş sorumluluklar vermektedir. Devlet, iller ve belediyeler arasında görev ve yetki sahası dağılımı, genellikle pratik nedenler gözetilerek yapılmıştır. Hiçbir zaman bu ayırım kesin ve belli çizgilerle çizilmemekte, sosyal gelişmelerle şekillenmektedir⁹³.

İller için zorunlu görevler; sağlık ve tıbbi hizmetler, çocukların ve gençlerin ağız ve diş sağlığı, isteğe bağlı görevler ise; kültür sektörüne destek ve eğitim konusudur. Belediyeler için zorunlu görevler; sosyal refah, çocuk bakımı, mecburi okullar, ilk öğretim üstü okullar, planlama ve inşaa sorunları, sağlık ve çevre koruma, çöp toplama ve atık işleri, su ve kanalizasyon, kurtarma hizmetleri, sivil savunma ve kütüphanecilik hizmetleridir. Dinlenme ve kültürel ilişkiler, teknik hizmetler, enerji üretimi ve sokak onarımları gibi hizmetler ise belediyelerin isteğe bağlı görevlerindedir. İsveç'te bölgesel ve yerel toplu taşıma işleri hem iller, hem de belediyeler için zorunlu görevler arasındadır⁹⁴.

⁹¹ Yılmaz (R.), a.g.e.

⁹² Öztürk (F.), İsveç'te Yerel Yönetimler, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Sayı:3, 2003, s.70.

⁹³ Öztürk (F.), a.g.e., s. 71, 81.

⁹⁴ Öztürk (F.), a.g.e., s. 71, 81.

B. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER

Tük mahalli idare sisteminde üç değişik türde yerel yönetim birimi bulunmaktadır. Bunlar; il özel idareleri, belediyeler ve köylerdir. Belediye sisteminde 1982 Anayasasının verdiği imkandan faydalanılarak metropol alanlar için, 1983'ten bu yana büyük şehir adı altında yeni bir belediye türü oluşturulmuştur⁹⁵. Ülkemizde 1876 Anayasası'ndan itibaren yerel yönetimlerle ilgili kurallar anayasalarımızda yer almıştır. Günümüze kadar gelen süreçte 1876 Anayasasından sonra sırasıyla;1921, 1924, 1961 ve 1982 Anayasalarında mahalli idarelere –yer yer önemli farklılıklar olsa da- birbirlerini tamamlar şekilde yer verilmiştir⁹⁶. Kimi yazarlara göre, Türkiye'de ne anakent yönetimleri, ne de diğer mahalli idare birimleri tam anlamıyla özerk sayılmazlar bunun nedeni olarak da siyasal ve mali olarak merkezi yönetime olan bağıllık durumu gösterilmektedir⁹⁷.

Türkiye'de mahalli idareler denilince; çok kısa bir süreliğine Türk Kamu Yönetimi'nde kendine yer bulan Yerel Yönetim Bakanlığında bahsetmemek bir eksiklik olacaktır sanırım. Yerel Yönetim Bakanlığı, 1970'li yıllardaki hızlı değişim sürecindeki Türk Kamu yönetiminde yepyeni bir gerçek olarak gelişen yerel yönetimlerin idari ve mali açmazlarını çözmek, böylelikle bu yönetimlere etkinlik ve işlerlik kazandıracak düzenlemeleri yapmak amacı ile 1978 yılının Ocak ayında kurulmuştur. Tüm dünya'da mahalli idarelerin geliştiği ve özerkliklerinin arttığı yıllarda kurulmasına rağmen, bu bakanlık yerel yönetimlere merkezden çözümler arayacak bir kuruluşa olan ihtiyaçtan doğmuştu⁹⁸.

Yerel Yönetim Bakanlığı'nın doğuş sebepleri üç ana başlık altında toplanabilir:

- Toplumsal Değişme,
- Siyasallaşma,
- İdari Etkenler .

Yerel Yönetim Bakanlığı'nın yerel yönetimlere hizmetlerinin başında, birlikler kurarak ekonomik girişimlerde bulunmalarını desteklemesi gelir.

⁹⁵ Yalçındağ (S.), Federal Almanya'da ve Türkiye'de Yerel Yönetimler, TODAİE, 1992, s. 3.

⁹⁶ Kırışık (F.), Sezer (Ö.), Türk Anayasalarında Yerel Yönetimler, TODAİE, 2006, s. 11.

⁹⁷ Keleş (R.), Türkiye'de Kent Yönetimi, Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, 1988, s. 26.

⁹⁸ Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 470.

Bakanlığın, 1979 Bütçe Raporunda da belirtildiği gibi, başlıca amacı, "...belediyelerin ve belediye birliklerinin öncülüğünde, ekonomik yaşamı düzenlemek... araç ve gereçlerin yurt içinde belediyelerce üretilmesini sağlamak, belediye sınır ve boyutlarını aşan yerel gereksinmelerin karşılanabilmesi için kurulacak üretim tesislerini finanse etmek, toplu taşımacılıkta otobüs üretimini ve raylı sistemli toplu taşımacılığa geçişi finanse etmek... tanzim satışları finanse etmek, belediyelerin öncülüğündeki toplu konut girişimlerini desteklemek.." olan bakanlık, bu amaçlar için bol ödenekler almıştır⁹⁹.

Yerel Yönetim Bakanlığı'nın Ocak 1978'den, kaldırıldığı Kasım 1979 tarihine değin geçen 22 aylık dönemde yaptığı çalışmalar arasında, kuruluş amacına uygun olarak, yerel yönetimler üzerindeki devlet denetim ve gözetimini azaltıcı çalışmaları yanında, özellikle belediye gelirlerinin artırılması çabaları yer almıştır¹⁰⁰. Başarılı ve başarısız yanlarına karşın, Yerel Yönetim Bakanlığı girişiminin halk nezdinde yerel yönetimlerin önemini vurgulamaya fırsat veren bir deneyim olduğu görülmektedir¹⁰¹.

Bahse konu bakanlık her ne kadar 1979 yılında iptal edilmiş olsa da günümüze kadar; yerel yönetimlerin etkinliği ve merkezden yerel yönetim olgusuna, bugüne kadarki uygulamalardan daha farklı bakan bir Yerel Yönetim Bakanlığı'nın kurulmasının şart olduğu görüşü çeşitli yazarlar tarafından dile getirilmektedir¹⁰². 2010 yılı itibarı ile böyle bir bakanlık varlığını sürdürmese de son dönem AKP hükümetleri'nce çeşitli mahfillerde Yerel Yönetim Bakanlığı'nın tekrar hayata geçirileceğine yönelik açıklamalar yapılmaktadır¹⁰³.

Günümüzde, yani 2010 yılının içinde Türk Yerel Yönetim Sistemine baktığımızda, yerel yönetimlerimiz 2005 yılında çıkarılan; 5393 sayılı belediye kanunu, Büyükşehir belediyeleri 5216 sayılı Büyükşehir belediyesi kanunu, İl Özel idareleri 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, Mahalli İdare Birlikleri 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri kanunu ile düzenlenmeye başlanmış köyler ise; 1924 yılında

⁹⁹ Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 473.

¹⁰⁰ Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 472.

¹⁰¹ Özdemir (T. Buğra), Türkiye'de Mahalli İdareler Geleneği ve Belediyeciliğin Gelişimi, Basılmamış Y.Lisans Tezi, 2006.

¹⁰² Yalçındağ (S.), Yerel Yönetimler İçin Yeni Model Arayışları, Amme İdaresi Dergisi, Eylül 1988, c. 21, s. 3.

¹⁰³ Takvim Gazetesi, 20.01.2009, Vatan Gazetesi, 20.01.2009, Zaman Gazetesi, 27.01.2009.

ıkan ve günümüze kadar bir çok ek maddelerle desteklenen 442 sayılı köy kanunu ile idare edilmektedir.

2009 yılı itibarı ile türlerine göre mahalli idare sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiŐtir.

Tablo: 1 (Türleri İtibariyle Mahalli İdarelerin Sayısı)*

Birim Türü	Sayısı
İl zel İdaresi	81
Belediye	2.951
Köy	34.402
Toplam	37.422

1. İl zel İdaresi

1.1. İl zel İdaresinin Kuruluşu ve Görevleri

Türkiye’de il idareleri, Fransızların departman denilen idare birimlerinden esinlenerek kurulmuş bir mahalli idare birimidir¹⁰⁴. İl zel idarelerinin, ilke olarak, il sınırları ile çevrili oldukça büyük bir alanda kentler ve köyler arası hizmetlerle, köy yerleşim yerlerinde yaşayanlara yönelik bir takım hizmetleri yapmaları beklenmektedir. Bu birimlere 1913 yılında ilk kuruldukları zaman kentlerle ilgili kimi görevlerde verilmesine rağmen sonradan çıkarılan yasalarla bu görevlerin çoğu belediyelere ve merkez kuruluşlarına devredilmiŐtir¹⁰⁵. İl zel idarelerinin ilçeler adına doğrudan halk tarafından seçilen üyelerden oluşan il genel meclisi, bu meclis tarafından seçilen beş üyeden oluşan il daimi encümeni ve yürütme organı görevini ifa etmek üzere merkezi yönetimce atanan vali olmak üzere üç organı

* http://www.mahalli-idareler.gov.tr/Home/Dokumanlar/faaliyet_raporu.pdf (erişim tarihi:18.04.2010)

¹⁰⁴Nadarođlu (H.), Mahalli İdareler, ..., s. 24.

¹⁰⁵Yalındađ, Selçuk, Kırsal Kalkınma Projeleri İle Yerel Yönetimler Arasındaki İlişkilerin Geliştirilmesinde Yaklaşımlar, Friederich Ebert Vakfı Yayınları, İstanbul, 1992,s.14.

bulunmaktaydı. İl özel idarelerine verilen görevler bu organlar ve personeli ile merkezi idarenin taşra örgütlenmesi tarafından yürütülür¹⁰⁶.

İl özel idarelerine devletin kendine ait amaç ve işlevlerini kapsayan görevler yanında ilin mahalli ve özel ihtiyaçlarını giderecek görev ve yetkiler verilmiştir. Getirilen ikili sistemle il yönetimi hem devleti hem de mahalli halkı temsil etmektedir¹⁰⁷. İl özel idaresinin kurulması için özel bir süreç gerekmemektedir. Merkezi yönetim bir yere il statüsü sağladığı zaman orada, kendiliğinden il özel idaresi kurulmaktadır. İlin kaldırılmasıyla özel idarenin tüzel kişiliği de son bulur. Bu nedenle il özel idarelerinin sayıları kurulan il sayıları ile değişmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında 63 olan il özel idaresi sayısı, 1999 yılında en son kurulan Düzce ili birlikte, 2010 yılı itibarı ile de 81'dir.

5302 sayılı Kanuna kadar İl Özel İdareleri 1913 yılında çıkarılan temel yasa ile yönetilmiş yani, İdari Umumiye-i Vilayet Kanunu Muvakkatı (İllerin Genel Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname) ile ve Osmanlıdan Cumhuriyet'e miras kalan bu eski ve eksikliklerle dolu olan bu metinde¹⁰⁸ ilk olarak; 1987 yılında il özel idarelerinin günümüzün ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için 3360 sayılı yasa ile bir düzenleme yapılmıştır¹⁰⁹. 5302 sayılı Kanuna göre, il özel idaresi, "il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir" (5302, md.2). İl Özel İdaresi Kanunu'nda bu idarelerin görevleri, belediye sınırları içindeki ve belediye sınırları dışındaki görevler olmak üzere iki bölümde düzenlenmiştir (5302, md.6)¹¹⁰.

Köy halkının gereksinimlerine köy yönetimleri, kent ve kasaba (belde) halkının gereksinimlerine belediyeler karşılık vermek zorunda oldukları halde il özel idareleri, genel olarak il halkına yönelik hizmetleri görmekle yükümlüdürler. Bu durum gösteriyor ki, il özel idarelerinin sundukları hizmetlerin hem kırsal, hem de

¹⁰⁶Ulusoy,Ahmet ve Akdemir,Tekin, Mahalli İdareler Maliyesi,Seçkin Yayıncılık,Ankara,2002,s.28.

¹⁰⁷Narinoğlu, Ahmet, Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama ve Uygulama, Mart Matbaacılık, İstanbul, 2007, s.46.

¹⁰⁸Bayar, Doğan, Sayıştay Dergisi, Ankara,Ocak-Mart,2002, Sayı:48.

¹⁰⁹Kırışık, Fatih, Sezer, Özcan, age. s.28.

¹¹⁰Mahalli İdareler Temel Mevzuatı, Lazer Ofset Matbaa, 2008, s.95.

kentsel nitelikli olmasına bir engel yoktur. Çünkü il sınırları içinde, hem belediyeler hem de köyler bulunur¹¹¹.

Yine 5302 sayılı kanunda belirtildiği üzere; il özel idaresi mahalli müşterek yani ortak ve yerel nitelikte olmak şartıyla; gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; (belediye sınırları il sınırları olan Büyükşehir belediyeleri hariç) ilin çevre düzeni planı, bayındırlık ve iskan, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları yapımı gibi hizmetler il sınırları içinde, diğer taraftan da; imar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında yapmakla görevli ve yetkilidir¹¹².

Özel idareler bir anayasa kuruluşudur. Kaldırılmaları Anayasada değişiklik yapılmasına bağlıdır. Bu idarelerin mali güçlerinin azlığı dolayısıyla bazı çevreler tarafından geçmiş yıllarda kaldırılmaları görüşü savunulmuştur. Oysa bu kuruluşlar bilimsel açıdan, demokratik ve yerel hizmetleri merkezi idarelerden daha iyi yürütebilecek kuruluşlardır. Özel idareler bu zorunluluğun ve ihtiyacın ifadesidir. Onları gereksiz gibi gösteren aksaklıkları bulmak ve onları düzeltmekle, yararları ve önemi kendiliğinden ortaya çıkacaktır¹¹³.

2. Belediye Yönetimi

Osman Nuri Ergin'in tanımına göre belediye; "Müşterek menfaat ve karşılıklı ihtiyaçlar sebebiyle bir beldeye yerleşen halkın, beldelerine ve dolayısıyla kendilerine ait işleri; hükümetin kanunla tayin ve göstermiş olduğu sınır ve yetkiler içinde kendi seçtikleri temsilcileri vasıtasıyla yönetme ve yerine getirmelerine belediye" denir¹¹⁴. Daha genel ve özet bir ifade ile belediyeler, halkın gündelik yaşayışını yakından ilgilendiren yerel hizmetleri üstlenen kamu kuruluşlarıdır¹¹⁵. Sözcük esas itibarıyla beldeye ilişkin kurum-kuruluş veya yönetim anlamına

¹¹¹ Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 149.

¹¹² Mahalli İdareler Temel Mevzuatı, s. 96.

¹¹³ Tortop (N.) vd., Mahalli İdareler, Nobel Yayın Dağıtım, 2006, s. 129.

¹¹⁴ Ergin (O.Nuri), Türk Belediyecilik ve Şehircilik Tarihi Üstüne Seçmeler, Bilişim Reklam, 1987, s. 45., Ergin, O.Nuri, Mecelle-i Umur-ı Belediye, Yıldızlar Matbaacılık, 1985, s. 29.

¹¹⁵ Ürün (H.), İslam Geleneğinden Günümüze Şehir ve Yerel Yönetimler 2, Bayrak Matbaacılık, 1996, s. 133.

gelmektedir¹¹⁶. Diğer taraftan mahalli idareler denildiğinde akla ilk gelen kurum belediyeler olmaktadır. Belediyeler pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de halka en yakın kuruluşlardır. Belediye başkanının seçimle iş başına gelmesi belediyeleri halka yaklaştıran ana nedendir¹¹⁷.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nda ise “belediye, belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi”, olarak tanımlanmaktadır. Arapçada “kent” anlamına gelen “belde” ya da belediye, dilimizde toplumbilimsel bir birim olarak kenti değil, fakat bir yerel yönetim birimini anlatmak için kullanılmaktadır. Bu nedenle de, yasal koşulları yerine getirerek belediye statüsü kazanmış, tüm yerleşim birimlerine, toplumbilimsel anlamda “kent” diyebilme imkanı yoktur¹¹⁸. 5393 sayılı Belediye Kanunu,1580 sayılı eski Belediye Kanununa göre yeni bir belediye tanımı getirmiştir. Bu tanımda kamu tüzel kişiliği kavramı içinde yorumlanan özerklik içeriği açıkça ifade edilmiştir¹¹⁹.

2.1. Belediyelerin Kuruluşu ve Görevleri

Türk idari yapısı içerisinde dört tip belediye bulunmaktadır. Bunlar, olağan (normal) belediyeler yani, büyükşehir belediyelerinin bulunmadığı iller ile bu illerin ilçelerinde ve diğer beldelerde kurulmuş olan belediyeler; ilk kademe belediyeleri yani, büyükşehir belediye sınırları içinde ilçe kurulmaksızın oluşturulan ve büyükşehir ilçe belediyeleriyle aynı yetki, imtiyaz ve sorumluluklara sahip belediyeler; büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir sınırlarındaki ilçe belediyeleridir¹²⁰.

Türkiye’de 16’sı büyükşehir olmak üzere 2500’ün üzerinde belediye bulunmaktadır.1927 yılında belediye sayısı 460 iken, 2000’li yıllara gelindiğinde bu rakam 3000’li rakamlara yaklaşmış, özellikle 1990 sonrasında kurulan yeni belediyelerin 1927 yılındaki toplam belediye sayısının yaklaşık iki katına yaklaştığı görülmektedir. Bu rakamların artmasındaki en önemli etken olarak, kent nüfus

¹¹⁶ M.İ.G.M., Cumhuriyetin 75. Yılında Mahalli İdarelerimiz, 1998,s. 57.

¹¹⁷ Akdemir (T.), Mahalli İdareler, Seçkin Yayıncılık, 2005, s. 209.

¹¹⁸ Keleş (R.), Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınevi, 2009, s. 232.

¹¹⁹ Toprak (Z.), Yerel Yönetimler, Nobel Yayıncılık, 2006, s. 87.

¹²⁰ Kaplan (E.), Yerel Yönetimler Maliyesi ve Bütçe Süreci, T.İ.D., Mart 2007, Sayı:454, s. 157.

artışının 1927 yılına oranla 1990 yılında 2,5 kat artması gösterilebilir¹²¹. 2005 yılı geçici kestirme hesaplarına göre Türkiye nüfusunun 72,4 milyon olduğu ve kentli nüfusunda 57 milyona ulaştığı belirtilmektedir, yani toplam nüfusun %78'i kentlerde yaşamakta olup bu oranın %85'e varacağı tahmin edilmektedir¹²². Bu da demek oluyor ki ülkemizde belediye idarelerinin görev ve yükümlülükleri önümüzdeki yıllarda da artmaya devam edecektir.

Türkiye'de belediye ve köy idarelerine ayrı ayrı kanunlar uygulanırken-İlgili yerlerde belirtildiği üzere- birçok Avrupa ülkesinde, özellikle Fransa'da her ikisine de komün idaresi denilen aynı idare şekli uygulanmaktadır¹²³. Ülkemizde belediyeler, 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı yasayla ilk olarak esaslı ve düzenli bir yapıya kavuşturulmuştu. Birgül Ayman Güler'in ifadesiyle "1580 sayılı Belediye Kanunu, Türkiye'de belediyelerin kurucu yasasıdır"¹²⁴ ve bu yasa 2004 yılına kadar yürürlükte kalmış 2004 yılında çıkarılan 5272 sayılı belediye kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak 5272 sayılı kanun şekli yönden anayasaya aykırı bulunarak Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş ve yerine 5393 sayılı, güncel belediye kanunu çıkarılmıştır. Yerel özerklik açısından mahalli idarelere bakıldığında, il özel idareleri ve köy idarelerinde özerklikten bahsedilemeyeceği ama belediyelerde belli bir aşamaya geldiği görüşü hakimdir¹²⁵. 5393 sayılı kanun yapılırken, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Avrupa Birliği'nin mahalli idarelere yönelik genel yaklaşımları dikkate alınmıştır¹²⁶.

Belediyelerin görev ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinde genel olarak tanımlanmış ve 15'nci maddede yetki ve imtiyazları sayılmıştır. Bahse konu madde ile kentsel altyapı, çevre, kent bilgi sistemleri, katı atık, şehir içi trafik, gençlik ve spor, konut, kültür ve sanat, turizm ve

¹²¹ Bilgiç (Veysel K.), Yerel Yönetimler, 21. Yüzyıl Yayınları, 1998, s. 77,78.

¹²² Kılıçkaya (A.Hayati), Avrupa Kentsel Şartı ve Belediyeler, B.M.İ., Haziran 2006, Sayı:143.

¹²³ Gözübüyük (A.Şeref), Türkiye'nin İdari Yapısı, Sevinç Matbaası , 1976. s. 128.

¹²⁴ Güler (B. Ayman), Yerel Yönetimler, TODAİE, 1992, s.141.

¹²⁵ Özay (İ.), Günışığında Yönetim, Alfa Yayıncılık, 1996, s. 128.

¹²⁶ Aşgın (H. İbrahim), 5393 Sayılı Belediye Kanunu Çerçevesinde Yerel Özerklik Açısından Belediyeler, Basılmamış Y.Lisans Tezi, 2008.

tanıtım, sosyal hizmet ve yardım ile ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi olarak ana başlıklar halinde sayılmıştır¹²⁷.

Belediyelerin gelirleri, devletin kendi gelirlerinden onlar için ayırdığı paylardan, belediyelerin vergi ve harç gibi kendi öz gelirlerinden, devlet yardımlarından ve borçlanma gibi olağanüstü gelir kaynaklarından oluşur. Devletçe sağlanan gelirin payı arttıkça, belediyelerin merkez yönetime bağımlılığı da artar ve özerklikleri kısıtlanmış olur¹²⁸.

Belediye yönetimlerinin gelişmesinin, hizmet anlayışının, kalitesinin evrensel ve modern boyutlara ulaşmasındaki önemli engellerden biri ; merkezi idare tarafından uygulanan vesayet denetimidir. Merkezi idare, elindeki vesayet yetkisini yalnızca hukuka uygunluk olarak değil, aynı zamanda yerindelik açısından da uygulamakta, bu da hem yerel yönetimlerin özerkliklerini zedelemekte hem de, gelişmesinin önünde aşılması zor bir engel olarak hayatiyetini korumaktadır¹²⁹.

Tablo: 2 (Belediyelerin Türlerine Göre Dağılımı)*

Türü	Sayısı
Büyükşehir Belediyesi	16
Büyükşehir İlçe Belediyesi	143
İl Belediyesi	65
İlçe Belediyesi	749
Belde Belediyesi	1.978
Toplam	2951

¹²⁷ Kurtuluş (B.), Türkiye’de Belediyelerin Mali Yapısı ve Harcamaların Finansmanı, DPT, 2006, s. 58,59.

¹²⁸ Bozkurt (Ö.) vd., Kamu Yönetimi Sözlüğü, TODAİE, 2008, s. 32.

¹²⁹ Öner (Ş.), Türkiye’de Merkezi Yönetim İle Belediyeler Arasındaki İlişkilerin Yasal-Siyasal ve Ekonomik Analizi, T.İ.D., Mart 1997, Sayı.414.

* http://www.mahalli-idareler.gov.tr/Home/Dokumanlar/faaliyet_raporu.pdf (erişim tarihi: 18.04.2010)

2.2. Büyükşehir Belediye Yönetimi

Hızlı kentleşme sonucunda büyük kentlerin daha çok büyümesi belediye sınırlarının dışında düzensiz ve plansız gelişmelere yol açınca, anakentlerin yönetiminde özel modeller arayışı güncellik kazanmıştır. Denetim dışında kalan alanların ve buralardaki gelişmelerin sıkı bir düzen altına alınması; bir yandan irili ufaklı çeşitli yerel yönetim birimleri arasında sıkı bir işbirliği kurulmasını, öte yandan, kentler için imar planları hazırlamaktan sorumlu olan yerel yönetim organlarının yeniden ele alınıp güçlendirilmesini gerekli kılmıştır. Bir büyük belediyenin sınırlarını ve dolayısıyla yetkilerini aşan imar ve plana bağlı olarak düzenlemek, anakent yönetimlerinin işidir¹³⁰.

2.2.1. Büyükşehir Belediyesinin Kuruluşu

Anayasanın 127. maddesinde yer alan bir düzenlemeye göre Büyükşehir belediye modeline kaynaklık eden, “kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir ” hükmüdür. Bu hüküm uyarınca, 1984 yılından itibaren Büyükşehir belediyeleri kurulmaya başlanmıştır. Büyükşehir konumundaki yerel birimlerde, bir Büyükşehir belediyesi ve onun altında Büyükşehir ilçe ya da ilk kademe belediyeleri olarak adlandırılan ve sayıları ilden ile değişen belediyeler bulunmaktadır¹³¹. 3030 Sayılı kanun, 2004 yılında 5216 sayılı kanunla yürürlükten kaldırılmıştır. 5216 Sayılı kanun, 3030 sayılı kanunla kurulan iki aşamalı büyükşehir modelini devam ettirmiştir. 3030 Sayılı kanun döneminde büyükşehir belediyesi olabilmek için bazı şartlar aranmaktaydı. Yerleşim yeri nüfusunun 300 000’in üzerinde olması ve büyükşehir sınırları içerisinde birden fazla ilçe olması gerekiyordu. Kanunun çıktığı dönemde bahse konu şartları taşıyan iller İstanbul, Ankara ve İzmir illeriydi¹³².

Şehirlerin zamanla büyükşehir olma taleplerinin artması karşısında 1993 yılında 504 sayılı kanun hükmünde kararname çıkarıldı. Bu KHK ile büyükşehir belediye sınırları içinde birden fazla ilçe olmayan yerler için farklı bir uygulamaya gidildi. Buralarda yeni ilçe oluşumu yerine alt kademe belediye uygulaması getirildi.

¹³⁰ Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 286.

¹³¹ Sezen (S.), Yerel Yönetimlerin Anayasal Çerçevesi, TODAİE, 2007, s. 19.

¹³² Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 277.

Büyükşehir belediye uygulamasındaki bu şekil değişikliğinin nedeni, yeni ilçelerin oluşumuyla ortaya çıkacak maliyetlerin önüne geçmekti¹³³.

5216 Sayılı kanun, büyükşehir belediyesi olma şartlarını değiştirmiştir. Bahse konu kanunun 3. maddesine göre büyükşehir “en az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idari ve mali özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişiliğini” temsil etmektedir. Böylelikle büyükşehir belediyesi sınırları içinde ilçe veya ilk kademe belediyeleri bulunacaktır. 195 Sayılı KHK ile kullanılan alt kademe belediye tabiri yerine ilk kademe belediye ifadesi benimsenmiştir¹³⁴.

İlçe belediyesi, büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyesini; ilk kademe belediyesi büyükşehir belediye sınırları içinde ilçe kurulmaksızın meydana getirilen ve büyükşehir belediyeleriyle aynı yetki, imtiyaz ve sorumluluklara sahip belediyeyi ifade eder. Büyükşehir belediyesi büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanından oluşur¹³⁵.

Büyükşehir belediyeleri, büyük kentlerin özel nitelikli durum ve ihtiyaçları nedeniyle ortaya çıkmıştır. Kanunda belirtilen ilgili sınırlar dahilindeki toplam nüfusu 750.000’den fazla olan il belediyeleri, fiziki yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri de dikkate alınarak kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir¹³⁶.

2.2.2. Büyükşehir Belediyesinin Görev ve Yetkileri

5216 Sayılı kanunun 7.maddesine göre büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumluluklarından bazıları, kısaca şu şekilde düzenlemiştir:

a. İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik planını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak

¹³³ Şengül (R.), Yerel Yönetimler, Umuttepe Yayınları, 2010, s. 109.

¹³⁴ Şengül (R.), Yerel ...a.g.e., s. 110.

¹³⁵ Toksöz (F.), Özgür (A. Ercan) vd., a.g.e. , s. 50.

¹³⁶ Kaplan (E.), a.g.e. , s. 158.

b. Çevre düzeni planına uygun olmak kaydıyla büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar planını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plana uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar planlarını, bu planlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon planlarını ve imar ıslah planlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar planının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama planlarını ve parselasyon planlarını yapmayan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin bahse konu planlarını yapmak veya yaptırmak

c. Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar planlarını, parselasyon planlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak

d) Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek.

e) Belediye Kanununun 69 ve 73 nci maddelerindeki yetkileri kullanmak.

f) Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

g) Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak, kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan,

bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.

h) Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak.

i) Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynaktan toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak.

j) Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek.

k) Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiğı alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek.

l) Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettmek veya ruhsat vermek.

m) Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteğı sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek.

n) Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.

o) Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek.

p) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taks ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek.

r) Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak.

s) Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.

t) Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek, imar plnında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek.

u) İl düzeyinde yapılan plnlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plnlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek.

v) Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel

hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.

y) Merkezî ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek.

z) Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları insandan tahliye etmek ve yıkmak.

Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen yetkilerini, imar plânlarına uygun olarak kullanmak ve ilgili belediyeye bildirmek zorundadır. Büyükşehir belediyeleri bu görevlerden uygun gördüklerini belediye meclisi kararı ile ilçe ve ilk kademe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler.

İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyesine verilen görevler ile birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

b) Büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak.

c) Sıhhi işyerlerini, 2 nci ve 3 üncü sınıf gayrisıhhi müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.

d) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerden; otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürllüer, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak.

e) Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.

Ülkemizde büyükşehir uygulaması 1984 yılından günümüze kadar 4 değişik süreçte gerçekleştirilmiştir.

1. Süreç (1984): Ankara, İstanbul, İzmir,
2. Süreç (1986-1988): Adana, Bursa, Gaziantep, Konya, Kayseri,
3. Süreç (1993): Antalya, Eskişehir, Samsun, Kocaeli, Erzurum, Mersin, Diyarbakır,
4. Süreç (2000): Adapazarı olmak üzere toplam 16 büyükşehir bulunmaktadır.

3. Köy Yönetimi

Türkiye’de köy denilince, nüfusu az, önemli yerleşme merkezlerinden uzak, ekonomik yapısı büyük ölçüde tarıma dayalı ve kendisine özgü toplumsal ilişkileri bulunan yerleşme birimi akla gelir. Bu açıdan köylere zaman zaman “kırsal yerleşmeler” ve bu yörelerde yaşayanlara da “kırsal nüfus” gibi adların verildiği görülmektedir¹³⁷.

3.1. Köylerin Kuruluşu ve Görevleri

Köyler, 19.03.1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanununa göre kurularak, köy muhtarlıklarına tüzel kişilik verilmiştir. Gerçekte, Köy Kanunu küçük yerleşme yerleri için çıkarılmış bir belediye kanunu niteliğindedir¹³⁸. Bir yerleşim yerine köy kurulması ve köy statüsü verilmesinde en önemli ölçü oranın nüfusedir. Nüfusu 5000’in üzerindeki yerleşim yerlerinde belediye kurulabilmektedir. Belediye teşkilatı kurulmamışsa il ve ilçe merkezleri dışındaki yerleşim yerlerinin nüfusu 5000’in üzerinde olsa dahi bahse konu yer köy konumundadır. Yani nüfusun üst sınırı için herhangi bir sayının belirtilmesine gerek bulunmamaktadır¹³⁹.

Nüfusu 2000’in üzerinde olan köyler de yapılacak oylama üzerine (köyler arası uzaklık en fazla 500 metre olması koşuluyla¹⁴⁰), il genel meclisinin kararı, valiliğin görüşü, İçişleri Bakanlığının önerisi, Danıştay’ın onayı ve Cumhurbaşkanlığının imzası ile belediye kurulur¹⁴¹.

Köy yönetimlerinin yerel yönetim birimi ve genel yönetim kademesi olarak; sağlık ve sosyal yardım, bayındırlık ve imar, esenlik ve kolluk, kültür ve eğitim ve

¹³⁷ Eryılmaz, Bilal, Kamu Yönetimi, İstanbul,2003, s.159.

¹³⁸ Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 197.

¹³⁹ Ecemiş (M.), Yeni Köy Kanunu Hazırlanırken, Türk İdare Dergisi, Eylül 2008, Sayı:460.

¹⁴⁰ Çoker (Z.), Belediye Başkanları Görev ve Yetkileri, TODAİE, 1999, s. 4.

¹⁴¹ Üstün (Ş.), Yerel Yönetim Terimleri Sözlüğü, Usta Matbaacılık, 1999, s. 19.

tarımsal birçok görevi olduğu gibi görevleri vardır¹⁴². Bu görevlerin yerine getirilebilmesi için gerekli olan örgüt, araç-gereç ve mali güç'ün nasıl karşılanacağı, sağlansa bile 300-500 nüfuslu bir köyde; örgüt ve kaynakların nasıl verimli bir şekilde kullanılacağı'nın-o dönemde- fazla düşünülmemiş olduğu değerlendirilmektedir¹⁴³. Günümüz şartlarına göre baştan sona yenilenmesi gereken 442 sayılı Köy Kanunu'nda Köye verilen görevler;

Madde 6 - Birkaç köy arasında müşterek olan sıvat, sulak ve pınar, mer'a, baltalık, yaylak gibi yerler eğer bir köy sınırı içinde kalıyorsa o köyün malı olmakla beraber diğer köyler de eskisi gibi istifade ederler.

Bu gibi müşterek yerler hiçbir köy sınırı içinde kalmıyorsa buralardan istifade eden köylerin müştereken malı olup her köyün sınır kâğıdında bu hakları yazılır ve müştereken koruyup eskisi gibi istifade ederler.

Madde 8 - Köyün orta malı, kanun karşısında Devlet malı gibi korunur. Bu türlü mallara el uzatanlar Devlet malına el uzatanlar gibi ceza görürler.

Madde 13 - Köylünün mecburî işleri şunlardır:

1 - Sıtma, sivrisinek tarafından aşılandığı ve sivrisinek de su birikintilerinde barındığı ve ürediği için her şeyden evvel köy sınırı dahilindeki su birikintilerini kurutmak;

6 - Evlerden dökülecek pis suların kuyu, çeşme, pınar sularına karışmayarak ayrıca akıp gitmesi için üstü kapalı akıntı yapmak;

7 - Köyde evlerin etrafını ve köyün sokaklarını temiz tutmak, her ev kendi önünü süpürmek;

8 - Çeşme, kuyu ve pınar başlarında gübre, süprüntü bulundurmayıp daima temiz tutmak, ve fazla sular etrafa yayılarak bataklık yapmaması için akıntı yapmak;

9 - Köyün süprüntü ve gübreliğini köyden uzakça yol üstü olmayan sapa ve rüzgâr altı yerlerde yapmak ve herkese o gübrelikten ayrı ayrı yerler göstermek;

16 - Köy yollarının ve meydanının etrafına ve köyün içinde ve etrafındaki su kenarlarına ve mezarlıklara ve mezarlık ve köy arasına ağaç dikmek. (Köylü her sene adam başına en az bir ağaç dikecek ve bu ağaç tamamen tutup yeşilleninceye

¹⁴² Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 201-202.

¹⁴³ Zengin (E.), Yerel Yönetim Birlikleri, Mimoza Basım, 1999, s. 13.

kadar ağaca bakacak ve yeni dikilmişlere hayvanların sürünerek ve kemirerek zarar vermesinin önünü almak için etrafına çalı çırpı sarıp muhkemce bağlayacaktır.);

17 - Köy korusunu muhafaza etmek;

23 - Köy hayvanlarında salgın ve bulaşıcı bir hastalık görülürse o gün bir adam yollayarak Hükûmete haber vermek; bu haber üzerine kazadan bir memur gelinceye kadar hasta olan hayvanı diğerlerinden ayırmak ve hasta hayvan ile beraber bulunmuş olan hayvanları köyün hasta olmayan hayvanları ile karıştırmamak;

24 - Köyde su basması olursa birleşerek selin yolunu değiştirmek;

25 - Ekine, mahsule, yemişli, yemişsiz ağaçlara, bağlara, bahçelere zarar veren kuşları, böcekleri, tırtılları öldürmek. (Bunun için hangi tür kuşların ve böceklerin hangi zamanlarda ve nasıl öldürülmesi lâzım geldiği Hükûmetten sorulacak ve nasıl öğretilirse öyle yapılacaktır.);

26 - Köy halkının ekilmiş ve dikilmiş mahsullerini, ağaçlarını her türlü zarar ve ziyandan muhafaza etmek;

27 - Mecbur olmadıkça yol üzerine halkın kolaylıkla geçmesine dokunacak şeyler koymamak;

28 - Birdenbire yıkılarak altında adam ve hayvanat kalacak derecede çürümüş veya eğilmiş duvar veya damları bir sakatlık çıkarmaması için yıktırmak veya tamir ettirmek;

35 - Yaylımlara başlı başına hayvan salmamak ve ortaklama çayırıları biçmemek;

Madde 14 - Yapılması köylünün isteğine bağlı olan işler şunlardır:

1 - Köyün evlerinde ahırları odalardan ayrı bir yere yapmak;

2 - Ev, ahır, helâ duvarlarının iç ve dışları senede bir defa badanalamak;

4 - Köy mezarlığının köyden ve caddeden uzak bir yerde, suların geldiği tarafta değil, akıp gittiği tarafta olmasına çalışmak ve etrafını duvarla çevirerek hayvanların girmesinin önünü almak, ve mezarlığa gübre, süprüntü dökmemek, herkes mezarlarına iyi bakmak;

8 - Köy sınırı içinde ve münasip yerlerde ve tepelerde orman yetiştirmek;

9 - Köyü, kasaba ve komşu köylere bitişiren yolların iki kenarına ağaç dikmek ve köy sınırı içindeki yabani ağaçları aşılama;

29 - Köy korusu olmayan yerlerde kuru yetiştirmek;

1950 sonrası başlayan kentleşme hareketleri sonucu, kentsel nüfus 1980'li yıllardan itibaren genel nüfusun yarısından fazlası olmaya başlamıştır. 2000 yılı nüfus sayımına göre nüfusun %65'i kentlerde yani il ve ilçe merkezlerinde yaşamaya başlamıştır¹⁴⁴. Bu da daha çok belediye yönetimlerinin ön plana çıkmasına ve önem kazanmasına sebep olmuş, köy yönetimleri atıl kalmıştır.

3.2. Mahalle Yönetimi

Günlük hayat içinde sık sık kullanılan mahalle kavramı Osmanlı Devletinden günümüze kadar gelen ve Osmanlı döneminin temel yönetim kurumlardan biridir ve bir şehrin veya belirli büyüklükteki bir yerleşme biriminin yönetim bakımından bölündüğü parçalardan her birine denilmektedir¹⁴⁵. Mahalle muhtarları seçimle iş başına gelmesi nedeniyle yerel yöneticiler gibi algılandığı için halkta bu yönde hizmet bekler. Aslında mahalle muhtarı köy muhtarının aksine yerel yönetici olmayıp; merkezi ve yerel yönetimlerin verdiği bazı görevleri yerine getiren bir temsilcidir¹⁴⁶. Mahalle birimleri, Anayasada belirtilen çerçevede Türk yönetim sistematığı açısından yerel yönetim birimi olarak kabul edilmemektedir¹⁴⁷.

Mahalle İdaresi 10.04.1944 tarih ve 4541 sayılı, Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanuna göre bir muhtar ve ihtiyar heyetinden oluşur. Hukuken mahalle tüzel kişiliğe sahip olmayan bir idari birimdir. Bu nedenle mahalle tüzel kişiliği adına dava açmak veya hakkında dava açılması söz konusu olamaz. Zaman zaman mahalle yönetimlerinin fonksiyonunun kalmadığı için kapatılmasının daha uygun olacağı savunulmuştur ve bu görüşler doğrultusunda, birisi Osmanlı devleti diğeri de Cumhuriyet döneminde olmak üzere ülkemizde mahalle yönetimleri iki kere kaldırılmış; ancak, ihtiyaç nedeniyle bir süre sonra tekrar kurulmuşlardır.

5393 sayılı belediye kanunu mahalle yönetimi ile belediyelerin organik bağı arttırmış; 1580 sayılı eski belediye yasasından farklı olarak belediyelerle mahalle

¹⁴⁴Kavruk, (H.), Köy ve Mahalle, Fersa Matbaacılık, 2004, s.32.

¹⁴⁵Ergin (O. Nuri), Türk Belediyecilik ve Şehircilik Tarihi Üstüne Seçmeler, Bileşim Reklam, 1987, s. 212.

¹⁴⁶Koçberber (S.), 5393 Sayılı Belediye Kanunu İle Mahalle Yönetiminde Yapılan Düzenlemeler, Belediye Dünyası Dergisi, Eylül 2006, c.7,sayı: 9.

¹⁴⁷Sezen (S.), Yerel Yönetimlerin ...,s. 15.

yönetimlerini daha çok ilişkilendirmeye çalışmıştır¹⁴⁸. Mahalleler, ancak belediye teşkilatı olan yerlerde kurulabilmektedir. Mahalle kurulması, belediye meclisinin ve mahalli idare kurulunun kararları ve valinin onayı ile olmaktadır¹⁴⁹. 5393 sayılı kanunun Mahalle ve yönetimi başlıklı 9.maddesi'nde mahalle idaresinin kuruluşu ve görevleri yer almaktadır¹⁵⁰.

¹⁴⁸ Koçberber, a.g.e.

¹⁴⁹ <http://www.mahalli-idareler.gov.tr/Mahalli/HukukiYapiKoy.aspx> (Erişim tarihi: 18.04.2010).

¹⁵⁰ T.B.B., Mahalli İdareler Temel Mevzuatı, Lazer Ofset, 2008, s. 11.

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİ

Yerel yönetim birimlerinin bir araya gelmeleri yeryüzündeki denetimler gözden geçirildiğinde, ya birleşmeler (amalgamation) biçiminde, ya da işbirliği yapma (cooperation) biçiminde olmaktadır. Birleşmenin başlıca nedenleri, yerel birimlerin, görevlerini etkin olarak yerine getiremeyecek ölçüde küçük olmaları, öz gelirlerinin ve devletten aldıkları payların yetersiz bulunması, yeterli düzeyde öğrenim görmüş ve deneyimi bulunan görevlilere sahip olmamaları ve son olarak da, kamu hizmetlerinin giderek karmaşıklaşmasının, yerel birimlerin türlü organlarında görev almış kimselerin üst düzeydeki ilişkileri kavramakta güçlük çekmeleridir. Bu yüzdendir ki, kimi batılı ülkelerdeki yerel birimler, birleşme yoluyla büyüme yolunu seçmişlerdir. “Ya birleşirsin, ya yıkılıp gidersin” (to merge or to perish) sözü, bu amaçla kullanılmıştır¹⁵¹.

1. YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNİN ORTAYA ÇIKIŞ NEDENLERİ

Yerel yönetim sistemindeki her kuruluş gibi yerel yönetim birlikleri de, bir kısım ihtiyaçlar ve gereksinimler nedeniyle, bu sistem içerisinde kendine yer edinmiştir. Bu ihtiyaçların çözümü için örgüt ve kuruluşların meydana getirilmesi, bazen yerel halkın istek ve çabaları ile, bazen de merkezi yönetim ve taşra teşkilatının yönlendirici ve teşvik edici tutum ve hareketleriyle ortaya çıkmıştır. (Bu ortaya çıkış ihtiyaçları çeşitli başlıklar halinde incelenebilir, biz yedi başlık altında incelemeyi tercih ettik.)

1.1. Hizmet Gereksinimi

İçinde bulunduğumuz yüzyılda teknolojiye meydana gelen gelişmeler, ekonomik ve sosyal yapıda baş döndürücü değişikliklere yol açmıştır. Yaşanan gelişmeler devlet yönetimine de etkilemiş, klasik mahalli idare anlayışı artık yetersiz kalmaya başlamıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki bu gelişmeler, toplumları birbirine yaklaştırarak, bilgi ve becerilerini artırdığı gibi gereksinimlerin miktar ve bileşimini

¹⁵¹ Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 421.

de değiştirmiştir. Özellikle son 10 yılda, günlük yaşamın her alanında, ekonomik gelişmenin ve toplumsal refahın sunduğu daha üst düzeyde yaşam seviyesinden yararlanılması gerektiği genel bir eğilim olarak ortaya çıkmıştır. Geçmişin endüstriyel ve ticari gelişmesinde yaşanılan mesafe ve fiziki zorluk gibi engellerin olmayışı, mahalli idareleri ve yerel halkı artan gereksinmeleri karşılamak üzere işbirliği yapmaya yöneltmiřtir¹⁵².

1.2. Mahalli Görevlerdeki Farklılaşmalar

Yerel gereksinmelerin zamanında karşılanabilmesi zorunluluğu, yerel görevleri yerine getirme yönteminde de bazı farklılıklar doğurmaktadır. Mahalli idarelerin birlikler oluşturarak bazı görevleri yerine getirme nedenleri ise;

- Yürürlükteki mevzuatın kısıtlayıcı önermelerinden kurtulmak,
- Daha güçlü bir malzeme donanımına sahip olmak ,
- Parasal kaynak yetersizliğini açmak ve hizmet için gerekli personeli daha kolay çalıştırma olanağını bulmaktadır¹⁵³.

1.3. Ekonomik Gereksinimler

Teknolojik ve ekonomik gelişmelerin etkisiyle klasik niteliği değişmeye başlayan mahalli idareler refahı artan bireylerin daha üstün standartlı hizmetleri görme istekleriyle karşılaşmaktadırlar. Mahalli idareler, artan hizmet talebini karşılamak için gelir arttırıcı çaba sarf ettikleri gibi hizmet talebini karşılamaya yönelik yeni kurum ve oluşumlarda kurmaktadır.

Tarımda birim alandan daha çok verim almak için sulama kanalları bol ve temiz içme suyu şebekeleri, sürekli ve bol elektrik, bitkisel ve hayvansal ürünlerin saklanması, mezbahalar ve soğuk hava depolarının yaygınlaştırılması gibi konular ekonomik etmenlerin ortaya çıkardığı yerel gereksinimlerdir. Mahalli idareler bu tür gereksinmeleri birlik kurarak karşılama yolunu seçerek hizmet sunumunu daha kolay bir şekilde gerçekleştirmekte ve hizmet üretim maliyetlerini de düşürebilmektedirler¹⁵⁴.

1.4. Yöredeşlik Nedeni

¹⁵²Ulusoy (A.) ve Akdemir (T.) vd., Mahalli ...,s. 307.

¹⁵³Ulusoy (A.) ve Akdemir (T.) vd., Mahalli ...,s. 307.

¹⁵⁴Ulusoy (A.) ve Akdemir (T.) vd., Mahalli ...,s. 308.

Ulaşım ve haberleşme alanındaki gelişmeler, belirli bir yöredeki insanların çevresinde olup bitenleri bilmesine, geçmişte aşılması güç olarak düşünülen sınırların öneminin yitirilmesine yol açmıştır. Çevresinde yaşanan gelişmeleri görme ve kendi olanaklarıyla karşılaştırma imkanına sahip olan bireyler farklı yerlerdeki imkanların kendi yörelerinde de olmasını arzular olmuşlardır.

Daha çok duygusal dürtülerle ortaya çıkan hizmet talepleri yöre halkını daha iyi ve daha üstün standartlı hizmetleri istemeye itebilmektedir. Bu nedenle yoğunlaşan istekleri karşılamak amacıyla, mahalli idareler birlik kurma yoluna gidebilmektedir¹⁵⁵.

1.5. Siyasi-Politik Nedenler

İnsanlar için saygınlık kazanmanın yollarından biri de mahalli idarelerin organlarına seçebilmek ve bir takım görevler yüklenebilmektedir. Mahalli İdarelerin organlarına seçilme (il genel meclisi üyeliği, il daimi encümeni üyeliği, belediye başkanlığı ve muhtarlık gibi) bireylerin daha üst düzeyde görev alabilmeleri yolunu açmaktadır. Muhtarlıktan il genel meclis üyeliğine ya da belediye başkanlığına, oradan da parlamento üyeliğine geçilebildiğinin somut örnekleri oldukça fazladır. (Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac Paris'in eski belediye başkanı idi.) İşte bu görevlere herhangi bir nedenle seçilemeyen yerel kişiler birlik yönetimlerinde görev alarak kendilerini gösterebilirler. Daha çok kendini gösterme imkanı olarak bilinç altında yatan bu nedenin, birliklerin kurulmasında etkili unsurlardan biri olduğu söylenebilir¹⁵⁶.

1.6. Köy Yönetimlerinin Geri Kalmışlığı

Bugün de yürürlükte olan 1924 tarihli Köy Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden bu yana 80 yıldan fazla bir süre geçmiş ve köy yönetimlerimiz geçen bu sürede kanunen kendilerine yüklenen görevlerin bir çoğunu yerine getirememişlerdir. Bu da, neredeyse asırlık köy kanunumuzun toplumun başta ekonomik, sosyal, siyasi ve teknolojik değişimlerine ayak uyduramama ve ihtiyaçlarını karşılayamaz hale

¹⁵⁵Ulusoy (A.) ve Akdemir (T.) vd., Mahalli ...,s. 308.

¹⁵⁶Ulusoy (A.) ve Akdemir (T.) vd., Mahalli ...,s. 309.

gelmesinden kaynaklanmaktadır¹⁵⁷. Özellikle ekonomik nedenler köylere yönelik birliklerin ortaya çıkmasında rol oynamışlardır diyebiliriz.

1.7. Ulusal ve Uluslararası İş Birliği İhtiyacı

Küreselleşerek adeta devasa bir köy haline gelen günümüz dünyasında, gerek ekonomik gerekse beşeri ilişkiler yönüyle, uluslararası düzeyde birlikler kurma ve bu sayede değişik tecrübe birikimlerinden faydalanma imkanlarına sahip olmak siyaset ve iş dünyasında olduğu gibi yerel yönetimler açısından da önemli bir gereksinim haline gelmiştir.

Diğer yandan, günümüzün hareketli toplumlarında, özellikle büyük şehirlerde, insanlar bir belediyenin sınırları içinde oturmakta, başka bir belediye sınırları içinde yaşamakta ve diğer bir belediye sınırları içinde sosyal ihtiyaçlarını giderebilmektedir. Böyle bir ilişkiler zinciri ise, bir belediyenin sınırlarını aşan ve diğer birimlerle ortaklaşa çözüm bulmayı gerektiren sorunlara neden olmaktadır¹⁵⁸. Özellikle anakentlerde, diğer yerel yönetimler ile hizmet birlikleri kurulması özel bir öneme sahip olabilir. Çünkü anakentler çevre şehirleri ve bir bütün olarak bulunduğu bölgeyi doğrudan etkileyebilmektedirler¹⁵⁹.

Günümüzde yaşanan hava, su kirliliği, buzulların erimesi vs. çevre sorunlarının sınır tanımaması, bu sorunların çözümünde, bölgesel, ulusal, hatta uluslar arası düzeyde, kurumlar arası işbirliği ve koordinasyona ihtiyaç duyulması da, yerel yönetimleri bu alanda işbirliği yapmaya sevk etmiştir¹⁶⁰.

(Tablo 3) Birlikleri Oluşturan Etkenler ve Dağılımı (%)¹⁶¹

¹⁵⁷ Ecemiş (M.), “Yeni Köy Kanunu Hazırlanırken”, Türk İdare Dergisi, Eylül 2008, Sayı:460.

¹⁵⁸ Ünlü (H.), Yerel Yönetimler ..., s. 4.

¹⁵⁹ Kavruk (H.), Anakent’e Bakış, Şelale Matbaacılık, 2002, s. 303.

¹⁶⁰ Ünlü (H.), Yerel Yönetimler ..., s. 4.

¹⁶¹ Ulusoy (A.), Akdemir (T.) vd., Mahalli ...,s. 310.

Birlikleri Doğuran Etken Çeşitleri	Yüzdellik Önemi
Ortak Hizmet İhtiyacı	100
Parasal Güç Sağlama	90
Alan İtibariyle Etkinlik	65
Sosyal Yarar Sağlama	62
Ortak Davranış Biçimi Geliştirme	46
Kültür-Eğitim Hizmetleri	37
Dış Kredilerden Yararlanma	37
Siyasi Ağırlık Sağlama	34
Kamuoyu Oluşturma	34

2.BİRLİK TÜRLERİ

Yerel yönetim birlikleri çeşitli yönlerden kümelendirilebilir. Katılan yerel yönetim birimlerine göre, amaçlarına ve çalışma konularına göre veya daha ana gruplara ayıracak olursak; ilçe, il, bölge ve ülke çapında faaliyet gösteren birlikler ile uluslararası birlikler olmak üzere iki ana gruba ayrılabilir¹⁶². 5355 sayılı Kanunda, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından birlikler şu şekilde sınıflandırılmıştır;

- ATAK (ALT YAPI BİRLİKLERİ)
- BELEDİYE BİRLİKLERİ
- BÖLGE BELEDİYE BİRLİKLERİ
- ÇEVRE HİZMET BİRLİKLERİ
- HİZMET BİRLİKLERİ
- İÇME SUYU BİRLİKLERİ
- SULAMA BİRLİKLERİ
- KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİ

¹⁶²Geray (C.), “Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve İlçe Köy Birlikleri Önerisi”, Çağdaş Yerel Yönetimler, c.8, sayı: 2, 1999,s. 34.

- KALKINMA BİRLİKLERİ
- MAHALLİ İDARE BİRLİKLERİ
- TURİZM BİRLİKLERİ

A. AMAÇLARINA VE KONULARINA GÖRE BİRLİKLER

1. Ekonomik ve Ticari Amaçlı Birlikler

Bu gruptaki birliklerin kuruluş amaçları başında ulaştırma, sergi, fuar, soğuk hava depoları kurulması, sanayi ve turistik amaçlı tesislerin yapımı gelmektedir. Bunların yanı sıra birlikler plaj, kaplıca, otel gazino firm ve benzeri alanlarda mal ve hizmet üretimi amaçlı da birlik kurulmaktadır¹⁶³.

2. Sosyal ve Kültürel Amaçlı Birlikler

Muhtaç çocukları koruma, düşkün ve öğrenci yurdu kurma amaçlı faaliyette bulunan birlikler toplumsal amaçlı birliklerdir¹⁶⁴. Köylere hizmet götürme birlikleri ve Kalkınma birlikleri yukarıda bahsedilen türdeki hizmetleri tüzüklerinde birlik amacı olarak göstermek suretiyle ve bölgedeki mahalli idarelerle koordineli olarak; İl özel idareleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaç duyulan yere ilişkin harcayacakları kaynakların kullanımında aracı olma gibi bir konumları da bulunmaktadır*.

3. Altyapı Hizmetlerine Yönelik Birlikler

Elektrik, yol, köprü, sulama ve telefon hizmetlerinin etkin sunabilmek için kurulan birlikler alt yapı amaçlı birlikler olarak nitelendirilebilir. Bu hizmetleri büyük bir bölümü Köylere hizmet götürme birlikleri ve Alt yapı birlikleri (ATAK)'nin görev alanı içine girmektedirler. Sulama hizmeti ise sadece sulama işi maksadıyla kurulan (5355 Sayılı kanun, madde 19) birliklerin görev alanına girmektedir.

4. Muhtelif Hizmetlere Yönelik Birlikler

¹⁶³ Ulusoy (A.), Akdemir (T.) vd., Mahalli ...,s. 318.

¹⁶⁴ Ulusoy (A.), Akdemir (T.) vd., Mahalli ...,s. 318.

* Bkz. Ek- Gölçük Köylerine Hizmet Götürme Birliği Tüzüğü, madde 5, "a" bendi.

Toplum kalkınması, hayvancılık, orman koruma ve çevre sorunlarının çözümü için kurulmuş birlikler muhtelif hizmetlere yönelik birliklere örnek olarak verilebilir. Çevre hizmet birlikleri ve Kalkınma birlikleri daha çok bu tür hizmetlerin görülmesi amacıyla kurulmaktadır. 2009 yılı itibarı ile ülkemizde 114 Çevre hizmet birliği, 13 Kalkınma birliği bulunmaktadır¹⁶⁵.

B. SÜRELERİNE VE COĞRAFİ ALANLARINA GÖRE BİRLİKLER

1. Süreli ve Süresiz Birlikler

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 5'nci Maddesine göre birliğin görev süresi, sona ermesi ve tasfiyesi birlik tüzüğünde belirtilmelidir. Süresiz birlikler ise süre sınırı yani kısıtlaması olmayan birliklerdir. Birlik sadece bir amacı gerçekleştirmek için değil aynı zamanda bahse konu amacın idamesi için de kurulmuştur. Ülkemizdeki birliklerin çoğu bu türdedir. Birliğe süresizlik özelliğini kazandıran ise tüzüğüne konulan "süreklilik" hükmüdür¹⁶⁶.

2. İl ve İlçe Sınırlarında Kurulan Birlikler

Bu tür birlikler bir il veya bir ilçe sınırları içerisinde kurulurlar. İl sınırları içinde kurulan birlikler, il özel idaresi, belediyeler ve köylerin katılımıyla meydana gelen birliklerdir. Bu tür birlikler yalnızca bir il içerisinde faaliyet gösterirler ve amaçları, il içindeki tüm yerel yönetim birimlerinin güç ve imkanlarının birleştirilerek hizmet gereksinimi duyan yörelerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. İlçe sınırları içinde kurulan birlikler en yaygın olarak Köylere Hizmet Götürme Birlikleridir ve birlik başkanı çoğunlukla kaymakamdır¹⁶⁷.

3. Bölge-Havza Birlikleri

Belirli bir coğrafi bölgedeki yerel yönetim birimlerini kapsayan birliklerdir. Birlik kurulmasındaki etkin faktör coğrafi konumlardır, birlik kurulacak yerel

¹⁶⁵http://www.mahalli-idareler.gov.tr/Home/Dokumanlar/faaliyet_raporu.pdf, erişim tarihi: 18.04.2010)

¹⁶⁶Kara (M.), Yerel Yönetim Birlikleri; Çanakkale ve İlçeleri Köy Birlikleri Örneği, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Üniversitesi, SBE, 2005, s. 114.

¹⁶⁷ Kara (M.), age., s. 114.

yönetim birimlerinin mülki sınırlarına bağlı kalınmaz. Aynı havza içinde, bazı belediye ve köyler, ayrı il ya da ilçelere bağlı olmalarına rağmen, müşterek coğrafi koşullarına bağlı olarak belli amaçları gerçekleştirmek için kurulan birliklere havza birlikleri denilir¹⁶⁸. Bu tür birliklere; Kıyı Ege Belediyeler Birliği veya Büyük Menderes Havzası Belediyeler Birliği örnek olarak gösterilebilir¹⁶⁹.

4. Ülke Genelinde Kurulan Birlikler

Ülke genelinde yerel yönetim birliklerini içeren birliklerdir. Türkiye’de bu tip birliklere merkezi Ankara’da bulunan Türkiye Belediyeler Birliği örnek gösterilebilir.

5. Uluslararası Kapsamda Kurulan Birlikler

Yurt içinde faaliyet gösteren yerel yönetim birimleri ile yurt dışında diğer ülkelerde bulunan yerel yönetim birimleri arasında kurulan birliklerdir. Uluslararası düzeyde yerel yönetimlerin işbirliği, gerek işbirliği konuları ve gerekse coğrafi olarak işbirliği alanları olarak, çok çeşitlilik göstermektedir. Birleşmiş Kentler Teşkilatı, Liman Kentleri, Kongre Kentleri, Tarihi Şeritler Konferansı, Avrupa Başkentleri, İbero-Amerikan Başkentler Birliği gibi, belirli alanlarda ve belirli bir gruba giren kentler arasında işbirliğine gidildiği gibi; IULA, Dünya Büyükşehirler Zirvesi, Dünya Metropoller Birliği¹⁷⁰ gibi, genelde bütün yerel yönetimlerce paylaşılan amaçlar için (barış, kardeşlik, demokrasi, çevre gibi) oluşturulan işbirliği örnekleri vardır¹⁷¹. Yine, Yerel Yönetim Birliklerinin uluslararası düzeyde örgütlenmelerine örnek olarak, Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG)¹⁷², Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansı gösterilebilir¹⁷³.

¹⁶⁸ Gönül (M.), Yerel Yönetim Birlikleri, TODAİE, 1977, s.52.

¹⁶⁹ Esmer (Ş.), Yerel Yönetim Birlikleri, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008, s. 42.

¹⁷⁰ IULA (Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği) ve FMCU-UTO (Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu) 1996’da İstanbul’da düzenlenen Habitat II Konferansı’nda başlayan uzun bir süreç sonucunda ve aralarına METROPOLIS – Dünya Büyükşehirler Birliği’ni de alarak “Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı” adı altında birleşmişlerdir. <http://www.uclg-mewa.org/uclg-genelbilgi.htm>(Erişim: 01 Nisan 2010 Perşembe).

¹⁷¹ Ünlü (H.) Yerel Yönetimler ..., s. 72.

¹⁷² Genel merkezi İspanya’nın Barselona kentinde olan Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı Ocak 2004’ten itibaren fiilen faaliyete geçmiştir.

¹⁷³ Bozlaşan (R.) ve Demirkaya (Y.), Türkiye’de Yerel Yönetimler(İçinde), Palabıyık (H.) ve Kara (M.), “Belediye Birlikleri ve Köylere Hizmet Götürme Birlikleri Bağlamında Yerel Yönetim Birlikleri”, Nobel Yayın Dağıtım, 2008, s.225.

Yerel yönetim birimlerinin bir araya gelmeleri, yeryüzündeki uygulamalar gözden geçirildiğinde, ya birleşmeler biçiminde, ya da işbirliği yapma biçiminde olmaktadır. Birleşmenin ana nedenleri, yerel birimlerin, görevlerini etkin olarak yerine getirmeyecek ölçüde küçük olmaları, öz gelirlerinin ve devletten aldıkları payların yetersiz bulunması, yeterli düzeyde öğrenim görmüş deneyimi bulunan görevlilere sahip olmamaları ve son olarak da, kamu hizmetlerinin giderek karmaşıklaşmasının, yerel birimlerin türlü organlarında görev almış kimselerin üst düzeydeki ilişkileri kavramakta güçlük çekmeleridir. Bu yüzdendir ki, kimi batılı ülkelerdeki yerel birimler, birleşme yoluyla büyüme yolunu seçmişlerdir¹⁷⁴. Batılı ülkelerde “Ya birleşirsin, ya yıkılıp gidersin” sözü bunu ifade etmek için kullanılmıştır¹⁷⁵.

Dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de yerel yönetimler arasında işbirliği giderek önem kazanmaktadır. Bu yöntemle hem ortak ihtiyaçların kazanmasında güç birliği yapılmakta, hem de hizmetin gerektirdiği en uygun ölçekte hizmet birimleri oluşturulmaktadır. Özellikle coğrafi bakımdan birbirine çok yakın olan mahalli idare birimleri itfaiye, su, kanalizasyon, arıtma, katı atık toplama ve imhası, asfalt şantiyesi gibi hizmetleri aralarında kuracakları birlikler vasıtasıyla yürütmektedir¹⁷⁶.

Yerel Yönetim Birlikleri ülkemizde, ister yapısal ve işlevsel özellikleri bakımından nispeten bir gelişmişlik içinde oldukları varsayılabilecek il ya da belediye yönetimlerinde olsun, ister geleneksel yapı özellikleri, gelişme zorunluluğunun önünde yürüyen zayıf köy yönetimlerinde olsun, birlikte yerine getirebilecekleri ve bu yönetimler için son derece önemli olan kaynak israfını önleyebilecekleri bir örgütlenmenin adıdır¹⁷⁷.

3.YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNİN ULUSLARARASI DÜZEYDE İNCELENMESİ

Dünyanın bir çok ülkesinde, özellikle Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinde, yerel yönetimler arasında işbirliği çok yaygındır. Kentler ve kent

¹⁷⁴ Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 421.

¹⁷⁵ Keleş (R.), Yavuz (F.), Yerel Yönetimler, Turhan Kitapevi, 1989, s. 237.

¹⁷⁶ Ulusoy (A.), Akdemir (T.), Mahalli ... s. 305.

¹⁷⁷ Gönül (M.), a.g.e., s. 4.

yönetimleri arasında yerel yönetim birlikleri şeklinde, bazı hizmetlerin ortaklaşa yerine getirilmesi, Danimarka gibi kimi ülkelerde 1867 yıllarına kadar geriye gitmektedir. Danimarka’da 1883 yılında yerel yönetimlerin ortak çıkarlarını geliştirmek ve savunmak amacı ile, “Kentsel İlçeler Birliği” kurulmuştur. Fin kentleri 1912 yılında “ Fin Kentler Birliği”ni, Fin belediyeleri 1921 yılında “ Fin Belediyeler Birliğini” kurmuşlardır. Hollanda’da ise belediyeler, 1912 yılında bir araya gelerek “ Hollanda Belediyeler Birliğini” kurmuşlardır¹⁷⁸. Bu tarihten bir yıl sonra 1913 yılında IULA (Uluslar arası yerel Yönetimler Birliği) kurulmuş ve 2004 yılına kadar aynı adla faaliyette bulunmuştur*.

IULA, üyelerine dünya çapında daha etkin ve yaygın hizmet verebilmek amacıyla, kendi genel şemsiyesi altında birtakım uluslar arası yerel yönetim kuruluşlarının oluşmasını teşvik etmiş ve yönlendirmiştir. Bu kuruluşların arasında, yerel yönetimlerin kurmuş oldukları şirketlerin dünya ölçeğinde dayanışmasını hedefleyen Uluslar arası Yerel Yönetim Şirketleri Ağı (IDCN), yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini desteklemek amacıyla kurulan Kentler ve Kalkınma Teşkilatı (TAD), yerel yönetimlerin dünya çapındaki çevre kuruluşu niteliğine sahip Yerel Çevre Girişimleri Uluslar arası konseyi (ICLEI) ve yine dünya çapında yerel demokrasiyi geliştirmeyi hedefleyen Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi (WALD) bulunmaktadır¹⁷⁹.

Kuzey Amerika’da eyalet belediye birlikleri oluşumu 1898 yılında 4 eyalette başlamış, daha sonra 49 eyalette belediye birlikleri kurulmuştur. 1924 yılında ise, 21 eyaletteki belediye birlikleri, “ Ulusal Kentler Birliği”ni kurmuşlardır. Almanya’da ise 1905 yılında “ Alman Kentler Birliği” kurulmuştur¹⁸⁰.

IULA-EMME (Uluslar arası Yerel Yönetimler Birliği) 1986 yılında faaliyete başlamıştır. Kar amacı gütmeyen bir kuruluş olan ve kendi ana tüzüğü ile yönetilen IULA-EMME’nin Türkiye’de kurulması ve bölgesel ölçekte faaliyetlerini yürütmesi, Bakanlar Kurulu’nun 11 Eylül 1987 tarihli kararnamesi ile kesinleştirilmiştir.

¹⁷⁸ Ünlü (H.), Yerel Yönetimler Arası İşbirliği, Kent Basımevi, 1993, s. 9.

* 166 no’lu dip nota bakınız.

¹⁷⁹ <http://www.iula.org/> (Erişim tarihi, 30.03.2010).

¹⁸⁰ Ünlü (H.), a.g.e., s. 9.

Merkezi, İstanbul'dadır¹⁸¹. IULA (Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği) ve FMCU-UTO (Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu) 1996'da İstanbul'da düzenlenen Habitat II Konferansı'nda başlayan uzun bir süreç sonucunda ve aralarına METROPOLIS – Dünya Büyükşehirler Birliği'ni de alarak "Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı" adı altında birleşmişlerdir¹⁸².

Dünya Büyükşehirleri Zirve Konferansı (Summit Conference of Major Cities of the World), kentsel alanların karşı karşıya bulunduğu sorunların çözümüne katkıda bulunabilecek görüş ve deneyim alışverişini gerçekleştirmek üzere, büyük kentler düzeyinde uluslar arası bir çalışmayı başlatmak üzere, Mayıs 1985 tarihinde, Tokyo'da toplanan bir konferans ile oluşturulmuştur. Bu toplantıların ikincisi, 1988 yılında İstanbul'da yapılmıştır¹⁸³.

Tokyo'da yapılan Birinci Zirve Konferansı'nda, kent yönetimi felsefeleri ve temel politikaları konusunda görüş ve deneyim alışverişi yapılmıştır. İstanbul'da Mayıs 1988 tarihinde yapılan İkinci Zirve Konferansı'nın ana konusu ise, "Geleceğe yönelik şehir yönetimi: Sorunlar ve çözümler" idi. İstanbul'da düzenlenen Zirve Konferansı'na Paris, Roma, Tokyo, Kahire, Pekin, Kuala Lumpur, Madrid, Berlin, Moskova, Viyana, Abidjan, Montreal gibi çok sayıda büyük kent ve uluslar arası kuruluşların temsilcileri katılmıştır. Zirve Konferansı, her iki yılda bir toplanmayı sürdürmektedir¹⁸⁴.

Dünya Metropoller Birliği (METROPOLIS-World Association Of Major Metropolises), 1985 yılında Kanada'nın Montreal kentinde kurulmuştur. Kuruluşa şu kentler katılmıştır. Abidjan, Addis Ababa, Barselona, Buenos Aires, Kahire, Kolombo, Paris, İstanbul, Londra, Los Angeles, Mexico, Montreal, New York, Tokyo, Turin. METROPOLIS, metropol şehirleri, sorunlarıyla ilgili bilgi akışını besleyecek bir araç oluşturmak ve büyükşehirleri geçmişteki başarılarından yararlanarak ilerisi için seçenekler oluşturacak bir temel kuruluşa sahip kılmak hedefi ile kurulmuştur¹⁸⁵.

METROPOLIS'in ikinci kongresi, Mayıs 1987 tarihinde, Mexico City'de yapılmıştır. Bu toplantıya İstanbul da katılmıştır. İstanbul toplantıda, metropollerdeki

¹⁸¹ Ünlü (H.), a.g.e., s. 76.

¹⁸² <http://www.uclg-mewa.org/uclg-genebilgi.htm> (erişim: 01 Nisan 2010 Perşembe).

¹⁸³ Ünlü (H.), a.g.e., s. 80.

¹⁸⁴ Ünlü (H.), a.g.e., s. 80.

¹⁸⁵ Ünlü, Halil, a.g.e.,s.10.

başlıca risklerin değerlendirilmesi ve önlenmesi için bir uluslar arası enstitünün kurucu üyesi olmuştur. Birlik, faaliyetlerini 2004 yılından sonra “Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı” (UCLG) adı altında sürdürmektedir. “Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler, Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA)”nın koordinatörlüğünde, Türkiye yerel Gündem 21 Programının uygulamasına, 60’ın üzerinde yerel yönetimin ortaklığında devam edilmektedir¹⁸⁶.

İslam başkentleri ve Kentleri Teşkilatı (OICC-Organization of Islamic Capitals and Cities), Mayıs 1979 tarihinde, Fas’ın Fez kentinde toplanan İslam ülkeleri Dışişleri Bakanları 10. Konferansı’na kurulmuştur. Teşkilatın siyasi faaliyeti ya da bağlantıları yoktur ve üye ülkelerin siyasi işlerine karışmaz. Teşkilata, İslam Konferansı’na üye ülkelerin başkentleri ve belirlenen oranda diğer kentleri üye olma hakkına sahiptir. Türkiye’den Ankara, İstanbul, Bursa ve Konya üye bulunmaktadır. Kuruluşun amaçları şunlardır:

- İslam başkentleri ve kentleri arasında dostluk, kardeşlik ve dayanışma bağlarının beslenmesi ve geliştirilmesi;
- Üye kentler arasında işbirliğinin özendirilmesi, geliştirilmesi ve genişletilmesi;
- Üye kentlerin kendilerine özgü özelliklerinin ve kültürel mirasının korunması;
- Kentlerin kamu hizmet ve kurumlarına ilişkin standartlarının iyileştirilmesi;
- İslam başkentleri ve kentleri arasında ziyaretler gerçekleştirilmesi, araştırmalar yapılması, uzman değişiminin özendirilmesi¹⁸⁷.

OICC, üye kentleri arasında bilgi ve deneyim alışverişini gerçekleştirmek için seminerler, sempozyumlar düzenlemekte; İslam kentleri üzerine çeşitli konularda araştırmalar yapılmasını desteklemekte; üye kentler hakkında bilgi toplayıcı, üye kentlerin mimari özelliklerini belirleyici dokümantasyon merkezi oluşturmakta; İslam kentlerinin sorunları konusunda toplantılar düzenlemekte, yayınlar yapmaktadır;

¹⁸⁶ www.mahalli-idareler.gov.tr (Erişim tarihi, 30.03.2010)

¹⁸⁷ Ünlü, Halil, a.g.e.,s.81.

savaş ve benzeri olaylardan dolayı tahrip edilen İslam kentlerinin restorasyonuna yardım etmektedir¹⁸⁸.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile, 1930 yılında kabul edilen Belediye Kanunu'nda birlikler için bir fasıl(7.Fasıl) ayrılmıştır. Belediye Kanunu ile birlikler konusunda çok ileri hükümler oluşturulmuş olmasına rağmen, 1970'li yıllara kadar, Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'daki gibi ulusal ölçekte ve çok amaçlı yerel yönetim birlikleri kurulmamıştır. 1960'lı yıllara kadar sınırlı sayıda, elektrik birliği, su birliği gibi dar amaçlı birlikler kurulmuştur. Türkiye'de belediyeler arası işbirliği amacıyla kurulan ilk teşebbüs, 1945 yılında, "Dernek" statüsünde kurulan Türk Belediyecilik Derneği'dir. Bir kamu kuruluşu niteliğinde ve bölgesel ölçekte kurulan ilk birlik ise, 1975 yılında, Marmara Bölgesinde kurulan "Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği"dir¹⁸⁹.

A. FARKLI ÜLKELERDE YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİ

1.Fransa'da Yerel Yönetim Birlikleri

Fransa'da yerel yönetimler, ortak çıkarlara yönelik projeleri gerçekleştirmek için birleşerek yeni kamu tüzel kişileri meydana getirme imkanına sahiptirler. Bu işbirliği tüzel kişilik tiplerinin birkaç değişik şekli vardır. Aynı seviyedeki mahalli

¹⁸⁸ Ünlü (H.), a.g.e., s. 82.

¹⁸⁹ Ünlü (H.), a.g.e., s. 10.

idarelerin birleşerek oluşturdukları biçimler ile değişik seviyelerdeki kurumlarla bir araya gelerek oluşturulan biçimleri mevcuttur¹⁹⁰. Fransa’da birlik kurulması ile ilgili ilk teşebbüs 22 Mart 1890 tarihli kanunla kurulan kominler arası sendikaların kurulması ile başlamıştır. Bu birlikler, komünlerin belirli bir süre için çalışmalarını, istedikleri bir hizmet sahasında birleştirilerek önemli hizmetler yapmalarını sağlıyordu. Geçen zaman ve artan ihtiyaçlara cevap verebilmek için değişik tarihlerde(1955,1959,1970 vd.) birçok kanun ve tüzüklerle daha geniş bir yelpazede birleşme olanakları sağlanmıştır¹⁹¹.

Aynı seviyede yerel birimlerin oluşturdukları işbirliği tüzel kişilikleri;

Belediyeler için:

- Belediye birlikleri (tek veya çok amaç)¹⁹²
- Districts (havzalar-alt bölgeler)
- Şehir birlikleri
- Yeni kasaba birlikleri
- Belediye birlikleri (federasyon tipi)
- Kasaba birlikleri.

İller için:

- İller arası müesseseler ve kuruluşlar.

Bölgeler için:

- Bölgeler arası antlaşmalar veya müesseseler

¹⁹⁰“Fransa’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), İçişleri Bakanlığı Yayınları,Ankara , 1999,s.279.

¹⁹⁰ Tortop, Nuri vd., Mahalli..., s. 236.

¹⁹² Bu yapılardan “syndicates”-belediye işbirlikleri olarak dilimize çevrilebilir ve Türkiye’deki belediye birlikleri ile özdeşleştirilebilir-daha çok komünlerin (belediyelerin)başvurduğu bir yöntemdir. Su, kanalizasyon ve çöp toplama hizmeti gibi farklı birçok hizmeti sunmak amacıyla kurulan “syndicates” Fransa’da onbeşbin tek amaçlı, üçbin çok amaçlı kurulmuştur. Bu da komünler arasındaki hizmet odaklı işbirliklerinin fazlalığını göstermektedir.Toksöz, Fikret vd.,s.60.

- Farklı seviyelerdeki mahalli idare birimlerinin (belediye, il, bölge) kurduğu birimler, karma nitelikli birliklerdir.

Bütün bu bahse konu işbirliği tüzel kişilikleri birer kamu kuruluşudur. Bunlar yasal statüye ve mali bağımsızlığa sahip olarak kurulurlar¹⁹³.

2.İspanya’da Yerel Yönetim Birlikleri

İspanya’da yerel yönetimler arası yardımlaşma ve işbirliği değişik şekillerde kendini göstermektedir. Bunlar, ortak çıkarlara yönelik görevlerin yerine getirilmesi için kurumsal işbirliği, konsorsiyum ve karma idareler arası birlikler; belediye birlikleri vb. şekillerde kendine göstermektedir¹⁹⁴. Burada en yaygın ve işlevsel olan birlikler’ den bahsedilecektir.

Belediye birlikleri, belediyelerin sorumluluk alanlarındaki projeler ve hizmetlerin uygulanması ve yürütülmesi için gönüllü olarak meydana getirilirler. Bu birlikler kurumsal yapıdadır, tüzel kişiliğe sahiptir ve belediyelere verilen özel hedefleri gerçekleştirmek için gerekli donanımına sahiptir. Bu idareler, özerk yönetimin kabul ettiği temel sürece göre, ilgili belediyelerin onayıyla oluşturulan konumlarına göre yönetilir. Bu konum, idarenin faaliyet sınırını, hedef ve yetkilerini, yürütme organlarını, ekonomik kaynaklarını, planlanan faaliyet süresini ve çalışmalarıyla ilgili diğer meseleleri tanımlar¹⁹⁵.

Belediye birlikleri; Katı atıkların toplanması ve işlenmesi, içme suyu ihtiyacının karşılanması, sosyal hizmetler, yangından korunma ve yangınla mücadele, şehrin aydınlatılmasının sürekliliğinin sağlanması, mezbahalar, çevre, şehir sağlığı, cadde ve sokak temizliği, şehir içi toplu taşıma, sivil savunma, spor tesisleri, mezarlıklar, kamu yollarının idamesi, pazarlar, yiyecek hijyen denetimi, halka açık parklar ve eğitim-kültür-turizm gibi çok çeşitli hizmetleri görmektedirler¹⁹⁶. Belediye birliklerinin mali kaynakları, statülerinde bulunan hükümlere bağlı olarak, vergiler, özel yardımlar, kamu hizmet tarifeleri, ortak

¹⁹³ “Fransa’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e. , s. 280.

¹⁹⁴ “İspanya’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e. , s.385.

¹⁹⁴ “İspanya’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e. , s.386.

¹⁹⁶“İspanya’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e. , s. 387.

belediyelerden yardımlar, sübvansiyonlar, cezalar, borçlanma işlemleri, gayri menkul gelirleri ve şahıslardan gelen yardım ve bağışlardan oluşmaktadır¹⁹⁷.

Konsorsiyum; Yerel yönetimlerin, başka kamu kurumlarıyla ya da kamu hizmeti veren ve kar amacı gütmeyen özel kurumlarla birlikte meydana getirdikleri gönüllü teşekküllerdir¹⁹⁸.

Yerel yönetimlerin, ortak çıkarlarının korunması ve iyileştirilmesi amacı ile milli düzeyde veya özerk yönetim faaliyeti alanındaki birlikler; İspanya Belediyeler ve İller Federasyonu, Catolonia Belediyeler Federasyonu, Aragonose Belediyeler Federasyonu ve Galician Belediyeler Federasyonu gibi federasyonlardan oluşmaktadır¹⁹⁹.

3.Almanya’da Yerel Yönetim Birlikleri

Almanya’da yerel yönetim birlikleri, yerinden yönetim çerçevesinde bir çok yerel görevi başarı ile yerine getirmekte ve kendilerinden beklenen hizmetlere olan talep her geçen gün artmaktadır²⁰⁰. Almanya’da, belli hizmetlerin yerine getirilmesi için oluşturulan, üyeleri beldeler ve belde birlikleri olan kamu tüzel kişiliğine sahiptirler. Bunlar mülki birimler değildir. Bu bakımdan belli bir coğrafya üzerinde egemenlik hakları yoktur. Bilhassa su, enerji, atık sular, ve çöp arıtımında olduğu üzere, belirli bir ölçekteki hizmetlerin yerine getirilmesi için kurulurlar. Yine kaynakların verimli kullanımı için belirli bir nüfus büyüklüğünü gerektiren tesislerin müşterek olarak idamesi için de gaye birlikleri kurulabilmektedir²⁰¹.

Almanya’da yerel yönetim birlikleri, yerinden yönetim kapsamında bir çok yerel hizmeti başarı ile yerine getirmekte ve kendilerinden beklenen hizmetler her geçen gün artmaktadır. Basit politika yapmaktan kaçınan aktif ve verimli hizmet anlayışı, iyi yönetim organizasyonu, objektif değerlendirme, iyi yetişmiş yönetici,

¹⁹⁷“İspanya’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e. , s. 388.

¹⁹⁸“İspanya’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e. , s. 386.

¹⁹⁹“İspanya’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e. , s. 386.

²⁰⁰ Zengin (E.), “Yerel Yönetim Birlikleri”, Ankara Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, 1993, s.140.

²⁰¹ Koçdemir (K.), “Almanya’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler (içinde),s.39.

yeterli parasal kaynaklar ile halkın etkin ve rasyonel bir şekilde denetimi Almanya'da birliklerin başarılarındaki en etkin faktörlerdir²⁰².

Almanya'da ki yerel yönetim birlikleri;

- Üyeleri ilçeye bağlı olan ve olmayan kentler ve serbest kentlerden oluşan Alman Kentler Birliği,
- İlçeye bağlı kentlerin ve belediyelerin temsil edildiği Alman Kentler ve Belediyeler Birliği,
- Tüm ilçelerin birleşmesiyle oluşan Alman İlçeler Birliği'dir²⁰³.

4. İngiltere'de Yerel Yönetim Birlikleri

İngiltere'de belediyeler arası işbirliği çok gelişmiştir. Bu işbirliği yalnız küçük belediyeler arasında olmayıp, büyük şehirleri ve kontlukları da kapsamaktadır. Kanalizasyon, şehircilik, su, gaz, elektrik, hastane gibi alanlarda özellikle yoğunlaşmaktadır²⁰⁴. Birleşik Krallık 'da 1985 yılının başlarında 51 belediye birlik olarak üçüncü dünya ülkelerindeki yöresel toplumlar veya gruplarla temas halindeydiler²⁰⁵. Bu uluslararası birlik oluşumuna İngiltere'nin o zamanlardan başladığını göstermesi açısından dikkat çekici bir örnektir.

İngiltere'de 1980 ve 1990'lı yıllarda idarenin hizmet sunma anlayışı ve buna bağlı olarak örgütlenme yapısında önemli değişiklikler olmuş ve bu değişikliklerden yerel yönetimler de derinden etkilenmiştir. Bu değişikliklerden en önemlileri ; kamu sektörü, piyasalardan büyük oranda çekilmiş ve birçok sektörde sunulan hizmetler özelleştirilmiştir. Buna bağlı olarak yerel yönetimlerin verdiği birçok hizmetin özelleştirilmesi zorunlu kılınmıştır. Bölgesel olarak örgütlenmiş olan bazı özerk birimler de özelleştirilmiştir. Birçok hizmet giderek artan ölçüde özerk sivil toplum kuruluşlarına verilmiştir. Bu kuruluşlar hukuki olarak kendi finansmanlarını kendileri yapmaları gerekirken uygulamada atama ve finansmanlarında merkezi yönetimin büyük etkisi vardır²⁰⁶.

²⁰² Zengin (E.), Yüksek Lisans..., s. 104.

²⁰³ Knapp (W.), "Avrupa'da Yerel Yönetim Birlikleri", Uluslararası Konferans, Ankara, 1998, s.76.

²⁰⁴ Zengin (E.), Yüksek Lisans..., s. 102.

²⁰⁵ Kussendrager (N.), "Towns and Development", Case studies for the first European Conference on NGO and Local Community Joint for North-South Cooperation(in), Cologne, 1985, s.9.

²⁰⁶ "İngiltere'de Mahalli İdareler", Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e., s.320.

Bu kuruluşlardan İngiltere’de tahmini 3.000 civarında olduğu değerlendirilmekte olup bunlar tavsiye, düzenleyici ve idari nitelikte olabilmektedir. Bunlar, yüksek eğitim için milli tavsiye kurulu, mahalli idareler hesap denetim komisyonu, kentsel gelişme birlikleri gibi birimlerdir.

5.Belçika’da Yerel Yönetim Birlikleri

Belçika’da belediyelerin birbirleriyle ya da özel kişilerle birlik kurmaları başlangıçta yasaklanmış ama, daha sonra 1922 yılında kabul edilen bir yasa ile bu yasak kalkmıştır. Böylece belediyeler arasında kurulan birliklere devlet, iller, tüzel kişiler hatta ortaklıklar da katılabilmektedir. Birlikler, su, gaz, elektrik, kanalizasyon, çöp, oyun alanları, doğum evleri, sigortalar, yol yapımı ekonomik ve toplumsal hizmet konularından birini ya da bir kaçını seçebilmektedirler²⁰⁷.

Belediyeler arası birlikler kamu hukukuna tabi kurumlardır ve her ne şekilde ve amaçla olursa olsun ticari gaye ile hareket edemezler. Birliklerin üstlendikleri hizmetlerin belediyelerin yetki alanındaki hizmetlerden olması gerekir. Belediye birlikleri tamamen gönüllü kurumlardır. Belediye birlikleri açısından, basit ve karmaşık birlikler arasında da fark vardır. Bunlardan basit birlikler tamamen kamu idarelerinden oluşurken, karmaşık birliklerde ise özel sektör kuruluşları da yer alabilir. Bu tür birliklerde sermayeye katılımı hangi oranda olursa olsun, belediyelerin çoğunluk oyunu, yönetim kurulu başkanlığını ve denetleme kurulunu ellerinde tutmaları gerekmektedir²⁰⁸.

Belediyeler arası birlik faaliyetlerinin, sadece belediyelerin ilgi alanıyla sınırlı olması, bu alandaki mevzuat eksikliğiyle açıklanır. Bununla beraber, belediyeler arası birliklerin bazı işlemleri bölgelerin denetimine tabidir. Bölgelerin birlikler üzerinde onay yetkileri; belediyeler arası birliğin kurulması, ana sözleşmesi ve buna ekli programları ve ana sözleşmede sonradan yapılacak değişikliklerle ilgili onay yetkileridir. Belediyeler arası birliğin kanuna ve sözleşmeye aykırı veya kamu yararına olmayan işlemleri vesayet makamınca askıya alınabilir veya iptal edilebilir²⁰⁹.

²⁰⁷ Zengin (E.) Yüksek Lisans..., s.102.

²⁰⁸ “Belçika’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e., ,s. 143.

²⁰⁹ “Belçika’da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e., s. 145.

6. Danimarka'da Yerel Yönetim Birlikleri

Danimarka'da Yerel Yönetimler Kanununa göre, yerel yönetimler arasında bir yerel yönetim görevinin yerine getirilmesine yönelik ortak bir faaliyet için yapılan anlaşmalar(eğer katılan yerel birimlerin yerine görev yapacak bir özel kuruluş kuruluyorsa) vesayet makamı tarafından onaylanmak zorundadır. Ortak yerel yönetim birleşmeleri, bağımsız olsalar dahi, kamu idareleridir. Bu husus, ortaklık anlamında özel şirketler kurulduğu zaman da geçerlidir. Buna karşın, yerel yönetimler arasında ilgili meclislerin yetkilerini kısıtlamayan işbirliği biçimleri onaya tabi değildir²¹⁰.

Belediyeler arası faaliyetler ve kuruluşlar çok yaygındır. Çeşitli örgütlenme biçimleri vardır; Özerk kuruluşlar, ortaklıklar, limited şirketler ve diğer özel hukuk örgütlenme biçimleri gibi²¹¹. Ülkedeki tüm belediyeler, Danimarka Yerel Yönetimler Birliği'ne üyedir. Birliğin amacı;

- Yerel yönetimlerin çıkarlarını gözetmek,
- Yerel yönetimler arasında bilgi ve tecrübe aktarılmasını sağlamak ve bu amaçla işletmeler kurmak,
- Yerel yönetimler adına, yerel birimlerde çalışanların ücretleri, maaşları ve diğer haklara ait görüşmeleri yürütmektir²¹².

Danimarka'da prensip olarak, belediyeler arası faaliyetler gönüllülük esasına göre yürütülür ama bazı durumlarda, belli amaçların yerine getirilmesi için böyle bir işbirliği mecburi olabilir; örneğin toplu ulaşım, atık toplama ve arıtımı gibi. En çok bilinen işbirliği alanları doğalgaz, elektrik, atık toplama ve arıtımı, hijyen laboratuvarları ve toplu ulaşımıdır. En büyük ve ulusal çaptaki belediyeler arası faaliyetler belediye ve il birlikleri tarafından yürütülür²¹³.

7. Amerika Birleşik Devletleri'nde Yerel Yönetim Birlikleri

ABD'de yerel yönetim birlikleri 1898 yılında eyalet belediye birliği hareketi olarak dört eyalette başlamıştır. 1921 yılına gelindiğinde, 21 eyalette çeşitli belediye

²¹⁰ “Danimarka'da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e.,s. 219.

²¹¹ “Danimarka'da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e.,s. 219.

²¹² Ünlü (H.), a.g.e., s. 14.

²¹² “Danimarka'da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e., s. 219.

²¹³ “Danimarka'da Mahalli İdareler”, Dünyada Mahalli İdareler(içinde), a.g.e., s. 189.

birlikleri kurulmuş haldeydi. Günümüzde 49 eyalet belediye birliği, kendi tüzükleri bulunan özerk birer kuruluş kimliğindedirler. Birliklerin amaçları kısaca şöyle özetlenebilir:

- “Belediye yönetimi ve belediye işlerinin yürütülmesi konusunda sağlam yöntemler benimsenmesini teşvik ederek şehir halkının sağlığını, güvenliğini ve genel refahını pekiştirmek,
- Belediyeler arasında ve eyaletle belediyeler arasında işbirliğini, etkin ve geleceğe yönelik belediye yönetimini geliştirip teşvik etmek” olarak kısaca özetlenebilir²¹⁴.

ABD’de belediyeleri temsil eden en büyük ve güçlü kuruluş 1924 yılında kurulan ABD Ulusal Kentler Birliğidir²¹⁵. Bunun yanında San Fransisco Körfez Belediyeler Birliği, Maine Belediyeler Birliği gibi bölgesel çapta birlikler de bulunmaktadır²¹⁶. Yerel sınırları aşan bölgesel boyuttaki problemlerin çözümü için de Bölge Meclisleri denilen; yerel yönetimler arası işbirliğini sağlamak için iradi olarak kurulan ve üyesi olan yerel yönetimlere danışmanlık yapan bölgesel kuruluşlar vardır²¹⁷.

A.B.D.’ndeki en büyük yerel yönetim birliklerinden biri, “ICMA(Intercity/ County Management Association) Uluslar arası İl/İlçe Yönetim Birliği”dir. ICMA’nın koordine ettiği; Vietnam, Bulgaristan, Zimbabve gibi, dünyanın çeşitli kıta ve ülkelerindeki yerel yönetimlerle birlikte yürüttüğü işbirlikleri mevcuttur. 1914 yılında kurulan ICMA, ilk başta, A.B.D. dahilinde, sosyal ve siyasi değişiklikleri destekleyen “İlerici Hareket ” ilkeleri doğrultusunda, yerel yönetimlere teknik yardım ile yönetim, eğitim ve bilgi kaynaklarına ulaşma konularında destek vermiştir. ICMA ülke içinde 70 yıl faaliyet gösterdikten sonra, yurt dışındaki kent ve yerel yönetimlerin de bu programlardan yararlanabileceğine

²¹⁴ Feldman (Lional D.) vd., Metropolitan Yönetim Dünya’da ve Türkiye’de, MBBB Yayınları, 1987, s. 79.

²¹⁵ Ünlü (H.), Yerel Yönetimler ..., s. 17.

²¹⁶ Ünlü (H.), Yerel Yönetimler ..., s. 27.

²¹⁷ Zengin (E.), Yüksek Lisans..., s. 94.

karar vererek, Amerika'daki il, ilçe, bölge ve yerel örgütleri Amerika dışındakilerle eşleştirme programını başlatmış ve uluslar arası bir boyut edinmiştir²¹⁸.

8. İsveç'te Yerel Yönetim Birlikleri

İsveç'te belediyeler ve il meclis idarelerine limited şirketler, ticaret şirketleri, anonim şirketler, kar amacı gütmeyen birlikler, vakıflar ve federasyonlar kurma izni verilmiştir. Belediyeler ve il meclisleri ayrıca, kamu idaresi konumunda olan yerel yönetim federasyonları kurma ve kurulu olanlara katılmakta serbesttirler. Bu federasyonlar, belediyelere ve il meclis idarelerine kanunlar tarafından verilen görevleri üstlenebilirler²¹⁹.

Belediye girişimleri veya yerel yönetim federasyonları gönüllü olarak ve birden çok konuyu kapsamak üzere kurulabilirler. Girişimler birkaç alanda kurulur. Bunların çoğunluğu limited şirketlerdir. Birçoğu konut, su ve elektrik gibi teknik işleri ilgilendiren sahalarda kurulmuştur. Yerel yönetim federasyonları ise, kurtarma ve acil servis hizmetleri gibi alanlarda kurulurlar. Federasyonlarla ilgili mali hükümler kanunla düzenlenir. Fakat yerel yönetimler, işbirliği ile ilgili ayrıntıları belirlemede geniş bir özgürlüğe sahiptir²²⁰.

İsveç, belediyelerinin başka ülkelerin belediyeleriyle işbirliği yapma hakkını düzenleyen özel hükümler bulunmamaktadır. Belediyelerin diğer ülkelerdeki benzer statüdeki yerel birimler ile işbirliği yapmasına, bu idarelerin yetkilileriyle ilgili yasal engeller olmaması şartıyla izin vermiştir. Bazı karar alma yetkileri ile ilgili olarak, İsveç milli mevzuatı yurt içi belediyeler arası işbirliği gibi uluslar arası işbirliği için de bazı engeller öngörmüştür. Örneğin, bir belediyenin yetkisinin kullanımı konusunda karar alma hakkını bir başka yönetime veya kişiye devretmesi mümkün değildir²²¹.

4. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNİN YAPI VE İŞLEYİŞLERİ

²¹⁸ M.S.Brown (D.),“Uluslar arası İl/İlçe Yönetim Ortaklığından Görüntüler”, A.B.D. Dışişleri Bakanlığı Elektronik Dergisi, Ekim 2003, cilt. 8, sayı.2, s. 26. http://turkish.turkey.usembassy.gov/media/pdf/yerel_yonetim.pdf (Erişim tarihi: 22.03.2010).

²¹⁹ Öztürk (F.), age., s. 82.

²²⁰ Öztürk (F.), age., s. 82.

²²¹ Öztürk (F.), age., s. 82.

A.BİRLİKLERİN DAYANDIĞI HUKUKİ DAYANAKLAR

1. Birliklerin Kuruluşuna Esas Dayanaklar

Yerel yönetim birliklerinin kuruluşuna esas olan hukuki dayanaklar hem Türk Anayasası ve kanunları hem de uluslararası anlaşmalar ve belgeler olarak bu bölümde yer almaktadır.

1.1. Anayasal Dayanak

Türkiye’de yerel yönetim birliklerine ilişkin ilk anayasal düzenleme 1961 Anayasası’nda yer almıştır. 1982 Anayasası’nın konuya ilişkin 127. maddesinde, “Yerel yönetimlerin belirli bir kamu hizmetinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında Bakanlar Kurulu’nun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi yönetim ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu yönetimlere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.” denmektedir.

Her iki anayasasında kullandığı kelimeler hemen hemen aynı olmasına rağmen, aradaki farklılık, 1982 Anayasası’nda “belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla” ibaresinin yer almasıdır. Bu düzenleme, 1961 Anayasası’nda bulunmayan bir hüküm getirmekte, birlik kurmayı amaç bakımından sınırlamakta, böylece yasa ile genel amaçlı birlik kurulmasını önlemektedir. İkinci farklılık ise, 1982 Anayasası’nda birlik kurmanın Bakanlar Kurulu iznine bağlanmış olmasıdır²²².

1.2. Yasal Dayanaklar

Ülkemizde yerel yönetim birliklerine ilişkin 2000 yılından sonra önemli kanun değişiklikleri yapılmış, 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu dışındaki tüm yerel yönetim birimlerine ait kanunlar tekrar düzenlenmiş ve 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. Fakat sadece yasa çıkarmakla mevcut durumun düzeltilemeyeceği; ancak 1982 Anayasası’nın da bu yapılan yeni kanun düzenlemelerine paralel bir şekilde değişikliğe gidilmesine gerek olduğu; genel ve yerel yönetim sistemimizle ilgili olarak yapılacak reformlara mutlaka anayasadan başlanması gerektiği çeşitli araştırmacılar tarafından dile getirilmiştir²²³.

1.2.1. 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu

²²² Güneş, Yaşar, Yeni Yasaya Göre Yerel Yönetim Birlikleri, TİD., Ankara, 2005, Sayı:447,s.161.

²²³ Kırışık, Fatih ve Sezer, Özcan,a.g.e., s.28.

1949 yılında yürürlüğe giren 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, Köy Kanunu'nun 47 ve 48. maddeleri ile Belediye Kanunu'nun 133. maddesine atıfta bulunarak 56. maddesinde yerel yönetim birliklerine ilişkin bir düzenlemeye yer vermiştir. Buna göre; "Bucak çevresindeki bütün köyler ile belediyeler kendi aralarında içme suları, sulama, yol ve telefon şebekeleriyle tarım alet ve makineleri tedarik, tesis ve işletmeleri gibi mahalli mahiyetteki müşterek işler için bucak meclislerinin gösterecekleri lüzum üzerine Köy Kanunu'nun 47,48 ve Belediye Kanunu'nun 133. maddelerine göre birlik kurarlarsa , bucak meclis ve komisyonu bu birliğin karar ve murakabe heyetleri, bucak müdürleri de icra vasıtası görevini yaparlar. Bu suretle birliğin kuruluşu valinin tasdiğiyle tamamlanır"^{224.}

1.2.2. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

İl Özel idaresi Kanunu'nda birlik kurulmasına ilişkin hükümler yoktur. Ancak, Kanun'un 62. maddesinde il özel idaresi, il genel meclisinin kararına bağlı olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslar arası teşekkül ve organizasyonlara, kurucu üye veya üye olabilir, ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirebilir denmektedir. Aynı kanun'un 64. maddesinde ise, il özel idaresi, il genel meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak, görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. denilerek ortak işlerin görülme usulü belirtilmiştir.

1.2.3. 5393 Sayılı Belediye Kanunu

5393 sayılı ve 2005 tarihli Belediye Kanunu'nda, 1580 sayılı Belediye Kanunu'nda yer alan düzenlemeler gibi birlik kurulmasına ilişkin hükümler yoktur. Ancak, Kanun'un 74. maddesinde belediye, belediye meclisinin kararına bağlı olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, kurucu üye veya üye olabilir, ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirebilir veya kardeş kent ilişkisi kurabilir denmektedir^{225.} Aynı kanun'un

²²⁴ Güneş, Yaşar, age.,s.162.

²²⁵ "Bahse konu faaliyetlerin, dış politikaya ve uluslar arası anlaşmalara uygun olarak yürütülmesi ve önceden İçişleri Bakanlığının izninin alınması zorunludur.", Mahalli İdareler Temel Mevzuatı, Lazer Ofset, Ankara, 2008, s.53.

75. maddesinde ise, belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak, görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. denilerek ortak işlerin görülme usulü belirtilmiştir.

Yine 5393 sayılı kanunun, meclisin görev ve yetkilerini düzenleyen 18'inci maddesinin p bendi de, yurt içindeki ve İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahalli idare birlikleriyle karşılıklı işbirliği yapılmasına; kardeş kent ilişkileri kurulmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine... şeklinde devam eden madde de birlik konusuna değinilmektedir²²⁶.

1.2.4. 442 Sayılı Köy Kanunu

Bu kanunun 47 ve 48. maddelerinde iki veya daha fazla köyü ilgilendiren işlerin nasıl yapılacağı konusunda bir düzenleme getirilmiştir. Bu iki maddede düzenlenen husus dar anlamda birlik değildir, ancak köyler arasında işbirliğine yol gösterici şekliyle önemlidir. 442 sayılı Köy Kanunu'ndaki hükümler günümüzde de geçerliliğini korumaktadır.

Köy Kanununun yürürlüğe girmesinden bu güne kadar geçen 70 yıllık dönem içerisinde* ülkemizin ekonomik, sosyal ve siyasal yapısında, geniş ölçüde kırsal alanları da etkileyen hükümlerin yeterli olduğunu öne sürmek zordur. Bu nedenle bir dönem, 1580 sayılı Belediye Kanununda 17 madde halinde belirtilen 2005 yılından sonra ise 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda belirtilen hükümler ile köylere yönelik birlik kurma işlemleri hukuki kimliğine kavuşmuştur²²⁷. 5355 sayılı kanunun 18. maddesi köylere hizmet götürme birliklerine, 19. maddesi ise sulama birliklerine ayrılmıştır.

1.2.5. 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu

²²⁶Dalgıç, Duygu ,Yerel Yönetimlerde İşbirliği ve Katılım, Sarıyıldız Basımevi, Ankara, 2007, s.84.

* Günümüz itibarı ile 85 yıllık bir dönem.

²²⁷Kaya (E.) ve Doğan (R.), Mahalli İdare Birlikleri, Yeni Türkiye, Sayı:4, 1995, s. 361.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu yürürlüğe girene kadar birliklerle ilgili hukuki dayanak mahalli idare birimlerinin kuruluş yasalarında ayrı ayrı yer almış²²⁸ 2005 yılında çıkarılan 5355 sayılı MİBK ile birlikte ilk kez müstakil bir kanunla düzenlenmiştir. Daha önce söz konusu birlikler, 1580 sayılı Belediye Kanunu içinde 133.maddeden 148.maddeye kadar (148. madde dahil) olan maddelere göre kuruluyor ve faaliyet gösteriyorlardı²²⁹.

5355 sayılı Kanun, yapılan uzun süreli ve geniş katılımlı çalışmalardan sonra TBMM'ye sunulmuş, 26 Mayıs 2005 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilerek kanunlaşmış, Cumhurbaşkanı'nın onayından sonra 11 Haziran 2005 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir²³⁰. Bahse konu Kanun Yerel Yönetim Birlikleri ile ilgili birçok değişiklik getirmiştir başlıcaları; Yerel birimlerin birbirleriyle kuracakları birliklerin hukuki statüsü, kuruluşu, organları, yönetimi, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları başta Türkiye Cumhuriyeti Anayasası olmak üzere Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik şartına uygun olarak özel bir kanunla düzenlenmiştir. Belli durumlarda zorunlu mahalli idare birliği kurulabilmesi öngörülmektedir. Yerel yönetimlerin bütün görevlerini kapsayacak şekilde genel amaçlı veya amacı açıkça belirlenmemiş bir şekilde birlik kurulamayacağı hükme bağlanmıştır²³¹.

Yine aynı kanun ile diğer mahalli idare kanunlarından farklı olarak birlik meclisinde olağanüstü toplantı usulü öngörülmüştür. Teşkilatlanma ve personel istihdamına ilişkin yeni düzenlemeler yapılmıştır. Köylere Hizmet Götürme Birlikleriyle ilgili özel düzenlemeler yapılmıştır. Bilindiği üzere, MİBK yürürlüğe girmeden önce 1580 sayılı Belediye Kanunu genel olarak belediye birliklerinin kuruluş ve işleyişini düzenlemekteydi, İller ve köyler arasında kurulan birlikler de kendi hukuki yapılarını 1580 sayılı Kanuna uygun hale getirmekteydiler. MİBK ile KHGB ayrı bir madde halinde düzenlenmiştir²³².

²²⁸Dönmez (M.), Mahalli İdarelerin Teşkilat Yapısı, Organları ve Görevleri, Usta Matbaacılık, 1996, s. 285.

²²⁹Yardımcı (M.), Mahalli İdare Birlikleri, Sarıyıldız Basımevi, 2007, s. 19.

²³⁰Yardımcı (M.), age., s.21.

²³¹Yardımcı (M.), age., s.21.

²³²Kara (M.) ve Palabıyık (H.), Mahalli İdare Birlikleri Kanunu- Toplum Kalkınması ve Çanakkale Köy Birlikleri, TİD, Ankara, 2006, sayı:450, s.100.

Sulama birlikleri için özel hükümler getirilmiştir. Ülke düzeyinde tek birlik kurulması öngörülmektedir*. Birlik üye aidatlarının ödenmesi hususu ve birlik meclis ve encümen üyelerinin özlük hakları hususlarına da değinilmiştir. Denetim ve kamu zararı konusunda özel düzenlemelere yer verilmiş; mahalli idare birliklerinin denetimi İçişleri Bakanlığınca yapılır. Vali ve kaymakamlar gerekli gördüklerinde ülke düzeyinde kurulan birlikler dışındaki birlikleri denetleyebilirler²³³. Tüm bu düzenlemeler yerel yönetimlerin merkezi yönetimler karşısında güçlendirilmesi ve modern bir yerel yönetim sisteminin ülkemizde yerleşmesi açısından önemli bir adımdır .

1.2.6. Yönetmelikler

- Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği,
- Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği,
- Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik,
- İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği,
- Mahalli İdarelere İlk Defa Atanacaklara Dair Sınav Yönetmeliği,
- Köylere Hizmet Götürme Birlikleri İhale Yönetmeliği,
- Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği,
- İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik,
- Köylerde Halkın Yapacağı İçme Su İşlerine Yardım Maksadıyla Vilayetlere Gönderilen Tahsislerin Kullanılmasına Dair İdari Yönetmelik,
- Köy Yolları Yapım ve Bakım Yönetmeliği,
- Köy Yolları Yapım ve Bakım Yönetmeliğine Ek Talimat,
- Köy İçme Sularına ve Köy Yollarına İlişkin Yönetmelik,
- İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Çalışma Yönetmeliği.

* Ülke düzeyinde tek birlik kurulması ile; yerel yönetimlerin menfaatlerinin korunması, gelişmelerine yardımcı olunması, personelinin eğitilmesi, ve mahalli idarelerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirilmesi amacıyla il özel idarelerini ve belediyeleri temsil etmek üzere ülke düzeyinde sadece birer birlik kurulabilmesi hükme bağlanmıştır. Ancak bu durumun ülke düzeyinde olmaksızın bu amaçlarla başka mahalli idare birliği kurulmasına engel oluşturmayacağı da hükme bağlanmıştır. Yine ülke düzeyinde kurulacak birliklerden belediyelere ait olanının birlik meclisinin üyelerinin seçiminde ve il özel idarelerine ait birlik meclisinin üyelerinin seçiminde değişiklikler getirmiştir.

²³³ Yardımcı (M.), a.g.e., s..24.

1.2.7. Uluslararası Belgeler

Yerel yönetimler arası işbirliği ve ortak çalışmalar amacıyla birlik ve benzeri örgütler kurulmasına ilişkin hükümler, birçok ülkenin anayasa ve yerel yönetimlere ait diğer yasal düzenlemelerinde yer almaktadır²³⁴. Diğer taraftan uluslararası düzeyde yerel yönetimlerin birlik kurmalarına yönelik yasal düzenlemeler de bulunmaktadır.

1.2.7.1. Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi

Uluslar arası Yerel Yönetimler Birliği (IULA)'nin 23-26 Eylül 1985 tarihinde yayınladığı “Yerel yönetimler Evrensel Bildirgesi”nin 9. maddesinde birliklere ilişkin aşağıdaki düzenlemeler yer almaktadır:

- Yerel Yönetimler yetkilerini kullanırken, ortak çıkarların savunulması ve geliştirilmesi, üyelerine belli hizmetler sağlanması için birlikler kurma yetkisine sahip kılınmalıdır,
- Yerel yönetimlerle ilgili yasal düzenlemeler konusunda da diğer yönetim kademeleri, yerel yönetim birliklerinin görüşünü almalıdır²³⁵.

1.2.7.2. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı

Avrupa Konseyi, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı adı altında, 1985 yılında Avrupa Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen bir tasarı hazırlamıştır. Türkiye 1991 yılında 3723 sayılı yasa ile bahse konu Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı imzalamıştır²³⁶. Şart'ın önsöz'ünde; “Yerel makamların her türlü demokratik rejimin temellerinden biri olduğu, Vatandaşların kamu işlerinin sevk ve idaresine katılma hakkının Avrupa Konseyine üye devletlerin tümünün paylaştığı demokratik ilkelerden biri olduğu ve bu hakkın en doğrudan kullanım alanının yerel düzeyde olduğu”vb. düşüncelerle Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın üye ülkeler tarafından kabul edildiği belirtilmektedir²³⁷.

Avrupa yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 10'uncu maddesinde, yerel makamların birlik kurma ve birliklere katılma hakkı şu şekilde belirtilmektedir:

²³⁴ Kara (M.), Yerel Yönetim..., s. 65.

²³⁴ Kara (M.), Yerel Yönetim..., s. 65.

²³⁵ Keleş (R.), Yerinden Yönetim..., s. 55.

²³⁷ TOBB, Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılandırılması, EK-1, Aydoğdu Ofset, Ankara, 1996, s. 155.

- Yerel yönetimler yetkilerini kullanırken, ortak ilgi alanlarındaki görevlerini yerine getirebilmek amacıyla, başka yerel yönetimlerle işbirliği yapabilecekler ve kanunlar çerçevesinde birlikler kurabileceklerdir.
- Her devlet, yerel yönetimlerin ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için birliklere üye olma ve uluslar arası yerel yönetimler birliklerine katılma hakkını tanıyacaklardır.
- Yerel yönetimler, kanunla muhtemelen öngörülen şartlar dahilinde, başka devletlerin yerel yönetimleriyle işbirliği yapabilirler.

Türkiye, 08.05.1991 tarih ve 3723 sayılı Kanuna dayanarak, Şart'ın 10'uncu maddesinin 2'inci ve 3'üncü bentlerine çekince koyarak onaylamış ve 21.05.1991 tarih ve 20877 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır²³⁸.

1.2.7.3. Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınır ötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi

Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınır ötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi ile, Avrupa'da yerel ve bölgesel yönetimler arasında sınır ötesi işbirliği uygulamalarına ilişkin genel çerçeve ve temel ilkeler düzenlenmiştir²³⁹.

Türkiye işbirliği ile ilgili olarak, 01.02.2000 tarihli ve 4517 sayılı "Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınır ötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun" ile "Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınır ötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi" nin Türkiye'nin diplomatik ilişkisi bulunan ülkelerin yerel yönetimleri ile kurulacak işbirliği bakımından ve sadece Türkiye'deki özel yönetimler, belediyeler, köyler ve bu amaçla kurulmuş yerel yönetim birliklerinde geçerli olmak kaydıyla hüküm ifade edeceği şeklinde bildirim ile, uluslararası ilişkilere açık olduğunu ortaya koymuştur²⁴⁰.

B.BİRLİKLERİN ÖRGÜTSEL YAPILARI

İl özel yönetimi, belediye ve köyü kapsayan, birden fazla yerel yönetimin yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişiliğine sahip birimler yerel yönetim birliğini

²³⁸ TOBB, age., s.161.

²³⁹ Dalgıç (D.), Yerel Yönetimlerde..., s. 91.

²⁴⁰ <http://www.tbb.gov.tr/> (Erişim:25.11.2008):

oluşturmaktadır (md. 3). Bahse konu maddeden de anlaşılacağı gibi birlik kurmak için en az iki yerel yönetim biriminin bir araya gelmesi şarttır.

Kanunda ilk olarak, 1982 anayasasında da yer alan yerel yönetim birliği kurulması konusunda Bakanlar Kurulu izninin alınması hükmünün korunduğu dikkat çekmektedir²⁴¹. Kurulan birliğin fiilen çalışmaya başlayabilmesi için önce birlik meclisinin seçilip oluşturulması ve faaliyete başlaması, sonra birlik encümeninin oluşturulması, birlik başkanının seçilmesi ve göreve başlaması şarttır. Tüzel kişiliğin gerçek varlığının oluşması için bu fiili hizmetin yapılması ile mümkündür. Birliğin çalışma yeri, personeli, mali kaynakları, olanakları tespit ve tayin olunup, organlar oluşturulduktan sonra faaliyete geçtiği an bir mahalli idare birliği fiilen kurulmuş sayılır²⁴².

Bu bölümde yerel yönetim birliklerinin yasal çerçevede örgütsel yapıları ve bu yapıların işleyişleri 5355 sayılı MİBK esas alınarak açıklanacaktır.

1. Birlik Tüzüğü

Bir yerel yönetim birliğinin örgütsel yapısının çerçevesini, o birliğe ait birlik tüzüğü göstermektedir. 5355 sayılı kanuna göre bir yerel yönetim birliği tüzüğünde olması gerekenlere aşağıda yer verilmiştir.

1.1. Tüzüğün Hukuksal Niteliği

Tüzük, birliği oluşturan yerel yönetim birimlerinin oybirliğine dayalı özgürce belirtilen görüşlerin sözleşme niteliğine sahip belgesidir²⁴³.

Birlik tüzüğü, birliği kuracak yerel yönetimlerin meclislerinde üye tamsayısının üçte iki çoğunluğuyla kabul edildikten sonra valinin; birlik birden fazla ildeki yerel yönetimlerin katılımı ile kuruluyorsa İçişleri Bakanının onayı ile kesinleşir. Tüzük değişikliğinin nasıl yapılacağı birlik tüzüğünde gösterilir ve onaylanması hakkında tüzüğün onaylanmasına ilişkin usul uygulanmaktadır (md. 5).

1.2. Tüzüğün Muhteviyatı

Birlik tüzüğünde aşağıdaki hususların bulunması zorunludur:

a) Birliğin adı ve amacı,

²⁴¹ Kara (M.) ve Palabıyık (H.), a g e., s. 99.

²⁴² Dönmez, Mustafa, ‘‘Mahalli İdare Birliklerinin Kurulması Hakkında Bir İnceleme’’, Belediyeler Dergisi, S:702, 2006, s.43.

²⁴³ Zengin, Eyüp, age.,s.39.

- b) Birliğin üyesi yerel yönetimlerin adları,
- c) Birliğin merkezi,
- d) Birliğin görev süresi, sona ermesi ve tasfiyesi,
- e) Birliğe devredilen görev ve hizmetler,
- f) Birlik meclisinin ve birlik encümeninin toplantı dönemleri
- g) Birlik üyesi yerel yönetimlerin her birinin birlik meclisinde kaç üye ile temsil edileceği ve seçilen üyelerin görev süresi ve birlik encümeni üye sayısı,
- h) Birlik üyelerinin, birliğin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları ve bu payların tespit yöntemi
- i) Birliğin gelirleri, giderleri, bütçe ve çalışma programlarına ilişkin hususlar,
- j) Birlik üyesi yerel yönetimlerin ve bu yönetimlerin hizmet alanında yaşayanların birlik hizmetlerinden yararlanma usulleri,
- k) Tüzük değişikliğinin nasıl yapılacağı,

Zorunlu maddelere ek olarak 6.maddede ise, yerel yönetim birlikleri, tüzükte birliğe devredilmesi öngörülen yerel müşterek nitelikli hizmetlere ilişkin olarak üye yerel yönetimlerin hak ve yetkilerine sahiptir denilerek, gerekli görülen başka hususların da tüzüğe konulabileceği anlaşılmaktadır (md.6).

2. Birlik Üyeliği

Yerel yönetim birliklerinin üyelerinin de yine yerel yönetim birimleri olması gerekmekte ve zorunludur. Birliklere üyelik isteğe bağlı üyelik ve zorunlu üyelik olmak üzere iki kısımda ele alınabilir.

2.1. İsteğe bağlı üyelik

Kurulmuş bir birliğe üyelik, üye olmak isteyen mahalli idare meclisinin kararı sonrası, bu karara dayalı başvuru üzerine, üye olunmak istenen birlik meclisinin kabulü ile olunur. Bu durumda Bakanlar Kurulunun izni şartı aranmaz. Ayrılmada ayrılmak isteyen yerel yönetim birimi meclisinin kararı yeterlidir.

2.2. Zorunlu üyelik

Su, atık su, katı atık ve benzeri altyapı hizmetleri ile çevre ve ekolojik dengenin korunmasını ilgilendiren proje ve çalışmaların zorunlu kılması halinde; Bakanlar

kurulu, ilgili yerel yönetim birimlerinin, bu amaçla kurulmuş birliğe katılmasına karar verebilir. Bahse konu zorunlu birliklerden ayrılma da Bakanlar Kurulunun iznine bağlı olarak gerçekleştirilir.

3. Birlik Organları

Birliğin organlarında aynen belediye organlarına benzer bir düzenleme yapılmıştır. Birliğin organları;

- Birlik meclisi,
- Birlik encümeni,
- Birlik başkanıdır.

3.1. Birlik meclisi

Birlik meclisi, birliğin karar organıdır ve birlik üyesi mahalli idarelerin meclislerinin kendi üyeleri veya belediye meclis üyeliğine seçilmeyi haiz kişiler arasından, birlik tüzüğünde belirlenen sayıda ve gizli oyla seçecekleri üyelerden oluşur. Ancak dışarıdan seçileceklerin sayısı mahalli idare meclisinden seçileceklerin üçte birini geçemez. Asıl üye sayısının yarısı kadar yedek üye seçilir.

3.1.1. Birlik meclisinin oluşumu

Birliğin üyesi olan il özel idaresi için vali, belediye için belediye başkanı ve köy için muhtar, birlik meclisinin doğal üyesidir. Birlik meclisinde bunların dışında doğal üye bulunmaz. Meclis üye tam sayısına doğal üyelerde dahildir. Vali ve belediye başkanı birlik meclisinde kendisini temsil etmek üzere meclis üyelerinden birine yetki verebilir.

Üye mahalli idarelerden herhangi birinin birlik meclisindeki asıl üyeliklerinde boşalma olursa, birlik başkanı o mahalli idarelerin yedek üyelerini göreve çağırır. Çağırılacak yedek üye kalmadığı takdirde üye mahalli idarelerin meclisleri, ilk toplantılarında yeniden yedek üye seçimi yapar. Birlik meclisinin feshedilmesi durumunda yeniden asıl ve yedek üye seçimi yapılır. Bu üyeler kalan süreyi tamamlar.

İl özel idaresi, belediye ve köy idarelerindeki görevleri sona erenlerin birlik meclisi üyeliği de sona erer. Birlik meclisi üyeliği, üyeliğin düşmesini gerektiren bir

sebeple sona erenler, bir sonraki dönemde birlik üyeliğine seçilemezler. Birlik başkanı aynı zamanda birlik meclisinin de başkanıdır.

Birlik meclisi birliğin kuruluşundan ve mahalli idare genel seçim sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca ilanından itibaren otuz gün içinde birlik merkezinin bulunduğu mahallin mülki idare amiri tarafından birlik merkezinde toplantıya davet edilir.

3.1.2. Meclisin görev ve yetkileri

Kanunun 9. maddesi, birlik meclisinin görev ve yetkilerini şöyle belirtmektedir:

- a) Yatırım planı ve çalışma programını görüşmek ve kabul etmek
- b) Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak
- c) Borçlanmaya karar vermek
- d) Taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanmasına ve takasına karar vermek
- e) Birlik tarafından yürütülecek hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek
- f) Şartlı bağışları kabul etmek
- g) Dava konusu olan ve miktarı ikibin yeni türk lirasından onbin yeni türk lirasına kadar birlik alacaklarının sulhen haline karar vermek
- h) Birlik yatırımlarının yap işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına karar vermek
- i) Birlik başkanlık divanını, birlik encümen üyelerini ve meclisi ihtisas komisyonu üyelerini seçmek
- j) Birlik teşkilatına ait birimlerin kurulmasına karar vermek
- k) Birlik tüzüğünde öngörülmesi halinde tüzük değişikliğini kabul etmek
- l) Birlik tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek
- m) Birlik başkanıyla birlik encümeni arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak

Birlik meclisinin feshi durumunda yeni meclis oluşuncaya kadar birlik meclisi ve birlik encümenine ait görevler, ulusal düzeyde kurulan birlikler için İçişleri Bakanlığı'na, diğer birlikler için birlik merkezinin bulunduğu yer mülki

idare amirince kamu görevlileri arasından biri başkan olmak üzere görevlendirilecek beş kişilik bir heyet tarafından yürütülür.

3.1.3. Meclisin toplantı ve çalışma usulü

Birlik meclisinde plan ve bütçe komisyonunun dışında birliğin faaliyet konularında olmak üzere ihtisas komisyonları kurulabilir. İhtisas komisyonları meclis üyeleri arasından birlik meclisinin kararıyla kurulur ve komisyon üye sayısı beşi geçemez. Komisyon üyelerinin ayrı mahalli idare temsilcileri arasından seçilmesi esastır.

Olağanüstü toplantılarda, çağrışı gerektiren konuların dışında bir iş görüşülemez. Birden çok ili kapsayan mahalli idare birliklerinde mahalli idare birlik meclisinin kararları o birliğin merkezine olduğu yer mülki idare amirine gönderilir.

Birlik meclisinin toplantıları, kararları, çalışma esas ve usulleri, bilgi edinme ve denetim yolları, feshi, meclis üyeliğinin sona ermesi, ihtisas komisyonu üyelerinin seçimi ile meclis üyelerinin yükümlülükleri hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda, Belediye Kanununun belediye meclislerine ilişkin hükümleri uygulanır (md. 11).

3.2. Birlik Encümeni

3.2.1. Encümenin Oluşumu

Birlik encümeni birlik başkanı ile sayısı yediyi geçmemek üzere birlik tüzüğünde gösterilecek sayıda meclis üyesinden oluşur. Ülke düzeyinde kurulan birliklerde bu sayı iki kat olarak uygulanır. Bu üyeler birlik meclisince dönem başı toplantısında kendi üyeleri arasından gizli oyla bir yıllığına görev yapmak üzere seçilir. Birlik başkanı, encümenin de başkanıdır.

3.2.2. Encümenin görev ve Yetkileri

Kanunun 13. maddesi, birlik encümeninin görev ve yetkilerini şöyle belirtmektedir:

- a) Yatırım planı ve çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip birlik meclisine görüş bildirmek
- b) Kamulaştırma işlemlerinin gerektirdiği kamu yararı kararını almak
- c) Öngörülmeven giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek

- d) Bütçeye fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak
- e) Kanunlarda öngörülen cezaları vermek
- f) İki bin yeni Türk lirasına kadar olan davaların sulhen haline karar vermek
- g) Taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanmasına ve takasına ilişkin meclis kararlarını uygulamak

3.2.3. Encümenin Toplantı ve Çalışma Usulü

Birlik encümeni birlik tüzüğünde belirtilen sürelerle toplanır. Bu süre bir ayı aşamaz. Herhangi bir sebeple yıl içinde seçilen birlik encümeni, dönem başına kadar görev yapar. Birlik meclisi üyeliği sona erenlerin birlik encümenliği üyeliği de sona erer. Üye sayısı dört veya daha fazla olan mahalli idare birliklerinde encümen üyelerinin ayrı ayrı mahalli idarelerin meclis üyeleri arasından seçilmesi zorunludur (md. 12).

Birlik encümeninin toplantıları, kararları ile çalışma esas ve usulleri hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, Belediye Kanununun belediye encümenine ilişkin hükümleri uygulanır.

3.3. Birlik Başkanı

Meclis, en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak ilk iki yıl için görev yapmak üzere, üyeleri arasından ve gizli oyla birlik başkanını, meclis birinci ve ikinci başkan vekili ile katip üyeleri seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı üyeleri yapılacak ilk mahalli idareler seçimine kadar görev yapmak üzere seçilirler. Üyelerin tamamı il özel idarelerinden oluşan birliklerde birlik başkanı, birlik merkezinin bulunduğu ilin valisidir. Bu birliklerde ve köylere hizmet götürme birliklerinde birlik başkanlık seçimi yapılmaz. Meclis başkanlık divanı seçimi üç gün içinde tamamlanır. Birlik meclisine birlik başkanı, bulunmaması durumunda meclis birinci başkan vekili, onun da bulunmaması durumunda ikinci başkan vekili başkanlık yapar. Ancak yıllık faaliyet raporunun görüşüldüğü meclis toplantısı meclis başkan vekilinin başkanlığında yapılır.

Başkanlık divanında boşalma olması durumunda kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye seçilir. Meclis başkanı, çalışmalarında düzeni sağlamakla yükümlüdür (md. 10). Meclis toplantıları, üye mahalli idarelerin kanunlarında belirtilen toplantı

dönemleri dikkate alınarak yılda ikiden az olmamak üzere birlik tüzüğünde gösterilen zamanlarda yapılır. Yılın ilk toplantısı dönem başı toplantısıdır. Birlik başkanı üye mahalli idare meclislerinden birinin talebi, birlik meclisi üyelerinin üçte birinin gerekçeli teklifi veya acil durumlarda kendisinin lüzum görmesi üzerine birlik meclisi olağanüstü toplantıya çağırır. Olağanüstü toplantı çağırısı ve gündem en az üç gün önceden meclis üyelerine yazılı olarak duyurulur ve ayrıca ilan edilir.

3.3.1. Başkanın Görev ve Yetkileri

Birlik başkanı, birlik idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Birlik başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Birliği yönetmek ve birliğin hak ve menfaatlerini korumak
- b) Yatırım planı ve çalışma programı ile bütçeyi ve kesin hesabı hazırlamak, izlemek, değerlendirmek ve bunlarla ilgili olarak hazırlayacağı yıllık faaliyet raporunu meclise sunmak
- c) Birliği temsil etmek veya vekil tayin etmek
- d) Birlik meclisine ve birlik encümenine başkanlık etmek
- e) Birliğin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek
- f) Birliğin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek
- g) Yetkili organlarının kararını almak şartıyla sözleşme yapmak
- h) Birlik meclisi ve birlik encümeni kararlarını uygulamak
- i) Birlik meclisi ve birlik encümeninin yetkisi dışında kalan diğer ödenek aktarmalarını yapmak
- j) Birlik personelini atamak
- k) Birliği denetlemek
- l) Şartsız bağışları kabul etmek
- m) Kanunlarla birliğe verilen ve birlik meclisi veya birlik encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak

Birlik bütçesinin harcama yetkilisi birlik başkanıdır. Birlik başkanı bu yetkisini birlik genel sekreterine veya birlik müdürüne devredebilir.

Birlik başkanlığının sona ermesi ile ilgili olarak Belediye Kanununun belediye başkanlığının göreve devamsızlık dışındaki sebeplerle sona ermesine ilişkin hükümleri uygulanır.

3.4. Birlik Personeli ve Teşkilat Yapısı

Norm kadroya uygun olarak birlik teşkilatı birlik müdürü, yazı işleri, mali işler birimleriyle birliğin faaliyet alanına göre kurulacak teknik işler biriminden oluşur.

Ülke düzeyinde kurulan birliklerle üye sayısı yüzden fazla olan birliklerde teşkilat, norm kadroya uygun olarak genel sekreter, yazı işleri ve mali işler birimleriyle birliğin faaliyet alanında olmak ve sayısı üçü geçmemek üzere birlik meclisinin kararıyla kurulacak diğer birimlerden oluşur.

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurlar, Belediye Kanununda belirtilen esas ve usullere göre birlik genel sekreteri veya diğer üst yönetici kadrolarında görevlendirilebilir. Bu tür görevlendirmelerde ilgilinin kendi kurumundan aldığı her türlü mali ve sosyal hakları kesilmez, ancak kurumundan aldığı aylık ve diğer ödemelerin toplam tutarını geçmemek üzere birlik encümeni kararıyla ek ödeme yapılabilir (md. 17).

Birlik müdürünü (genel sekreter) birim amirlerini ve diğer personeli birlik başkanı atar. Ancak birlik başkanı bu atamalar hakkında meclise bilgi verir.

Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ve üyelerinin tamamı köylerden oluşan birlikler dışında kalan tüm birlikler, Belediye Kanununun belediye personeli ile ilgili düzenlemelerine, birlik personelinin atama, yükselme haklar, ödevler, kadro, unvan, sicil, ceza, ödül ve diğer personel işlemlerinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve ilgili yönetmelikleri, Bakanlar Kurulunca belirlenen Norm Kadro Esas ve Usullerine, Kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için yapılacak sınavlar hakkında yönetmelik ve kamu kurum ve kuruluşlarının daimi kadrolarına ilk defa işçi olarak atanacaklar hakkında sınav yönetmeliği hükümlerine tabidir.

KHGB ve üyelerinin tamamı köylerden oluşan birlikler için personelinin kadroları birlik meclisi tarafından ihdas edilir. Ancak, köylere hizmet götürme birliklerinin, yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin Vergi Usul Kanununda belirlenen yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın %10'unu aşmamalıdır.

KHGB'nin birlik meclisleri hariç olmak üzere, birlik meclisi ile birlik encümeninin başkan ve üyelerine meclis ve encümen toplantılarına katıldıkları her gün için birlik başkanına (5000), encümen üyelerine (2000), meclis üyelerine (1500) gösterge rakamının devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu

bulunacak tutarı geçmemek üzere, birlik meclisi tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenebilir. Ancak huzur hakkı ödenecek gün sayısı, bir yıl içinde yirmi dört günü geçemez (md. 22).

Birlik Müdürü (genel sekreteri) birliğe ait hizmetleri, başkan adına onun direktifi ve sorumluluğu altında yürütülmesini sağlar. Birlik başkanı hangi işleri birlik müdürüne (genel sekretere) devrettiğini bir yönerge ile belirlemelidir.

Birliklerde, teşkilat ve personel istihdamı konularında bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde Belediye Kanunu ile Belediye Kanununa aykırı olmamak kaydıyla birlik tüzüğü hükümleri uygulanır (md. 22).

3.5. Birliklerin Mali Durumu

MİBK'nun yürürlüğe girmesinden önce, birliğe karşı mali yükümlülüklerini yerine getirmeyen yerel yönetim birimlerine dair herhangi bir yaptırım bulunmazken, bu kanunda birliğe karşı mali yükümlülüklerini yerine getirmeyen üye yerel yönetimlerin ödemeleri gereken miktarın, birliğin başvurusu üzerine bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilatının toplamı üzerinden ayrılan paydan, bu payların dağıtımını yapan kuruluş tarafından kesilerek alacaklı birliğe ödeneceği belirtilmektedir (md. 21)²⁴⁴.

3.5.1. Gelirleri

Birliğin gelirleri şunlardır:

- a) Birlik üyelerinin, birliğin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları,
- b) Birlik meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler,
- c) Diğer kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılacak ödenekler,
- d) Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler,
- e) Kira ve faiz gelirleri,
- f) Bağışlar,
- g) Köylere hizmet götürme birlikleri için il özel idaresi bütçesinden ayrılacak pay,

²⁴⁴ Kara, Mustafa ve Palabıyık, Hamit, age., s.101.

h) Diğer gelirler.

3.5.2. Giderleri

Birliğin giderleri şunlardır:

- a) Birlik hizmetlerinin yürütülmesi için yapılacak giderler,
- b) Birliğin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluk, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer gider,
- c) Hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler,
- d) Birliğin hizmet binalarının, tesislerinin, araç ve gereçlerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler,
- e) Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ücretler ile sigorta giderleri,
- f) Dava takip ve icra giderleri,
- g) Avukatlık, danışmanlık ve denetim ücretleri,
- h) Kamu ve özel sektör kuruluşlarıyla yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri,
- i) Temsil, tören ve ağırlama giderleri,
- j) Diğer giderler.

(Tablo 4) Türleri İtibarıyla Mahalli İdare Birliklerinin Sayısı (2006-2007-2008-2009)*

Sıra No.	Türü	2006	2007	2008	2009
1	Ulusal Düzeyde Birlikler	2	2	2	2
2	Belediye Hizmet Birliği	57	64	67	67
3	Özel İdare-Belediye Hizmet Birliği	13	14	14	15
4	Kalkınma Birliği	11	12	13	13

* http://www.mahalli-idareler.gov.tr/Home/Dokumanlar/faaliyet_raporu.pdf (erişim tarihi: 18.04.2010)

5	Çevre Altyapı Hizmet Birliği	66	90	108	114
6	Turizm Birliği	18	30	51	65
7	Sulama Birliği	353	370	376	390
8	İçmesuyu Birliği	106	123	139	154
9	Köylere Hizmet Götürme Birliği	877	878	896	906
10	Diğer	20	20	20	20
Toplam		1523	1603	1686	1746

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

“GÖLCÜK İLÇESİ KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ (GÖLCÜKBİR) UYGULAMASI ADI ALTINDA” KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN KOCAELİ-GÖLCÜK’TEKİ YEREL HİZMETLERE KATKISI

1. KÖY BİRLİKLERİNİN ZAMAN İÇİNDE GELİŞİMİ

Yerel yönetim sistemi içindeki yeri uzun süredir sorgulanan ve kanunla kendisine verilen görevlerin tamamını yerine getirmesi neredeyse imkansız olan köy yönetimlerinin, birlik kurmaya ihtiyaç duymasının ve yerel yönetim birlikleri içinde

en büyük orana sahip (toplam birlik sayısının %56'sı)* yerel yönetim birimi olmasının en büyük nedenlerinden biri de, 86 yıllık, eski ve günümüz şartlarında bir çok eksikliklere sahip köy kanunu olsa gerektir. Yerel yönetimler arası işbirliği ülkemizdeki ilk örnekleri; bazı köy temel alt yapı hizmetlerini gerçekleştirme amacına yönelik olarak kurulan kamu tüzel kişileri, zamanla yerel konularda çeşitli alanlarda kurulmuşlar ve sayıları da hızla artmıştır.

Türkiye'de cumhuriyetin ilk yıllarında kent nüfusuna oranı neredeyse 3 katı (%76-%24) fazla olan köy nüfusu 2000'li yıllara gelindiğinde ise tam tersi bir orana düşmüş, günümüzde %65'lere varan kent nüfusuna karşılık % 35'lik bir kırsal nüfus bulunmaktadır²⁴⁵. Ülkemizde yaklaşık 25 milyon vatandaş köylerde yaşamını sürdürmektedir. Bu da demek oluyor ki, KHGB'leri ülkemiz nüfusunun 1/3'nden fazlasını direkt olarak, bir çoğunu da, köylerimizden vermiş oldukları hizmet vs. açısından dolaylı olarak ilgilendirmektedir.

İlk ortaya çıktıklarında köye alt yapı hizmetlerini götürmeyi amaçlayan, yerel olanaklara dayanan bu girişimler bugün bütün yurda yayılmışlardır. 5355 sayılı Kanun'un KHGB'ne mahsus 18. maddesi ise kırsal kalkınmayı sağlamak gibi önemli bir görevi de KHGB'ne vermiştir. 1960'lı yıllardan önce sayıları 34'ü geçmeyen birliklerin sayısı 1974 yılında 487'ye ulaşmıştır²⁴⁶. Günümüz 2009 yılı itibarı ile bu rakam 1746'ya ulaşmıştır.

KHGB'nin gelişiminde 1967 yılında İçişleri Bakanlığı'nın ilgili yöneticilere gönderdiği bir yönerge ve bu yönerge doğrultusunda özellikle kaymakamların, 1968 ve 1969 yıllarında birlik kurulması yönündeki girişimlerine hız vermelerinin etkisi büyüktür²⁴⁷. 2005 yılında çıkarılan M.İ.B.K.'na kadar birliklerin 1/3'e yakın bir bölümünün başkanı seçimle işbaşına gelmiş, yerel birimlerde görev yapan kişilerdir. Diğer 2/3'lük oran ise, vali ve kaymakam olan atanmış kişilerdir. 5355 sayılı kanun'un getirmiş olduğu zorunluluğa göre KHGB başkanları, merkez ilçelerde vali veya görevlendireceği vali yardımcısı, diğer ilçelerde ise kaymakamlardır.

* <http://www.mahalli-idareler.gov.tr/Mahalli/Birlikler.aspx>(Erişim tarihi: 02 Aralık 2008)

245 Kavruk (H.), a.g.e. s. 36.

246 Geray (C.), a.g.e., s. 35.

247 Geray (C.), a.g.e., s. 35.

2. GÖLCÜK İLÇESİ KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ (GÖLCÜKBİR) UYGULAMASI

2.1. Gölcük ilçesi

İzmit Körfezi'nin güney sahilinde yer alan ilçe, İzmit'e 16 km uzaklıktadır. Nüfusu 135.92 kişi ve 199 km² yüzölçümü olan Gölcük, Samanlı Dağları ile İzmit Körfezi'nin arasında bulunmaktadır. Gölcük, kent merkezi İzmit - Bursa karayolunun iki yanında dar bir şerit halinde doğu - batı yönünde uzanan yerleşimin uzunluğu 3.5 km. kuzey - güney yönünde genişliği ise 1 km'dir. Kuzeyden Körfez, güneyden dik yamaçlar, batıdan geniş bir yer kaplayan askeri alanlarla sınırlanmıştır. Gölcük doğusunda İzmit, batısında Karamürsel, güneyinde İznik, kuzeyinde İzmit Körfezi ile sınırlıdır. 17 Ağustos 1999' dan önce Türkiye'nin en gözde ilçelerinden biri olan Gölcük, 17 Ağustos 1999 Marmara Felaketinde çok büyük hasarlar almıştır.

İlçenin tarihi 1924 yılında Bahriye Vekaleti (Donanma Komutanlığı)'nın kurulup Gölcük'ün tersane bölgesi olarak seçilmesiyle başlamıştır. 1933 yılında Donanma Ana Üssü'nün Gölcük'te kurulmasına karar verildi. Bundan sonra askeri fabrikaların , atölyelerin , tesislerin, işçi evlerinin yapılmasıyla birlikte sahil boyunca yoğun yerleşim başladı. İlçede sanayi kollarının fazla olması nedeniyle tarımsal üretime olan ilgi gittikçe azalmıştır. İlçede 2004 yılı verilerine göre işsizlik oranı %6.7'yedüşmüştür. Sanayi devlerinden Ford Otosanın Gölcüğe bağlı ihsaniye Belde sınırlarında tam kapasiteyle hizmet vermesi, şehirde yeni iş istihdamlarının oluşmasına neden olmuştur. Gölcük 09.06.1936 yılında kabul edilen 3012 sayılı Kanun ile ilçe oldu. İlçenin adının , tersanenin kurulup , Yavuz Zırhlısının havuzlandığı bölgedeki göl'den geldiği söylenmektedir²⁴⁸.

Gölcük'ün bağlı bulunduğu il olan Kocaeli bugün ileri düzeyde sanayi ve endüstri kentidir. Konum itibarıyla Türkiye'nin en küçük altıncı ilidir. 2007 nüfus sayımına göre 1.437.926 kişi, km 'ye düşen nüfus sayısı 398 kişidir. Kara, Demir, Deniz ve hava yolu ulaşımları ile Türkiye'nin en önemli geçiş noktalarından biridir. Yüzölçümü açısından küçük bir il olan Kocaeli, gerek sanayi sektöründeki üretim ve

²⁴⁸ http://www.golcuk.gov.tr/indexa.php?sayfa=genel_tanitim/nufus_durumu.html8 (Erişim tarihi: 18.04.2010)

katma değer, gerekse bu sektörde çalışan insan açısından sadece Türkiye için değil, dünya için de ilginç bir rnektir²⁴⁹.

Gölcük İlçesine ve Köylerine Ait Demografik Bilgiler

²⁴⁹ http://www.golcuk.gov.tr/indexa.php?sayfa=genel_tanitim/nufus_durumu.html8 (Erişim tarihi: 18.04.2010)

(Tablo 5) Gölcük Şehir ve Köy Nüfusları 31 Aralık 2009)*

İL	İlçe	Bucak	Belde/Köy	Toplam	Erkek	Kadın
KOCAELİ	GÖLCÜK	Merkez	Ayvazpınarı	107	60	47
			Ferhadiye	327	157	170
			Orcün	476	222	254
			Hamidiye	773	383	390
			Saraylı	606	323	283
			Hasaneyn	495	270	225
			İcadiye	175	94	81
			İrşadiye	447	210	237
			Lütfiye	273	134	139
			Mamuriye	187	96	91
			Mesruriye	208	111	97
			Nimetiye	147	73	74
			Nüzhetiye	399	200	199
			Selimiye	605	323	282
			Siyretiye	318	154	164
			Sofular	109	55	54
			Şevketiye	118	60	58
			Ummiye	207	109	98
			Eskiferhadiye	74	36	38
			Panayır	271	139	132
			BUCAK TOPLAMI	5.322	3.209	3.113
			ŞEHİR TOPLAMI	129.713	65.713	63.960
			İLÇE TOPLAMI	139.035	68.962	67.073

* http://www.mahalli-idareler.gov.tr/Home/Dokumanlar/faaliyet_raporu.pdf (erişim tarihi:18.04.2010)

2.2. Gölcük Köylerine Hizmet Götürme Birliği (Gölcükbir)'in Kuruluşu ve Yetki Alanları

Gölcükbir, 2005/9532 Karar Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile İçişleri Bakanlığının 11/10/2005 tarihli ve 62226 sayılı yazısı üzerine, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 4 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 17/10/2005 tarihinde kurulmuştur. Birliğin merkezi Gölcük ilçesi olup birliğin kurucuları Tablo 5'de yer alan köylerdir. Birliğin yetki alanları da Tablo 5'de belirtilen köylerin yetki alanları ile sınırlı olup, çalışma süresi sınırsızdır.

2.3. Üye mahalli idarelerin ve vatandaşların birlik hizmetlerinden faydalanma usulleri

Gölcükbir tüzüğü madde 32'ye göre, üye köylerin ve gerektiğinde vatandaşların birlik hizmetlerinden yararlanma usulleri, yapılacak hizmet karşılığında birlik encümeni tarafından belirlenir.

2.4. Birlik üyelerinin sorumluluğu

Birlik üyelerinin sorumluluğu madde 33'de şu şekilde belirtilmiştir; birlik adına yapılan her türlü sözleşme ve taahhütlerden birlik tüzel kişiliği sorumludur. Birliğin mal varlığı ile sınırlı olan bu sorumluluk hiçbir şekilde üye köylerin tüzel kişiliğini bağlamaz.

3. GÖLCÜKBİR'İN ÖRGÜTSEL YAPISININ BİRLİK TÜZÜĞÜNE GÖRE İNCELENMESİ

5355 sayılı MİBK'na göre düzenlenen Gölcükbir tüzüğü, faaliyet raporlarının da ışığı altında incelenmeye çalışılmış ve bu doğrultuda “yerel yönetim birlikleri üye yerel yönetim birimlerinin gelişmesine ve yerel kalkınmanın sağlanmasına güçlü katkılar sağlar” hipotezimizin doğruluğu kanıtlanmaya çalışılmıştır

3.1. Gölcükbir'in amacı

Birliğin amacı tüzüğün 5. maddesinde 11 alt madde halinde belirtilmiştir. Bu amaçlar; sosyal, kültürel, zirai, sınai ticari ve turistik gibi) hizmetleri devletin, İl Özel İdaresinin mali ve teknik yardımı ile ve gönüllü halk katılımlarına dayalı olarak dengeli ve koordineli olarak gerçekleştirmek, il özel idareleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının köye yönelik hizmetlerine ilişkin yapım, bakım ve onarım işlerini

aralarında yapacakları anlaşmaya göre köylere hizmet götürme birlikleri aracılığıyla gerçekleştirmek, köy ve köy içi yolları, kanalizasyon, içme ve sulama suyu, çok amaçlı köy konakları, eğitim ve sosyal tesislerin yapılmasında katkıda bulunmak, gerektiğinde modern tarım ve hayvancılık uygulamalarını ve projelerini örnek uygulamalarla desteklemek veya yürütmek, sosyal ekonomik kalkınmayı sağlayacak faaliyetlerde bulunmak, köylerdeki kooperatif ve diğer tüzel kişiliği bulanana girişimcilere rehberlik etmek, Turizm alanında köy ve kırsal kesime hizmet götürmek ve Gölcük ürünlerinin tanıtılması ve değerlendirilmesi konusunda çalışma yapmak şeklinde özetlenebilir.

Gölcükbir'in kuruluşundan günümüze yani 2005-2010 yılları arasındaki faaliyet raporlarını incelediğimizde; gerek birlik olarak gerekse başta Kocaeli il özel idaresi olmak üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarının da direkt veya dolaylı katkılarıyla birlik tüzüğündeki amaçlarının gerçekleştirildiği görülmektedir. Ek-3'deki faaliyet raporlarında ayrıntılı olarak gösterilen bu faaliyetlerden bir kısmını örnek olarak verecek olursak; 2008 yılında birlik üyesi 20 köye 95.721,00 TL nakdi yardım yapılması, 2008 yılı içerisinde "Hisareyn Beldesi Tarımsal Arazileri Sulama Projesi" kapsamında 0,30 x 35 trapez 5.100 m sulama kanalı işi işçiliğinin, 85.520,00 TL olan proje maliyeti İl Özel İdaresi kaynakları ile karşılanması,

Birlikçe Kocaeli Valiliği, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Gölcük Belediyesi ile ortaklaşa yürütülmesi planlanarak 269.611,00 TL bütçe ile hazırlanan "Hamidiye Köyü İlköğretim Okulu Ek Bina İnşaatı" projesi değerlendirilmek üzere ilgili birimlere sunulması ve ilçedeki arıcılığı yaygınlaştırmak ve desteklemek amacı ile talep ve ihtiyaç sahibi çiftçilere, kovan bedelinin %50' sinin birlikçe sübvansede edilmesi planlanarak 407 adet arılı ballıklı kovan alınması ve bu proje kapsamında 38.475,00 TL ödenek aktarılması örnek olarak gösterilebilir.

3.2. Gölcükbir'in organları

Birliğin organları tip tüzük'e uygun olarak; Birlik Meclisi, Birlik Encümeni ve Birlik Başkanı şeklinde düzenlenmiştir.

3.3. Birlik meclisinin kuruluşu

Gölcükbir meclisinin kuruluşu, görev ve yetkileri 5355 sayılı Kanunda belirtilen tip tüzük madde 7'deki formata uygun olarak hazırlanmıştır. Birlik tüzüğüne göre birlik meclisi, ilçe kaymakamının başkanlığında birliğe üye köylerin muhtarları ve ilçedeki il genel meclis üyelerinden oluşur. İl genel meclisi üyeliğini ve muhtarlığı kaybedenler, birlik meclisi üyeliğini de kaybetmiş sayılırlar. Birlik başkanının uygun göreceği kamu kurum ve kuruluşlarının amirleri genel kurula gözlemci sıfatı ile katılarak kurumlarına ilişkin projeleri genel kurulun bilgisine sunabilirler. Gözlemci olarak genel kurula katılan kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri meclisin karar ve oylamalarına katılamazlar.

3.3.1. Birlik meclisinin görev ve yetkileri

Gölcükbir meclisinin görev ve yetkileri aynen 5355 sayılı Kanun'da tip tüzükte belirtilen maddelere uygun olarak 13 madde halinde sıralanmıştır. Tip tüzük madde 9'da sayılanlar dışında herhangi bir görev ve yetkiye yer verilmemiştir.

3.3.2. Meclis başkanlık divanı

Mahalli İdareler Genel Seçimlerini müteakip ve birliğin kuruluşundan itibaren Meclis Birlik Başkanı Gölcük Kaymakamının çağrısı üzerine 15 gün içerisinde Kaymakamın başkanlığında toplanarak, ilk iki yıl için birinci ve ikinci meclis başkan vekili ile iki kâtip üyeyi seçer. Seçilen başkanlık divanı ilk iki yıl için görev yapar, ilk iki yıldan sonra seçilen başkanlık divanı üyeleri ilk mahalli idareler genel seçimine kadar görev yapar. Herhangi bir nedenle başkanlık divanında boşalma olması durumunda kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye seçilir.

3.3.3. Birlik meclisi toplantıları ve karar nisabı

Gölcükbir birlik meclisi her yıl haziran ve aralık aylarında olağan olarak birlik merkezinde toplanır. Meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar alır. Karar yeter sayısı meclis üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Meclis Başkan ve meclis üyelerinin üçte birinin veya üye mahalli idare meclislerinin talebi üzerine olağanüstü olarak toplantıya çağrılabilir. Gerekli nisap sağlanamazsa başkan tarafından toplantı üç gün sonraya ertelenir. İkinci toplantı üye sayısının dörtte birinden az olmayan üye ile açılır ve kararlar

katılanların salt çoğunluğuyla alınır. Ancak bu nisap meclis üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Olağanüstü toplantılarda çağrıyı gerektiren konuların dışında bir iş görüşülemez. Gölcükbir'in toplantı ve karar nisablarının da ilgili Kanun'da belirtilen tip tüzüğe uygun olarak düzenlendiği görülmektedir.

3.3.4. Birlik meclisi kararlarının kesinleşmesi ve yürürlüğe girmesi

Gölcükbir tüzüğünün 11 ve 12. maddelerinde birlik meclisi kararlarının kesinleşmesi ve yürürlüğe girmesine yer verilmiştir. Birlik meclisince alınan kararlar birlik başkanına gönderilir. Birlik başkanı hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını geri gönderir. Meclis kararında ısrar ederse veya 5 gün içerisinde başkan kararı mülki idare amirine gönderir ya da bu süre zarfında herhangi bir işlem yapmaz ise kararlar kesinleşir. Tüzük değişikliğine ilişkin kararlar Kocaeli Valiliğinin onayı ile kesinleşir ve kesinleşen meclis kararları Gölcük Kaymakamına gönderilmekle yürürlüğe girer.

3.3.5. İhtisas Komisyonları

Birlik Meclisi her dönem başı toplantısında plan ve bütçe komisyonunu kurar ve sayısı beşi geçmemek üzere komisyon üyelerini seçer. Birlik meclisi, dönem başı toplantısında veya diğer toplantılarında birliğin faaliyet konularında diğer ihtisas komisyonları kurabilir ve sayısı beşi geçmemek üzere bu komisyonlara üye seçebilir.

3.4. Birlik Encümenin Kuruluşu

Gölcükbir birlik encümeni, birlik başkanının başkanlığında, meclisin kendi üyeleri arasından dönem başı toplantısında, bir yıl için görev yapmak üzere gizli oy ile seçeceği iki il genel meclisi üyesi ve iki muhtar olmak üzere beş kişiden oluşur. Görev süresi dolan kişiler yeniden seçilebilir. Herhangi bir sebeple yıl içerisinde seçilen birlik encümeni, dönem başına kadar görev yapar.

Gölcükbir birlik başkanı encümenin de başkanıdır. Başkanın bulunmadığı hallerde bu görev başkanın görevlendirmesi durumunda birlik müdürü veya görevlendireceği encümen üyelerinin birisi tarafından yürütülür.

3.4.1. Birlik encümenin görev ve yetkileri

Birlik encümenin görev ve yetkileri Gölcükbir birlik tüzüğünün 15. maddesinde şu şekilde belirtilmiştir.

- a) Yatırım plâni ve çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip birlik meclisine görüş bildirmek,
- b) Kamulaştırma işlemlerinin gerektirdiği kamu yararı kararını almak,
- c) Öngörülmeyen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek,
- d) Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak,
- e) Kanunlarda öngörülen cezaları vermek,
- f) İki bin Yeni Türk Lirasına kadar olan davaların sulhen halline karar vermek,
- g) Taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanmasına ve takasına ilişkin meclis kararlarını uygulamak,
- h) Aylık cetvelleri incelemek karara bağlamak.
- i) Arttırma ve eksiltme şartnameleri ile ihalelerin pazarlık kararlarını incelemek ve tasdik etmek,
- j) Kiralama ve kiraya verme ile ilgili işlemleri yapmak,
- k) Muhasebe hesaplarını denetlemek ve birlik parasının bütçeye uygun olarak harcanıp, harcanmadığını kontrol etmek,
- l) Birlik personeline ait kadroların ihdası, değiştirilmesi, kaldırılması hakkındaki teklifleri yapmak, personele ödenecek aidat, ücret, fazla mesai, yolluk ve huzur hakkı gibi sosyal ve özlük hakların belirlenmesine karar vermek,
- m) Demirbaş alımlarına karar vermek.

3.4.2. Birlik encümeni toplantı ve karar nisabı

Birlik Encümeni, en az ayda bir defa üye tam sayısının salt çoğunluğu ile önceden belirlenen yer, gün ve saatte toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar alınır. Eşitlik halinde başkanın olduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Başkan acil durumlarda encümeni toplantıya çağırabilir.

Encümenin gündemi başkan tarafından hazırlanır. Başkan tarafından havale edilmeyen konular görüşülemez. Encümen üyeleri başkanın uygun görüşü ile gündem maddesi teklif edebilir.

3.5. Birlik başkanı

Birlik başkanı Gölcük bir tüzüğünün 17. maddesinde belirtildiği üzere Gölcük kaymakamı'dır. Gölcük kaymakamının aynı zamanda birliğin üst yöneticisi olduğu;

birliğin üst yöneticisi birlik başkanıdır ifadesiyle madde 27’de belirtilmiştir. Birlik başkanı aynı zamanda birliğin harcama yetkilisidir ve başkan bu yetkisini birlik müdürüne devredebilir (madde 28).

3.5.1. Birlik başkanının görev ve yetkileri

Gölcükbir birlik başkanının görev ve yetkileri tüzüğün 18. maddesinde ifade edilerek sıralanmıştır. Birlik Başkanı Birlik İdaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Birlik Başkanının görev ve yetkileri şunlardır;

- a) Birliği yönetmek ve birliğin hak ve menfaatlerini korumak,
- b) Yatırım plânı ve çalışma programı ile bütçeyi ve kesin hesabı hazırlamak, uygulamak, izlemek, değerlendirmek ve bunlarla ilgili olarak hazırlayacağı yıllık faaliyet raporunu meclise sunmak,
- c) Birliği temsil etmek veya vekil tayin etmek,
- d) Birlik meclisine ve birlik encümenine başkanlık etmek,
- e) Birliğin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek,
- f) Birliğin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek,
- g) Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak,
- h) Birlik meclisi ve birlik encümeni kararlarını uygulamak,
- i) Birlik meclisi ve birlik encümeninin yetkisi dışında kalan diğer ödenek aktarmalarını yapmak,
- j) Birlik personelini atamak,
- k) Birliği denetlemek,
- l) Şartsız bağışları kabul etmek,
- m) Kanunlarla birliğe verilen ve birlik meclisi veya birlik encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak, birlik bütçesinin harcama yetkilisi birlik başkanıdır. Birlik başkanı bu yetkisini birlik müdürüne devredebilir.

3.5.2. Gölcükbir birlik teşkilatı

Birlik tüzüğünün 19. maddesinde birlik teşkilatı, birlik müdürü, yazı işleri müdürü, mali hizmetler birimi ile teknik işler biriminden oluştuğu belirtilmektedir.

3.5.3. Birlik personeli

Birlik tüzüğü'nün 20. maddesinde birlik müdürünü, birim amirlerini ve diğer personeli birlik başkanının atayacağı, ancak birlik müdürü ve birim amirlerinin atamaları hakkında meclise bilgi vereceği belirtilmektedir. Ayrıca birlik personelinin kadrolarının birlik meclisi tarafından oluşturulacağı, birliğin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin Vergi Usul Kanununda belirlenen yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın %10'unu aşamayacağı bahse konu maddede belirtilmiştir.

3.5.3.1. Birlik müdürünün görevleri

Birlik müdürünün görevleri Madde 21'de şu şekilde belirtilmiştir; birlik müdürü, birliğe ait hizmetlerin başkan adına, başkanın direktifi ve sorumluluğu altında yürütülmesini sağlar. Birlik başkanı hangi işleri birlik müdürüne devrettiğini bir yönerge ile belirler.

3.6. Mali hükümler

Gölcükbir'in gelir ve giderleri yani mali konularına birlik tüzüğü'nün 22 ve 23. maddelerinde yer verilmiştir.

3.6.1. Birliğin Gelirleri

Birlik tüzüğü'nde madde 22'ye göre birliğin gelirleri şunlardır ;

- a) Birlik üyelerinin, birliğin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları,
- b) Birlik meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler,
- c) Diğer kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılacak ödenekler,
- d) Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler,
- e) Kira ve faiz gelirleri,
- f) Bağışlar,
- g) Köylere Hizmet Götürme Birlikleri için İl Özel İdaresi bütçesinden ayrılacak pay,
- h) Diğer gelirler.

3.6.2. Birliğin Giderleri

Birlik tüzüğü'nde madde 23'ye göre birliğin giderleri şunlardır ;

- a) Birlik hizmetlerinin yürütülmesi için yapılacak giderler,

- b) Birliğin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluk, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler,
- c) Hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler,
- d) Birliğin hizmet binalarının, tesislerinin, araç ve gereçlerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler,
- e) Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ücretler ile sigorta giderleri,
- f) Dava takip ve icra giderleri,
- g) Avukatlık, danışmanlık ve denetim ücretleri,
- h) Kamu ve özel sektör kuruluşlarıyla yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri,
- i) Temsil, tören ve ağırlama giderleri,
- j) Diğer giderler.

3.6.3. Üyelerin birliğin faaliyetlerine katılım payları

Üyelerin Gölcükbir birlik faaliyetlerine katılım payları madde 24'de şu şekilde ifade edilmiştir; üye mahalli idareler her yıl birlik meclisinin belirlediği oran veya miktarı birlik faaliyet giderlerine katılım payı olarak birliğe öderler.

3.6.4. Birlik Bütçesi

Tüzük madde 25'de birlik bütçesine yer verilmiştir. Özetle; bir mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin esas ve usulleri gösteren bir meclis kararıdır denilerek tanımlanmıştır. Birlik başkanı ve harcama yetkilisi olarak yetki verdiği birlik müdürü, bütçe ödeneklerinin verimli, tutumlu ve yerinde harcanmasından sorumludur ifadesiyle de birlik bütçesinde sorumluluğun kimlerde olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Bütçenin kabul ve hazırlanma şekli de; birlik meclisi, birlik bütçesini Aralık ayı olağan toplantısında görüşerek kabul eder. Bütçe, ekonomik sınıflandırmanın dördüncü düzeyine göre hazırlanır ve mecliste ikinci düzeye kadar görüşülerek kabul edilir şeklinde belirtilmiştir. Burada 29. maddeyi de göz önünde bulundurmamak gerekmektedir yani, birlik meclisinin bütçeden önce çalışma programını görüşerek

kabul edeceği, bütçelerin, çalışma programına uyumlu olarak hazırlanmak zorunda olduğu ifadesi bahse konu maddede belirtilmektedir.

3.6.4.1. Birlik bütçesinin kesinleşmesi ve yürürlüğe girmesi

Gölcükbir tüzüğü madde 26'ya göre birlik bütçesi, birlik meclisinin diğer kararları gibi tüzüğün 11 inci ve 12 inci maddesindeki usullere göre kesinleşir ve yürürlüğe girer.

3.6.5. Birliğin alım, satım, ihale ve hesap işleri

Birliğin alım, satım, ihale ve hesap işleri madde 30'da şu şekilde belirtilmiştir; birlik İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak ihale yönetmeliğine tabidir. Yönetmelik çıkarılmaya kadar 4734 sayılı Kanunun 22/d hükümleri uygulanır.

3.6.6. Birliğin tutacağı defter ve kayıtlar

Birliğin tutacağı defter ve kayıtlar birlik tüzüğü madde 31'de belirtilerek şu şekilde ifade edilmiştir; MİBK' nun uygulanmasına ilişkin yönetmelik hükümlerinde belirtilen defterler tutulur.

3.7. Birliğe katılma, ayrılma, birlik tüzüğünün değişmesi ve tasfiye işlemleri

3.7.1. Birliğe katılma

Birliğe katılma işlemleri tüzüğün 34. maddesinde şöyle ifade edilmektedir. Birliğin kuruluşundan sonra birliğe katılmak isteyen köylerin; kendi meclislerinde alacakları katılma kararlarının, birlik meclisince kabulü ve valinin onayı ile katılımı gerçekleşmiş olur.

3.7.2. Birlikten ayrılma

Birlikten ayrılma işlemleri tüzüğün 35. maddesinde şöyle ifade edilmektedir. Üye Mahalli İdareler kendi meclis kararları ile birlikten ayrılırlar.

3.7.3. Birlik tüzüğünün değiştirilmesi

Birlik tüzüğü ve tüzük değişikliği, birlik meclisi üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla kabul edildikten sonra valinin onayı ile kesinleşir (madde 36).

3.7.4. Birliğin tasfiyesi

Madde 37'ye göre; birlik, birlik meclisi üye tamsayısının üçte iki çoğunlukla alacağı kararla feshedilebilir.

Birliğin tasfiyesinin, mülki idare amirince belirlenen üç kamu görevlisince yürütülür. Tasfiye işlemleri en geç bir yıl içinde sonuçlandırılır. Birliğin mal varlığı, birlik meclisince alınacak kararlar doğrultusunda ve üye birimlerinin birlik mal varlığına katılma oranlarına göre, katılma oranları belli değil ise mahalle idare birimlerinin nüfusları oranında dağıtılır.

4. GÖLCÜKBİR'İN KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE FAALİYETLERİNİN (2005-2010) FAALİYET RAPORLARINA GÖRE İNCELENMESİ

Gölcük Köylere Hizmet Götürme Birliği'nin faaliyet raporlarına dayanarak, kuruluşundan itibaren vermiş olduğu hizmetleri incelediğimizde köylere yapılan yardımlarda, köylerdeki ortak kullanıma ait bina tadilatı ve ihtiyaç duyulan malzeme temin masraflarının büyük yekun tuttuğu gözlenmektedir. Bunların yanında sulama projesi yapımı, imalathane yapımı, tarımı desteklemek amaçlı fidan yardımı, soğuk su üretim kuyusu yapımı ve arıcılığı desteklemek için kovan alımında yardım gibi çeşitli alanlarda hizmetlerin verildiği ve yardımların yapıldığı gözlemlenmektedir. Çalışmamızın bu kısmında faaliyet raporlarında geçen yardım ve hizmetleri alt başlıklar altında inceleyerek Gölcükbir'in Gölcük köylerinin kalkınmasındaki rolü ortaya konmaya çalışılacaktır.

4.1. Gölcükbir'in faaliyetlerinin sınıflandırılması

Gölcükbir yukarıda giriş kısmında da özetle değinildiği gibi bir çok değişik alanda çalışmalar yapmakta, hizmetler vermektedir. Yapılan bu çalışmaları;

- Bina (imalathane, tesis, kanal vs.) yapım ve onarım çalışmaları,
- Malzeme alımı ve tefrişat,
- Tarım ve arıcılığı destekleme amaçlı yardımlar,
- Kültürel ve sosyal amaçlı projeler olmak üzere dört başlık altında inceleyebiliriz.

4.1.1. Bina (imalathane, tesis, kanal vs.) yapım ve onarım çalışmaları

- 2008 yılı içerisinde Hamidiye köyü için hazırlanan “ Yufka İmalathanesi Projesi” kapsamında köy tüzel kişiliğine ait binanın bakım onarım işi ve tefrişi için toplam 39.300,00 TL harcanmıştır.

- 2008 yılı içerisinde “Hisareyn Beldesi Tarımsal Arazileri Sulama Projesi” kapsamında 0,30 x 35 trapez 5.100 m sulama kanalı işi işçiliğinin, 85.520,00 TL olan proje maliyeti İl Özel İdaresi kaynakları ile karşılanmıştır.

- 2008 yılı içerisinde Gölcükbir ve Bekaert İzmit fabrikası işbirliğiyle Selimiye Köyü eski ilköğretim okulunun bakım onarım ve iç tefrişi 42.100,00 TL proje bütçesi ile yapılmış ve Kültür Merkezi olarak kullanılmak üzere Temmuz ayında hizmete açılmıştır. Projeye birliğin maddi desteği 1.100,00 TL ’ dır.

- 2008 yılı içerisinde “Hisareyn Beldesi Tarımsal Arazileri Sulama Projesi” kapsamında soğuksu üretim kuyusu açma işi için 93.462,00 TL ödenek İl Özel İdaresi tarafından karşılanmış olup, projeye Kasım ayında başlanılmış ve yapımı tamamlanmıştır.

- Gölcükbir Başkanlığı’ nca yapımına başlanan “Hisareyn 2. Soğuk Su Üretim Kuyusu” proje bütçesi toplam tutarı olan 42.470,00 TL İl Özel İdaresi Plan ve Yatırım İnşaat Müdürlüğü kaynakları ile karşılanmış olup, projeye Aralık ayında başlanılmış ve 26.01.2009 tarihinde yapımı tamamlanmıştır. Gölcükbir’in yine aynı başlık altında yani, bina (imalathane, tesis, kanal vs.) yapım ve onarım çalışmaları başlığı altına alabileceğimiz ama direkt birlik tarafından değil de ihtiyaçlara göre nakdi yardım olarak yapılan yardımlar da mevcuttur. Bu yardımlar aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir.

(Tablo 6) Birlikçe üye köylere 2006 yılı içerisinde yapılan nakdi yardımlar

YARDIM YAPILAN KÖY :	İŞİN KONUSU	ÖDENEN MİKTAR
1 AYVAZPINAR KÖYÜ	Okul ve okul lojmanı çatı yenilemesinin yapımı	3.000,00
2 ESKİ FERHADİYE KÖYÜ	Sulama suyu ve yağmur suyu kanalı yapımı	3.000,00
3 HAMİDİYE KÖYÜ	Mezarlık Çevresi istinat duvarı yapımı	4.000,00
4 HASANEYN KÖYÜ	Mezarlık Çevresi istinat duvarı yapımı	3.000,00
5 İCADİYE KÖYÜ	İmam evi istinat duvarı yapımı	3.000,00
6 İRŞADİYE KÖYÜ	Muhtarlık Hizmet binası tamir ve onarım işi	3.000,00
7 LÜTFİYE KÖYÜ	Köy umumi tuvalet onarımı, cami istinat duvarı ve okul bahçesi demir parmaklık yapımı	3.000,00
8 MAMURİYE KÖYÜ	Mezarlık Çevresi istinat duvarı yapımı	4.500,00
9 MESRURİYE KÖYÜ	Mezarlık çevre düzenlemesi ve okulun tamir ve onarım işi	3.000,00
10 NİMETİYE KÖYÜ	Mezarlık Çevresi istinat duvarı yapımı	10.000,00
11 NÜZHETİYE KÖYÜ	Mezarlık Etrafı çit direkleri ve tel kafes işi yapımı	3.000,00
12 PANAYIR KÖYÜ	Köy binası ve köy camisi bakım onarımı ve köy mezarlığı çevre duvarı yapımı	3.000,00
13 SELİMİYE KÖYÜ	Su kanalı yapım çalışmaları ve mezarlık istinat duvarı yapımı	3.000,00
14 SİRETİYE KÖYÜ	Ebe evi kaba inşaatı ve mezarlık duvarı yapımı	3.000,00
15 SOFULAR KÖYÜ	Su Deposu yapımı ve cami çatı onarım işi	3.000,00
16 ŞEVKETİYE KÖYÜ	Mezarlık Çevresi istinat duvarı yapımı	3.000,00
17 ÜMMİYE KÖYÜ	İmam lojmanı tamiri ve cami istinat duvarı yapımı	3.000,00
18 YENİ FERHADİYE KÖYÜ	Okul lojmanı tamir ve onarımı ile umumi tuvaletin fayans kaplanması	3.000,00
TOPLAM		63.500,00

(Tablo 7) birlikçe üye köylere 2007 yılı içerisinde yapılan nakdi yardımlar

YARDIM YAPILAN KÖY :	İŞİN KONUSU	ÖDENEN MİKTAR
1 _ AYVAZPINAR KÖYÜ	Piknik yerinin yapılması ve okul lojmanının eksiklerinin tamamlanması	5.000,00
2 _ HASANEYN KÖYÜ	Eski okul arazisi üzerine yapılacak kamelya ve üstü kapalı sundurma işi işçiliği	3.000,00
3 _ İCADIYE KÖYÜ	Muhtarlık Binası yapım işi işçiliği	2.500,00
4 _ LÜTFİYE KÖYÜ	Köy okulu binası bakım onarım yapım işi işçiliği	3.000,00
5 _ MESRURİYE KÖYÜ	Şadırvan tuvalet ve gasilhanenin yapım işi işçiliği	2.500,00
6 _ NİMETİYE KÖYÜ	Cami yanı istinat duvarı yapım işi işçiliği	3.000,00
7 _ SELİMİYE KÖYÜ	İçme suyu isale hattı kanal açma el işçiliği ve köy mezarlığı etrafına perde beton duvar yapım işi işçiliği	1.000,00
8 _ SİRETİYE KÖYÜ	Kütüphaneye gerekli (24 adet ahşap sandalye, 6 adet ahşap masa, 6 adet jaluzi ve 1 adet yazıcı) tefrişlerin satın alınması	3.000,00
	Eksik tefrişlerin alınması ve çevre düzenlemesinin yapılması	2.000,00
9 _ SOFULAR KÖYÜ	Sulama suyunun bağ ve bahçelere dağıtımı için gerekli boruların alınabilmesi	2.000,00
10 _ ŞEVKETİYE KÖYÜ	Spor sahası ve umumi tuvalet yapım işi işçiliği	2.500,00
		2.000,00
TOPLAM		31.500,00

4.1.2. Malzeme alımı ve tefrişat

- Gölcükbir başkanlığı' nca yapımı tamamlanan "Hisareyn 2. Soğuk Su Üretim Kuyusu " için dalgıç pompa alımı yapılmış, pompa bedeli toplam tutarı olan 27.144,00 TL il Özel İdaresi Plan ve Yatırım İnşaat Müdürlüğü kaynakları ile karşılanmıştır.

- Sofular köyü sulama suyunun bağ ve bahçelere dağıtımı için gerekli boruların alınabilmesi amacıyla Sofular köyüne 2007 yılında 2.000 TL nakdi yardım yapılmıştır.

- Siretiye köyü Kütüphanesine gerekli (24 adet ahşap sandalye, 6 adet ahşap masa, 6 adet jaluzi ve 1 adet yazıcı) tefrişlerin satın alınması ve eksik tefrişlerin alınması ve çevre düzenlemesinin yapılması maksadıyla 2007 yılında 5.000 TL nakdi yardım yapılmıştır.

4.1.3. Tarım ve arıcılığı destekleme amaçlı yardımlar

- Birlikçe 2008 yılında ilçede tarımı yaygınlaştırmak ve desteklemek amacı ile talep ve ihtiyaç sahibi çiftçilere, fidan bedelinin %50' sinin birlikce sübvance edilmesi planlanarak Nar, Zeytin, Armut, Elma ve Kiraz Yetiştiriciliği, Üzüm Bağı Tesisi, Ceviz Tesisi ile Trabzon Hurması projeleri hazırlanmış ve İl Özel İdaresinden proje için 17.875,00 TL ödenek aktarılmıştır. Proje kapsamında bu güne kadar 1690 adet ceviz, 740 adet nar, 471 adet zeytin, 224 adet hurma, 302 adet armut, 156 adet elma ve 55 adet kiraz olmak üzere toplam 3638 adet fidanın dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

- Birlikçe 2008 yılında ilçede arıcılığı yaygınlaştırmak ve desteklemek amacı ile talep ve ihtiyaç sahibi çiftçilere, kovan bedelinin %50' sinin birliğimizce sübvance edilmesi planlanarak 407 adet arılı ballıklı kovan alınması projeleri hazırlanmış ve değerlendirilmek üzere il özel İdaresi' ne sunulmuş, proje için 38.475,00 TL ödenek aktarılmıştır. 407 adet arılı ve ballıklı kovan dağıtımı mayıs ayı içerisinde tamamlanmıştır.

- Birlikçe, Hisareyn köyünde yetiştirilen çavuş üzümü bağlarının korunması ve daha kaliteli ürün elde edilmesi amacıyla sulama taslak projesi hazırlanmış ve

değerlendirilmek üzere il özel idaresi' ne sunulmuş, proje için 36.600,00 TL ödenek aktarılmıştır. Proje ve ihale çalışmaları devam etmektedir.

- Birlikçe ilçede tarımı yaygınlaştırmak ve desteklemek amacı ile talep ve ihtiyaç sahibi çiftçilere, fidan bedelinin %50' sinin birliğimizce sübvansede edilmesi planlanarak üzüm bağı tesisi, ceviz bahçesi tesisi ile kestane yetiştiriciliği projeleri hazırlanmış ve il özel İdaresinden proje için 20.500,00 TL ödenek aktarılmıştır.

4.1.4. Kültürel ve sosyal amaçlı projeler

- Birlikçe Nimetiye, Hasaneyn, Şevketiye ve Yeni Ferhadiye olmak üzere 4 köye ait “ Kültürel ve Sosyal Değişim Projeleri” hazırlanmış ve toplam 156.000,00 TL bütçe ile İller bankası genel müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

4.2. Gölcükbir'in Gölcük köylerinin gelişimine sağladığı katkı

Gölcükbir'in kuruluşundan günümüze faaliyet raporlarının incelediğimizde köylerin tamamına yakınına (Örçün ve Saraylı köyü hariç) çeşitli yardım ve yatırımların direkt Gölcükbir eliyle veya diğer kamu kurum ve kuruluşları vasıtasıyla yapıldığı görülmüştür. 2006 yılında 18 köye (Örçün ve Saraylı köyleri hariç) bina-tesis yapımı ve onarımı için yapılan nakdi yardım miktarı toplam 63.500 TL olarak hesaplanmıştır. 2007 yılında ise bina yapım ve onarımı için 8 köye toplam 24.500 TL nakdi yardım yapılmış, 2 köye de malzeme alımı için 7.000 TL nakdi yardım yapılmıştır. 2008 yılında birlik üyesi 20 köye 95.721 TL, 2009 yılında ise 15 köye toplam 79.100 TL nakdi yardım yapılmıştır.

Yapılan para yardımlarından hariç olarak birlik tarafından değişik köylere bakım,onarım, bina-tesis yapımı, değişik sosyal ve kalkınma amaçlı projelerin hayata geçirilmesi amacıyla 2008 yılında 434.257 TL ödenek aktarılmış olup bu ödeneğin 40.400 TL'lık kısmı birlik tarafından, 196.857 TL il özel idaresi tarafından, 156.000 TL iller bankası tarafından, 41.000 TL Bekaert İzmit fabrikası tarafından karşılanmıştır. 2009 yılındaki toplam yatırım(nakdi yardımlar hariç) kalemine göz attığımızda toplam tutarın 165.189 TL olduğu ve tamamının il özel idaresi tarafından karşılandığı görülmektedir.

Gölcükbir'in günümüze kadar ki faaliyet raporlarından anlaşıldığı üzere yapılan yardımların ve verilen hizmetlerin büyük kısmının; köy geneline hizmet

veren bina-tesis onarım ve yapımı, sulama, tarımsal destek ve hayvancılığın geliştirilmesi gibi köylerin refahına ve kalkınmasına yönelik faaliyetler olduğu görülmektedir. Yine sosya-kültürel kalkınma yönünden önem arz eden ‘‘Kültürel ve Sosyal Değişim Projeleri’’ nin de faaliyet ve harcama kalemlerinde önemli yer tuttuğu görülmektedir.

Gölcükbir’in 2010 yılına kadar olan faaliyet raporlarının yanında, 2010 yılı süresince yapılması planlanan 2010 yılı çalışma programını incelediğimizde de bugüne kadar yapılan ve faaliyet raporlarında yer alan hizmet ve faaliyetlere benzer bir çalışma programı olduğu görülmektedir. 2010 yılı çalışma programında faaliyet raporların artı olarak; köy tüzel kişiliğine ait turistik tesislerin yapımı, işletme ve onarımları, park, bahçe, oyun, spor ve piknik alanlarının yapımı ve onarımı, köy meydanlarının düzenlenmesi, çiftçilere yönelik eğitim çalışmalarına destek sağlanması, önceden seçilecek pilot köylere gençlerin, öğrencilerin ve köylülerin yararlanabilecekleri lokal, kütüphane ve internet destekli bilgisayar odaları kurmak gibi Gölcük köylerindeki eğitim, kültür ve turizm’in gelişimine yönelik faaliyetler planlanmaktadır.

5. ARAŞTIRMA BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmamızın uygulama örneği kısmı, Kocaeli’nin Gölcük ilçesine bağlı toplam yirmi köyü kapsamaktadır. Gölcükbir başkanı olan Gölcük kaymakamı ile (araştırmamızın bu aşamasında kaymakam bey’in sıhhi bir rahatsızlığından dolayı) görüşme yapılamamıştır. Gölcük ilçesine bağlı yirmi köy muhtarından yarıdan fazlasıyla yüz yüze görüşme yapılarak hazırlamış olduğumuz on sorudan oluşan görüşme formunda sorulan sorulara verilmiş olan cevapların değerlendirilmesi şu şekildedir:

- KHGB’ne duyulan ihtiyacın özellikle köylerin üst yapı yani bina, park, mezarlık, onarımı gibi hizmetlerin işçilik giderlerinin karşılanmasında yoğunlaştığı görülmektedir.
- Kaymakamların KHGB(merkez ilçeler hariç) başkanı olmalarına birlik üyesi köy muhtarlarının görüşü tamamen olumlu yönde olup, kaymakamın birlik başkanı olmasının siyasi görüşe göre karar verilmesinin ve hizmet

kayırmasının önüne geçilmesi gibi nedenlerden dolayı gerekli görülmüştür. Kimi köy muhtarlarına göre de kaymakamlar ve valiler KHGB'nin iç denetimini de yapan bir makam olarak görülmektedirler.

- Gölcük köyleri köy muhtarlarının eğitim durumlarının ağırlık olarak ortaokul ve lise düzeyinde olduğu görülmüştür.
- Gölcükbir'in meclis ve encümen toplantılarında alınan kararlarda kaymakamın etkisinin olumlu olduğu; her üyenin görüşleri doğrultusunda ve demokratik bir çerçevede kaymakamında görüşlerini bildirdiği köy muhtarları tarafından belirtilmiştir.
- KHGB'nin köy kalkınmasında göz ardı edilemeyecek bir etkisi olduğu, muhtarlıkların kendilerine mahsus bütçeleri olmadığı için ihtiyaç duyulan hizmetlerin verilmesinde KHGB'nden aktarılan yardımın özellikle işçilik giderlerinin karşılanmasında(malzemelerin genellikle belediye tarafından verildiği ifade edilmiştir) hayati önemi olduğu belirtilmiştir.
- Gölcükbir'in üye köylerin sorunlarına çözüm olması açısından değerlendirilmesi konusunda köy muhtarlarına yöneltilen soruya verilen cevap tamamen olumlu yönde olmuş olup; verilen hizmetlerin daha profesyonel ve yerinde olması açısından ihtiyaç duyulduğu ve tamamen olmasa bile kısmen sorunları çözümüne katkı sağladığı ifade edilmiştir*.
- Gölcük köy muhtarlıklarının tamamında yani yirmi köy muhtar odasında bilgisayar ve internet olduğu köy muhtarları tarafından belirtilmiştir*.
- Birlik tarafında köylerde yapılan çalışmalarda ilgili köy halkından eleman çalıştırılması olmaktadır? şeklinde yönelttiğimiz soruya “kısmen” veya “çok az seviyede” olduğu yönünde cevaplar aldık ve bu soru doğrultusunda köylerde yapılan bu çalışmaların köylerdeki işsizliğin azaltılması yönünde bir katkısı olmaktadır? Şeklinde sorulan soruya da aynı doğrultuda “kısmen” cevabı verilmiştir.

* Sorunlara kısmen çözüm olmasının veya neden tamamen çözüm olamadığının nedeni olarak il özel idaresi tarafından KHGB'ne ayrılan kısıtlı ödenek gösterilmekte bu ödeneğin miktarının arttığı ölçüde verilen hizmetlerin de artacağı düşüncesi Gölcük ilçesi köy muhtarları genelinde hakim olan bir yargıdır.

* Bahse konu bilgisayar ve internet hizmetlerin Kocaeli Büyükşehir belediyesi tarafından sağlandığı ve sürekli giderlerinin de büyükşehir tarafından karşılandığı belirtilmiştir.

SONUÇ

Türkiye’de, modern anlamda yerel yönetim birlikleri 1930’lu yıllardan itibaren ortaya çıkmaya başlamıştır. Ülkemizde yerel yönetim geleneğimizin de yüz-yüzelli yıllık bir geçmişi olduğu göz önüne alındığında yerel yönetim birliklerinin gelişiminde ve bu yönde tecrübe kazanılmasında büyük bir yol alındığı gözlenmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında tek bir amaç için kurulan birlikler 2005 yılına kadar gelen süreç içinde nispi ve nitel açıdan büyümüşler ve bir çok fonksiyon icra eden kuruluşlar haline gelmişlerdir. Yerel yönetim birliklerinin bu ölçüde yaygınlaşması kimi yazarlar tarafından bir yerel yönetim birimi olarak algılanmasına dahi sebep olmuştur.

MİBK ‘nun yürürlüğe girdiği 2005 yılına kadar daha çok mülki idare amirlerinin teşvik ve çabaları sonucu il özel idareleri, belediyeler ve köyler arasında kurulan yerel yönetim birlikleri; yeni kanunla birlikte yasal bir zeminde hizmet vermeye başlamışlardır. Birliklerin kurulma amaçları göz önünde bulundurulduğunda, yerel yönetimlerin kendi başlarına sağlamakta zorlandıkları veya hiç sağlayamadıkları hizmetleri daha düşük maliyetle sağlamak, ihtiyaç duyulan hizmetlerin en doğru şekilde tespit edilmelerini sağlamak gibi fonksiyonlarının yanı sıra, halkın yönetime katılımının artırılması, demokratik alışkanlıklarının güçlendirilmesi ve sosyal devlet anlayışının toplumda yerleşmesi gibi amaçları da bulunmakta veya bu amaçlara da hizmet etmektedir.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de merkezi yönetim, hizmetlerin etkinliği, özgürlük ve özerklik gibi mahalli idarelerin temel değerlerine kayıtsız kalamamış ve bu değerler doğrultusunda yerel yönetimlerin yeniden düzenlenmesi ihtiyacını hissetmiştir. Bu ihtiyaç ve dile getirilen bir çok yapıcı eleştirinin ışığında 2004 yılında kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir belediyesi kanunu ile başlayan yerel yönetimlerin kanuni olarak yeniden düzenlenmesi süreci 2005 yılında 5302 sayılı İl özel idaresi kanunu ve 5393 sayılı Belediye kanunu ile devam etmiş son olarak da yine aynı yıl kabul edilen 5355 sayılı Mahalli idare birlikleri kanunu ile son bulmuştur.

MİBK yerel yönetim birliklerinin tüm sorunlarına çözüm olamasa bile eskiye nazaran bir çok karışıklığı gidermiş, birliklerin kurulmalarını-bazen zorunlu olarak

birliklere katılma şartlarına da- bahse konu kanunda yer vermiş, köylere hizmet götürme ve sulama birliklerini ayrı maddeler halinde düzenlemiştir. Bakanlıkların, diğer merkezi idare kuruluşlarının ve il özel idarelerinin köye yönelik hizmetlere ilişkin bakım-onarım, köy yolu, içme suyu sağlanması gibi bir takım hizmetleri yapmak amacıyla ayırdıkları ödenekleri köylere hizmet götürme birlikleri aracılığıyla gerçekleştirmeleri KHGB'nin misyonlarını yerine getirmeleri ve güçlenmeleri adına önemli bir yasal düzenlemedir.

Ülkemizdeki birliklerin yarısından fazlasının (906/1746) KHGB olduğu göz önüne alındığında birliklerin güçlenmesi ve mali durumlarının iyileştirilmesi adına yapılan yasal düzenlemelerin ki; yaptığımız araştırmada görüştüğümüz köy muhtarların tamamına yakını il özel idaresinden birliğe ayrılan bütçenin yetersizliğinden yakınmışlardır. Köy kanunumuzun eskiliği ve ihtiyaçlara hemen hemen hiç cevap veremediği düşünüldüğünde, KHGB'nin köylerimizin gelişip kalkınması ve köy halkımızın sorunlarını çözmesi, belli ölçüde köyden kente göç olayına ve bu doğrultuda kentlerimizdeki çarpık yapılaşma ve altyapı eksikliklerine de bir ölçüde engel olacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, gerek merkezi yönetim ve gerekse yerel yönetimlerimiz verdikleri hizmette mükemmelliğe ulaştıkları ölçüde yerel yönetim birliklerine duyulan ihtiyaç azalacak ama birliklerin dayandıkları temel dayanaklar dikkate alındığında ise birlikler her zaman mahalli idare sistemimizde yerlerini alacaklar ve misyonlarını yerine getireceklerdir.

KAYNAKÇA

- AKDEMİR (T.), **Mahalli İdareler**, Seçkin Yayıncılık, 2005.
- AŞGIN (H. İbrahim), “5393 Sayılı Belediye Kanunu Çerçevesinde Yerel Özerklik Açısından Belediyeler”, Basılmamış Y.Lisans Tezi, 2008.
- AYHAN (Ufuk), Amerika Birleşik Devletlerinde Yerel Yönetimler, Sayıştay dergisi, Temmuz-Eylül 2008, sayı:70, s.104. 2008.
- BAYAR (D.), Sayıştay Dergisi, Ocak-Mart,2002, Sayı:48.
- BERKES(N), **Türkiye’de Çağdaşlaşma**, Yapı Kredi Yayınları, 2003..
- BİLGİÇ (Veysel K.), **Kamu Yönetimi Yazıları**, Nobel Yayın Dağıtım, Yerel Yönetimler, 21. Yüzyıl Yayınları, 1998.
- BOZKURT (Ö.) vd., **Kamu Yönetimi Sözlüğü**, TODAİE, 2008.
- BOZLAĞAN (R.) ve DEMİRKAYA (Y.), **Türkiye’de Yerel Yönetimler (içinde)**, Palabıyık (H.) ve Kara (M.), “Belediye Birlikleri ve Köylere Hizmet Götürme Birlikleri Bağlamında Yerel Yönetim Birlikleri”, Nobel Yayın Dağıtım, 2008.
- CANPOLAT (H.), “İngiltere’de Mahalli İdareler”, **Dünyada Mahalli İdareler (içinde)**, İçişleri Bakanlığı Yayınları,1999.
- COŞKUN (B.) ve UZUN (T.), **Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Gelişimi, Niteliği ve Muğla ili Yerel Yönetimlerinin uygulamada Karşılaştıkları Sorunlar**, Muğla Üniversitesi Matbaası,1999.
- ÇADIRCI (M.), **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri’nin Sosyal ve Ekonomik Yapıları**, T.T.K. Basımevi, 1991.
- ÇOKER (Z.), **Belediye Başkanları Görev ve Yetkileri**, TODAİE, 1999.
- DALGIÇ (D.), **Yerel Yönetimlerde İşbirliği ve Katılım**, Sarıyıldız Basımevi, 2007.
- DEMİRAL (B.) ve EVİN (H.), “Trakya’da Kentleşme ve Yerel Yönetimler” Sempozyumu Bildiriler Kitabı(içinde), Eser Matbaacılık, 2001.
- DERDİMAN (R.Cengiz), **Yeni Düzenlemelere Göre Yerel Yönetimler**, Aktüel Yayınları, 2005.
- DÖNMEZ (M.), **Mahalli İdarelerin Teşkilat Yapısı, Organları ve Görevleri**, Usta Matbaacılık, 1996.
- DÖNMEZ (M.),“Mahalli İdare Birliklerinin Kurulması Hakkında Bir İnceleme”, Belediyeler Dergisi, sayı:702, 2006, s.43.
- ECEMİŞ (M.),Yeni Köy Kanunu Hazırlanırken, Türk İdare Dergisi, Eylül 2008, Sayı:460.
- EKİNCİ (Y.), Türkiye’de Yerel Yönetim Olayı ve Demokratik Kurumların Yapısı, Belediye Dünyası, Ocak 2002.
- EMRE (C.), “**Türkiye’de Yerel Yönetim Birlikleri Uygulamasına Genel Bir Bakış: Gözlemler-Değerlendirmeler**”, Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı(içinde), TODAİE Yayın No:304, 2000.

- ERGİN (O.Nuri), **Türk Belediyecilik ve Şehircilik Tarihi Üstüne Seçmeler**, Bileşim Reklam, 1987.
- ERGİN (O.Nuri), **Mecelle-i Umur-ı Belediye**, Yıldızlar Matbaacılık, 1985.
- ERYILMAZ (B.) **Kamu Yönetimi**, Üniversite Kitapevi, 2003.
- ERYILMAZ (B.) **Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanması**, Birleşik Yayıncılık, 1997.
- ESMER (Ş.), **Yerel Yönetim Birlikleri**, Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Ü. SBE, (yayımlanmamış) 2008.
- FELDMAN (Lional D.) vd., **Metropolitan Yönetim Dünya’da ve Türkiye’de**, MBBB Yayınları, 1987.
- FRANSA , Dost Kitabevi, 2004.
- GERAY (C.), “Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve ‘İlçe Köy Birlikleri’ Önerisi”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, cilt 8, sayı 2, 1999.
- GÖNÜL (M.), **Yerel Yönetim Birlikleri**, TODAİE, Yayın No: 159, 1977.
- GÖYMEN (K.), **Türkiye’de Kent Yönetimi**, Boyut Matbaacılık, 1997.
- GÖZÜBÜYÜK (A.Şeref), **Yönetim Hukuku**, Turhan Kitabevi, 2000.
- GÖZÜBÜYÜK (A.Şeref), **Türkiye’nin İdari Yapısı**, Sevinç Matbaası, 1976.
- GÖZÜBÜYÜK (A.Şeref), **Kamu Yönetimi Hukuku**, TODAİE, 1976.
- GÜNDAY (M.), **İdare Hukuku**, İmaj Yayıncılık, 1999.
- GÜNEŞ (Y.), **Yeni Yasaya Göre Yerel Yönetim Birlikleri**, TİD., 2005, sayı:447.
- HAMAMCI (C.), **Yerel Yönetimlerde İşbirliği ve Katılım**, TODAİE Yayın No:336, 2007.
- İNAÇ (H.) ve ÜNAL(F.), **İngiltere’de Yerel Yönetimler**, Dumlupınar Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Kütahya, Aralık 2006, sayı:16.
- İNALCIK (H.), **Osmanlı imparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)**, Yapı Kredi Yayınları, 2007.
- KAPLAN (E.), **Yerel Yönetimler Maliyesi ve Bütçe Süreci**, T.İ.D., Mart 2007, sayı:454, s.157.
- KARA (M.), **Yerel Yönetim Birlikleri: Çanakkale ve İlçeleri Köy Birlikleri Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi SBE, Çanakkale (yayımlanmamış), 2005.
- KARA (M.), **Mahalli İdare Birlikleri Kanunu - Toplum Kalkınması ve Çanakkale Köy Birlikleri**, 2005, ibf.sdu.edu.tr/dergi/files/2008-1-22.pdf (Erişim Tarihi:13 Kasım 2008)
- KARA (M.) ve PALABIYIK (H.), “Mahalli İdare Birlikleri Kanunu-Toplum Kalkınması ve Çanakkale Köy Birlikleri”, TİD, sayı 450, 2006.
- KARPAT (Kemal H.), **Osmanlı’da Değişim, Modernleşme ve Uluslaşma**, İmge Kitabevi, 2006.

- KAVRUK (H.), **Köy ve Mahalle**, Fersa Matbaacılık, 2004.
- KAVRUK (H.), **Anakent'e Bakış**, Şelale Matbaacılık, 2002.
- KAYA (E.) ve DOĞAN (R.), “Mahalli İdare Birlikleri1, Yeni Türkiye yıl: 1, sayı :4, 1995.
- KELEŞ (R.), **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, Cem Yayınevi, 2009.
- KELEŞ (R.), Uluslararası Yerel Yönetimler Semineri, Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma, Türk Belediyecilik Derneği, 1994, s.31.
- KELEŞ (R.), **Türkiye’de Kent Yönetimi**, Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, 1988.
- KELEŞ (R.) ve YAVUZ (F.), **Yerel Yönetimler**, Turhan Kitapevi, 1989.
- KILIÇKAYA (A. Hayati), Avrupa Kentsel Şartı ve Belediyeler, Beklenen Mahalli İdareler, Haziran 2006, sayı:143.
- KIRIŞIK (F.) ve SEZER (Ö.), **Türk Anayasalarında Yerel Yönetimler**, TODAİE, 2006.
- KIRMIZI (A.), **Selçuklu’dan Cumhuriyete Şehir Yönetimi (içinde)**, “19.Yüzyılda Osmanlı Taşra İdaresi”,T.B.B.Yayınevi, 2008.
- KIRMIZI (A.), **Abdülhamid’in Valileri, Osmanlı Vilayet İdaresi 1895-1908**, Klasik Yayınları, 2007.
- KNAPP (W.), “**Avrupa’da Yerel Yönetim Birlikleri**”, Uluslararası Konferans, 1998.
- KUSSENDRAGER (N.), “**Towns and Development**”, Case studies for the first European Conference on NGO and Local Community Joint for North-South Cooperation(in), Cologne, 1985, s.9.
- KOÇBERBER (S.), 5393 Sayılı Belediye Kanunu ile Mahalle Yönetiminde Yapılan Düzenlemeler, Belediye Dünyası Dergisi, Ankara, Eylül 2006, c.7, sayı:9.
- Kösecik (M.), **Avrupa Birliği’ne Hazırlık Sürecinde Yerel Yönetimler**, Çizgi Kitabevi, 2003.
- KURTULUŞ (B.), **Türkiye’de Belediyelerin Mali Yapısı ve Harcamalarının Finansmanı**, DPT, 2006.
- M.S.BROWN, (D.), “Uluslar arası İl/İlçe Yönetim Ortaklığından Görüntüler”, A.B.D. Dışişleri Bakanlığı Elektronik Dergisi, Ekim 2003, cilt.8, sayı:2, s.26.
- LEWIS (B.), **Modern Türkiye’nin Doğuşu**, T.T.K. Basımevi, 1996.
- NADAROĞLU (H.), **Mahalli İdareler**, Beta Basım, 2001.
- NARİNOĞLU (A.), **Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama ve Uygulama**, Mart Matbaacılık, 2007.
- ORTAYLI (İ.), **Tanzimat’tan Sonra Mahalli İdareler (1840-1878)**, Sevinç Matbaası, 1974.

- ORTAYLI (İ.), **Türkiye İdare Tarihine Giriş**, Turhan Kitapevi, 1996.
- ORTAYLI (İ.), **Osmanlı'da Değişim ve Anayasal Rejim Sorunu**, Türkiye İşbankası Yayınları, 2008.
- ORTAYLI (İ.), **Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi**, Cedit Neşriyat, 2008.
- ÖNER (Ş.), Türkiye'de Merkezi Yönetim İle Belediyeler Arasındaki İlişkilerin Yasal-Siyasal ve Ekonomik Analizi, T.İ.D., Mart 1997, sayı.414.
- ÖZEL (M.), "Yerel Yönetimleri Geliştirme Açısından Devlet, Yerel Yönetim ve Küreselleşme Kavramları Üzerine", Türk İdare Dergisi, s.441, 2003.
- ÖZAY (İ.), **Gümüşğında Yönetim**, Alfa Yayıncılık, 1996.
- ÖZER (M.Akif), **Avrupa Birliği Yolunda Türk Kamu Yönetimi**, Barış Kitap Basım ve. Yayın, 2006.
- ÖZTÜRK (F.), İsveç'te Yerel Yönetimler, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, sayı:3, 2003.
- ÖZDEMİR (T.Buğra), Türkiye'de Mahalli İdareler Geleneği ve Belediyeciliğin Gelişimi, Basılmamış Y.Lisans Tezi, 2006.
- PARLAK (B.), "Osmanlı Modernleşmesinde (1789-1839) Yönetimsel Reformların Merkez-Taşra Ekseninde Değerlendirilmesi", Akademik Araştırmalar Dergisi, yıl 8, s. Kasım 2006-Ocak 2007, s.113.
- PİRLER (O.) vd. **İl Düzeyinde Merkezi İdare-Mahalli İdare Görev Bölüşümü**, Türk Belediyecilik Derneği, 1997.
- SENCER (M.), **Türkiye'nin Yönetim Yapısı**, Alan Yayıncılık,1986.
- SEZEN (S.), **Belediye Yönetimi**, TODAİE Yayın no:334, 2007.
- SEZER (B. Uysal), "Yerel Yönetimin Çevresi-Halkla İlişkiler ve Kanaat Araştırmaları", Amme İdaresi Dergisi, TODAİE, Mart 1987.
- ŞENGÜL (R.), Fransa'da Bölge Yerel Yönetimlerinin İdari Sistem İçindeki Yeri, TİD, 2005.
- ŞENGÜL (R.), **Yerel Yönetimler**, Umuttepe Yayınları, 2010.
- TAMER (M.), **İl Özel İdaresi**, Tamer Matbaacılık, 2003.
- TEKELİ (İ.), **Belediyecilik Yazıları**, Kent Basımevi, 1992.
- TOKSÖZ (F.), Özgür(A. Ercan) vd. **Yerel Yönetim Sistemleri**, TESEV Yay., 2009.
- TOPRAK (Z.), **Yerel Yönetimler**, Nobel Yayıncılık, 2006.
- TORTOP (N.), **Mahalli İdareler**, TODAİE Yayın No:237, 1991.
- TORTOP (N.), **Yerel Yönetimler Maliyesi**, TODAİE, 1996.
- TORTOP (N.), **Yerel Yönetimler**, Nobel Yayın Dağıtım, 2006.

- TUZCUOĞLU (F.), **Metropolitan Yönetim**, Sakarya Kitabevi, 2003.
- TOBB, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, **Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılandırılması**, Aydoğdu Ofset, 1996.
- ULUSOY (A.) ve AKDEMİR(T.), **Mahalli İdareler**, Seçkin Yayıncılık, 2005.
- ÜNÜSAN (T.), **Avrupa’da Yerel Yönetimler**, Kent Matbaacılık, 1996.
- ÜNLÜ (H.), **Yerel Yönetimler Arası İşbirliği “Kent ve Belediye Birlikleri”**, IULA EMME Yayınları, 1993.
- ÜRÜN, (H.), **İslam Geleneğinden Günümüze Şehir ve Yerel Yönetimler 2** , Bayrak Matbaacılık, 1996.
- ÜSTÜN (Ş.), **Yerel Yönetim Terimleri Sözlüğü**, Usta Matbaacılık, 1999.
- TÜSİAD, “**Yerel Yönetimler “Sorunlar ve Çözümler”**”, TÜSİAD-T/92, 5-152, 1992.
- TBB, **Mahalli İdareler Temel Mevzuatı** , Lazer Ofset, 2008.
- ŞAT (N.), Türkiye’de Yerel Hizmetlerin sunulmasında Belediye Birliklerinin Yeri, Yüksek Lisans Tezi Sakarya Ü. SBE, Sakarya(yayımlanmamış),2000.
- YALÇIN (A.), **Türkiye Cumhuriyeti Anayasaları**, Geçit Kitapevi, 1997.
- YALÇINDAĞ (S.), **F.Almanya’da ve Türkiye’de Yerel Yönetimler**, TODAİE, 1992, s.4.
- YALÇINDAĞ (S.), Yerel Yönetimler İçin Yeni Model Arayışları, Amme İdaresi Dergisi, Eylül 1988, c.21,s.3.
- YALÇINDAĞ (S.) **Kırsal Kalkınma Projeleri İle Yerel Yönetimler Arasındaki İlişkilerin Geliştirilmesinde Yaklaşımlar**, Friederich Ebert Vakfı Yayınları, 1992.
- YARDIMCI (M.), **Yerel Yönetimlerde İşbirliği ve Katılım**, TODAİE Yayın no:336, 2007.
- YILMAZ (R.), Amerika Birleşik Devletlerinde Belediye Hizmetlerine İki Örnek, Türk İdare Dergisi, Mart, Sayı.462, 2009.
- YOLCU (Y.Gökhan), Türkiye’de Mahalli İdare Birlikleri ve Isparta Mahalli İdare Birliklerinin Yapısal Analizi Süleyman Demirel Ü., KYB.Yüksek Lisans Tezi, Isparta(yayımlanmamış), 2006.
- ZENGİN (E.), **Yerel Yönetim Birlikleri**, Mimoza Yayınları, 1999.
- DPT Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu, <http://ekutup.dpt.gov.tr/yerelyon/oik554.pdf>(Erişim tarihi: 14 Kasım 2008)

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, [http://www.mahalli-idareler.gov.tr /Mahalli /Dokumanlar/ 5355_sayili_kanun_birlik_cesitleri.doc](http://www.mahalli-idareler.gov.tr/Mahalli/Dokumanlar/5355_sayili_kanun_birlik_cesitleri.doc) (Erişim tarihi: 13 Nisan 2009)

TBMM, <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5355.html>(Erişim tarihi: 14 Nisan 2009)Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/26858.html>(Erişim tarihi: 14 Nisan 2009).

İl Özel İdaresi Kanun, <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5197.html> (Erişim tarihi: 24Kasım 2008).

DPT,Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu,2001, <http://ekutup.dpt.gov.tr/yerelyon/oik554.pdf>(14 Kasım 2008).

Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği, <http://www.marmara.gov.tr/viewContent.aspx?contentId=250>(Erişim tarihi: 21 Temmuz 2009).

Gölcük kaymakamlığı,<http://www.golcuk.gov.tr/indexa.php?sayfa=birlikler/birlikler.htm>(Erişim tarihi: 21 Temmuz 2009)

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Türk Anayasa Hukuku Sitesi, <http://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm>(Erişim tarihi: 24 Temmuz 2009)

YAYED, Mevzut ,http://www.yayed.org.tr/genel/mevzuat_detay.php?kod=22 (Erişim tarihi: 24 Temmuz 2009)

YEREL BİLGİ, <http://www.yerelbilgi.gov.tr/YerelBilgi/yetki/default.html> (Erişim tarihi: 24 Temmuz 2009)

T.C RESMİ GAZETE, <http://rega.basbakanlik.gov.tr/#>(Erişim tarihi: 24 Temmuz 2009)

1580 Sayılı Belediye Kanunu- TODAİE, www.todaie.gov.tr/KYP/1580_belediyekanunu.htm(Erişim tarihi:03.08.2009)

http://turkish.turkey.usembassy.gov/media/pdf/yerel_yonetim.pdf (Erişim tarihi: 22.03.2010).

<http://www.iula.org/> (Erişim tarihi, 30.03.2010).

<http://www.uclg-mewa.org/uclg-genelbilgi.htm> (erişim: 01 Nisan 2010 Perşembe).

EK-1

GÖLCÜK İLÇESİ KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ BAŞKANI VE ÜYE KÖY MUHTARLARINA YÖNELİK GÖRÜŞME FORMU

1. Yerel yönetim birliklerine duyulan ihtiyaç özellikle hangi gereksinmelere dayanmaktadır? (ortak soru)
2. Vali veya kaymakam'ın mutlaka birlik başkanı veya meclis başkanı olmaları gereklidir? (ortak soru)
3. Vali veya kaymakam'ın mutlaka birlik başkanı veya meclis başkanı olmaları, yerel yönetimlerde demokrasinin sağlanması ile ve halkın yönetime katılma isteğiyle çelişkimidir?(kaymakam)
4. Birliklere üye köy muhtarlarının eğitim durumu meclis başkanlığı yapmalarına sizce yeterlidir? (kaymakam)
5. Gölcükbir'e üye köy muhtarlarının eğitim durumu?(muhtarlar)
6. Üye köy muhtarları encümen toplantılarına ve meclis toplantılarına ilgi göstermekte midir? (kaymakam)
7. Meclis ve encümen toplantılarına alınan kararlarda kaymakamın etkisi nedir? (muhtarlar)
8. Köy halkı encümende alınan kararlar hakkında bilgilendiriliyor mu? (kaymakam)
9. Köylere hizmet götürme birliklerine mahsus bir internet sitesine sahip olması halkın süratli ve kolay bilgilendirilmesi açısından gereklidir? (kaymakam)
10. MİBK'nda KHGB ile ilgili yapılan düzenlemeler yeterlidir? (kaymakam)
11. Köylere hizmet götürme birliklerinin köy kalkınmasına etkisini nasıl değerlendirirsiniz?(ortak soru)
12. Gölcükbir'in üye köylerin sorunlarına çözüm olması açısından nasıl değerlendirirsiniz?(ortak)
13. Gölcükbir üyesi köy muhtarlıklarında bilgisayar ve internet kullanılmaktadır.(muhtarlar)
14. Kimi köylere(Örçün ve Saraylı, 2006-2007) bazı seneler hiç yardım yapılmaması ve hizmet götürülmemesinin nedeni nedir? (kaymakam).
15. Birlik tarafından köylerde yapılan çalışma ve faaliyetlerde ilgili köy halkından personel çalıştırılmaktadır?/ Birlik faaliyetlerinin üye köylerdeki işsizliğin azaltılması yönünde bir katkısı var mıdır? (ortak)

EK-2

17.10.2005 TARİHLİ VE 2005/9532 SAYILI KARARNAME

Bakanlar Kurulu Kararı

Karar Sayısı : 2005/9532

Ekli listede adları yazılı mahalli idare birliklerinin kurulmasına izin verilmesi; İçişleri Bakanlığının 11/10/2005 tarihli ve 62226 sayılı yazısı üzerine, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 4 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 17/10/2005 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

M. V. GÖNÜL Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd. V.	A. ŞENER Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	M.A. ŞAHİN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	B. ATALAY Devlet Bakanı
A. BABACAN Devlet Bakanı	M. AYDIN Devlet Bakanı	N. ÇUBUKÇU Devlet Bakanı	K. TÜZMEN Devlet Bakanı
C. ÇİÇEK Adalet Bakanı	M.V. GÖNÜL Milli Savunma Bakanı	A.AKSU İçişleri Bakanı	K. UNAKITAN Maliye Bakanı
H. ÇELİK Milli Eğitim Bakanı	F. N.ÖZAK Bayındırlık ve İskan Bakanı	R.AKDAĞ Sağlık Bakanı	B. YILDIRIM Ulaştırma Bakanı
M. M. EKER Tarım ve Köyişleri Bakanı	C. ÇİÇEK Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı V.	A. COŞKUN Sanayi ve Ticaret Bakanı	O. PEPE Çevre ve Orman Bakanı
M. H. GÜLER Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	A. KOÇ Kültür ve Turizm Bakanı		

**17/10 /2005 Tarihli ve 2005/9532 Sayılı
Kararnamenin Eki
Liste**

SIRA NO	İLİ	MERKEZİ	BİRLİĞİN ADI
01	BARTIN	Bartın Merkez İlçe	Bartın Merkez İlçe Köylere Hizmet Götürme Birliği
02	BİLECİK	Bilecik İl Merkezi	Bilecik Belediyeler Birliği (B.B.B.)
03	BİLECİK (BİMKÖYBİR)	Bilecik İl Merkezi	Bilecik Merkez İlçe Köylere Hizmet Götürme Birliği
04	ERZURUM	Erzurum İl Merkezi	Doğu Anadolu Belediyeler Birliği (DOĞ-AN BEL-BİR)
05	İZMİR	İzmir İli Ödemiş İlçesi	Küçükmenderes Sulama Birliği (KMSB)
06	KIRŞEHİR	Kırşehir İl Merkezi	Kırşehir Merkez İlçe Köylere Hizmet Götürme Birliği
07	KOCAELİ	Kocaeli İli Gölcük İlçesi	Gölcük Köylere Hizmet Götürme Birliği (GÖLCÜKBİR)
08	TEKİRDAĞ	Tekirdağ Merkez İlçe	Tekirdağ Merkez İlçe Köylere Hizmet Götürme Birliği
09	UŞAK	Uşak İl Merkezi	Uşak İl Sürdürülebilir Çevre Yönetimi Belediyeler Birliği

EK-3

GÖLCÜK KÖYLERİNE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ
2010 YILI BÜTÇE KARARNAMESİ

Madde 1- 2009 yılı içerisinde gerçekleşen harcama ve gerçek gelirlere göre 2010 (2011-2012) tahmini Gelir-Gider Bütçeleri yeniden düzenlenmiştir.

Madde 2- Birlik için "(A) Ödenek Cetvelinde" gösterildiği gibi 2010 yılı için 444.000,00 TL (dörtüzkırkdörtbintürklirası) gelir tahmin edilmiş olup,
2010 yılı tahmini gelir bütçesi üzerinden %4 oranında yapılan artış neticesinde;
2011 yılı gelir bütçesi 503.360,00 TL (beşyüzüçbinüçyüzaltmıştürklirası),
2012 yılı gelir bütçesi 523.494,00 TL
(beşyüzyirmiüçbindörtüzdoksandörttürklirasıkırk-kuruş) olarak tahmin edilmiştir.

Madde 3- Birlik bütçesinin gelirleri "(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırması" cetvelinde gösterildiği gibi 2010 yılı için 444.000,00 TL (dörtüzkırkdörtbintürklirası) gider tahmin edilmiş olup,
2010 yılı tahmini gider bütçesi üzerinden %4 oranında yapılan artış neticesinde;
2011 yılı gider bütçesi 503.360,00 TL (beşyüzüçbinüçyüzaltmıştürklirası),
2012 yılı gider bütçesi 523.494,00 TL
(beşyüzyirmiüçbindörtüzdoksandörttürklirasıkırk-kuruş) olarak tahmin edilmiştir.

Madde 4- 2009 Yılı gider bütçesinde yer alan ödeneklere, gelir bütçesinde tahmin edilen gelirler ile finansmanın ekonomik sınıflandırması tablosundaki kaynaklar karşılık gösterilmek suretiyle denklik sağlanmıştır.

Madde 5- Gelir çeşitlerinin yasal dayanakları Birlik Tüzüğü'nün 24. Maddesinde belirtildiği gibi olup, yasal dayanağı bulunmayan gelir tahsil edilemeyecektir.

Madde 6- Yatırım projeleri için Gölcük Kaymakamı, hükmü birden çok yılı kapsayan sözleşme yapmaya yetkilidir.

Madde 7- 6245 sayılı Harcırah Kanununun 8'inci maddesi gereğince memur ve hizmetli olmayanların yurt içi ve yurt dışı gezi ve görevlerinde verilecek günlük ve yol giderleri ilgili kanun gereğince belirlenen miktarlar üzerinden ödenecektir.

Madde 8- Bütçe aşağıda belirtilen cetvellerden oluşur:

- 1-Bütçe kararnamesi,
- 2- Çok Yıllı Gelir Bütçesi,
- 3- Çok Yıllı Gider Bütçesi,
- 4- Ödenek Cetveli-A,
- 5- Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırması Cetveli - B

- 6- Bütçe Gelirleri Cetveli,
- 7- Finansman Programı,
- 8- İzleyen İki Yıl Gider Bütçe Tahmini,
- 9- İzleyen İki Yıl Gelir Bütçe Tahmini,
- 10- 2009 Yılı Ayrıntılı Harcama Programı Ekonomik İcmal
- 11-Ödenek Cetveli-B
- 12-İhtiyaç duyulan diğer cetveller,

Madde 9- Mecliste kabul edilen bütçede ancak ilgili kanun ve yönetmeliklerde belirtilen usul ve esaslara uyulmak suretiyle değişiklik yapılabilir.

Madde 10-Bu kararname hükümleri 01 Ocak 2010 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 11-Bu kararname hükümlerini Gölcük Kaymakamı yürütür.

Düzenlenen bu bütçe kararnamesi ve eki cetvellerinin meclis tutanaklarına uygun olduğu tasdik olunur.

EK-4

T.C.
GÖLCÜK KAYMAKAMLIĞI
GÖLCÜK KÖYLERİNE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI
2010 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI

BİRLİK MECLİS BAŞKANLIĞI'NA

Birlik Tüzüğüümüzün 8. maddesinin 1. fıkrası gereğince, **Gölcük Köylerine Hizmet Götürme Birliği**'nin 2010 yılı Çalışma Programı aşağıdaki gibidir.

- Okul, Köy konağı, sağlık ocağı, misafirhane, toplantı salonu, kütüphane, okuma odası, köye gelir sağlayıcı dükkan yapımı ve onarımı,
- Park, bahçe, oyun, spor ve piknik alanlarının yapımı ve onarımı, köy meydanlarının düzenlenmesi,
- Köy orta malı fırın ve değirmen yapımı ve onarımı,
- Köy mera ıslahı, köy korusu, köy ormanı ve meyveciliğin geliştirilmesi projeleri,
- Köy umumi tuvaleti yapım ve onarımı,
- Köy içi yolları, tretuvarları, menfez ve köprülerinin yapım ve bakımı,
- Köy orta malı taş, tuğla, kum ve kireç ocaklarının açılması ve geliştirilmesi,
- Köy tüzel kişiliğine ait turistik tesislerin yapımı, işletme ve onarımları,
- Su basmaları ve toprak erozyonunu önleyici ağaçlandırma ve diğer tesislerin yapım, işletme ve onarımları,
- Devlet ve diğer kamu kuruluşlarınca ele alınmayan küçük sulama tesisleri,
- İbadet yerleri ve eklentilerinin yapım ve onarımları,
- Pazaryerleri yapım ve onarımları,
- Köylerin ekonomik güçlerini arttırmak amacıyla açılmış veya açılacak olan halıcılık, dokumacılık, demircilik, marangozluk gibi meslek edinmeye yönelik veya el becerilerini geliştirmeye yönelik kurs giderleri,

- Köy toplum kalkınmasına yönelik olarak kurulacak kooperatif, Őirket veya vakıf gibi kuruluşların kuruluş, sermaye teŐkili ya da bu kuruluŐlara iŐtirak giderleri,
- Köy mezarlığı yapım ve düzenleme projeleri,
- Her türlü tarımsal ürünlerin üretim ve muhafazası ile ilgili projeler,
- Köyün her türlü yeraltı ve yerüstü kaynak ve servetinin değerlendirilmesi amacıyla yapılacak projeler.
- Turizm ve Kültür Bakanlığı ile Büyükşehir Belediyesinin sorumluluğunda olmayan köyün kültür varlıklarının korunması, bakım ve onarım projeleri.
- Çiftçilere yönelik eğitim çalışmalarına destek sağlanması.
- Köylerin geleneksel ve kültürel faaliyetlerine katkı sağlanması.
- Önceden seçilecek pilot köylere gençlerin, öğrencilerin ve köylülerin yararlanabilecekleri lokal, kütüphane ve internet destekli bilgisayar odaları kurmak.
- Tarımla ilgili köylülere destek vermek, seracılığı geliştirmek.

EK-5

**KOCAELİ İLİ GÖLCÜK İLÇESİ
KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ
2010 YILI YATIRIM PLANI**

Gölcük Köylere Hizmet Götürme Birliği'nce 2010 yılı faaliyet dönemi içerisinde gerçekleştirilmesi planlanan yatırımlar aşağıdaki gibidir.

1. Birliğimizce hazırlanarak İller Bankası Genel Müdürlüğü tarafından toplam 156.000,00 TL (yüzellialtıbinüçyüz kırk TL) bütçe ile onaylanan Nimetiye, Hasaneyn, Şevketiye ve Yeni Ferhadiye olmak üzere 4 (dört) köyümüze “ Kültürel ve Sosyal Değişim Projeleri” çerçevesinde çok amaçlı sosyal tesis yapılması.
2. Birliğimizce ilçemiz Hisareyn’ de yetiştirilen çavuş üzümü bağlarının korunması ve daha kaliteli ürün elde edilmesi amacıyla hazırlanan sulama projesinin gerçekleştirilmesi.
3. 2009 yılı içerisinde Birliğimizce ilçemizde tarımı yaygınlaştırmak ve desteklemek amacı ile talep ve ihtiyaç sahibi çiftçilerimize İlçemiz Tarım Müdürlüğü ile ortaklaşa yürütülecek olan projelerin hazırlanarak yürütülmesi.
4. Köylerimizin kendi imkanları ile yapacakları yapım ve onarımların desteklenmesi.

ÖZ GEÇMİŞ

1977 Giresun-Çamoluk doğumlu olan Harun MIHÇI, ilk ,orta ve lise öğrenimini sırasıyla Tabiyeci Mehmet Emin Ergun İlkokulu, Bebek Orta okulu ve Beylerbeyi Astsubay Hazırlama okullarından mezun olarak tamamlamıştır. 1998 yılında başlamış olduğu Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünden 2004 yılında mezun oldu.

2007 yılında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yönetim Bilimleri yüksek lisans programında öğrenim hayatına devam etmiştir. Dilek hanımla evli olup, Burhan Burak isminde bir erkek çocuğu sahibidir. On dört yıldır Deniz Astsubayı olarak yurdun çeşitli yerlerinde görev yapmakta olan Harun MIHÇI hali hazırda Gölcük Orduvleri Müdürlüğünde görev yapmaktadır.